KOMISIJOS SPRENDIMAS (ES) 2022/639

2021 m. rugpjūčio 27 d.

dėl pagalbos schemos SA.54915 – 2020/C (ex 2019/N) Belgija – Atlyginimo už pajėgumus mechanizmas

(pranešta dokumentu Nr. C(2021) 6431)

(Tekstas autentiškas tik anglų kalba)

(Tekstas svarbus EEE)

EUROPOS KOMISIJA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 108 straipsnio 2 dalies pirmą pastraipą,

atsižvelgdama į Europos ekonominės erdvės susitarimą, ypač į jo 62 straipsnio 1 dalies a punktą,

pagal pirmiau nurodytas nuostatas ([1]) paprašiusi suinteresuotąsias šalis pateikti pastabų ir atsižvelgdama į jų pastabas,

kadangi:

1. PROCEDŪRA

(1) Po išankstinio pranešimo procedūros 2019 m. gruodžio 19 d. raštu Belgijos Karalystė pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (toliau – SESV) 108 straipsnio 3 dalį pranešė Komisijai apie visą rinką apimantį atlyginimo už pajėgumus mechanizmą (toliau – priemonė arba APM).

(2) 2020 m. rugsėjo 21 d. raštu Komisija pranešė Belgijai apie savo sprendimą pradėti SESV 108 straipsnio 2 dalyje nustatytą procedūrą dėl priemonės.

(3) Komisijos sprendimas pradėti procedūrą (toliau – sprendimas pradėti procedūrą) buvo paskelbtas *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje* ([2]). Komisija paragino suinteresuotąsias šalis pateikti pastabas.

(4) 2020 m. spalio 22 d. raštu Belgija pateikė pastabas dėl sprendimo pradėti procedūrą. Komisija gavo 15 suinteresuotųjų šalių pastabas. Ji jas perdavė Belgijai, suteikdama galimybę į jas atsakyti. Belgija pateikė pastabas 2020 m. gruodžio 24 d. raštu.

(5) 2021 m. liepos 9 d. Belgija išimties tvarka sutiko nesinaudoti savo teisėmis pagal SESV 342 straipsnį, taikomą kartu su Reglamento 1/1958 ([3]) 3 straipsniu, ir su tuo, kad šis sprendimas būtų priimtas ir paskelbtas anglų kalba.

([1]) OL C 346, 2020 10 16, p. 27–65.
([2]) Plg. su 1 išnaša.
([3]) Reglamentas Nr. 1, nustatantis kalbas, kurios turi būti vartojamos Europos ekonominėje bendrijoje, OL 17, 1958 10 6, p. 385.

2. IŠSAMUS PRIEMONĖS APRAŠYMAS

2.1. Priemonės apžvalga

(6) Belgija įvertino, kad nuo 2025 m. jai kils elektros energijos gamybos adekvatumo problema, o tam daugiausiai įtakos turės Belgijos sprendimas 2022–2025 m. laipsniškai nutraukti visų branduolinių pajėgumų eksploataciją, taip pat tai, kad Belgijoje ir kaimyninėse šalyse nutraukiama šiluminių elektros energijos gamybos įrenginių eksploatacija.

(7) Todėl šios priemonės tikslas – užtikrinti elektros energijos gamybos pajėgumų pakankamumą ir tai, kad jų pagaminta elektros energija atitiktų numatomą elektros energijos paklausą.

(8) Pagal APM pagalbos gavėjai būtų atrenkami konkurso būdu ir jiems būtų atlyginama už jų pajėgumų prieinamumą. Paramą sudarytų atlyginimas už pajėgumus, kuris būtų mokamas pajėgumų sutarties galiojimo laikotarpiu. Už tai konkurso laimėtojai savo pajėgumais padėtų patenkinti perdavimo sistemos operatoriaus (toliau – PSO) paklausą, susiklosčius galimoms nepalankioms sąlygoms.

(9) Belgija savo Nacionaliniame energetikos ir klimato srities veiksmų plane (toliau – NEKVP) nustatė nacionalinius priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo tikslus ([4]). Remiantis šiuo NEKVP, Belgija planuoja suvartojamos elektros energijos dalį, gaunamą iš atsinaujinančiųjų energijos išteklių, padidinti nuo 17 proc. (2017 m.) iki bent 40,4 proc. (2030 m.). Siekiant šių tikslų reikės integruoti nemažus atsinaujinančiuosius energijos išteklius (toliau – AEI), pavyzdžiui, vėjo ir saulės energijos išteklius, tačiau dėl šiems ištekliams būdingo nepastovumo gali būti sunku užtikrinti energijos tiekimo adekvatumą ir saugumą.

(10) Nors AEI plėtojimas nėra pagrindinis APM tikslas, APM apima plataus užmojo tikslus į Belgijos energijos rūšių derinį vis labiau įtraukti AEI ir papildo planus toliau plėtoti nepastoviuosius AEI.

2.2. Teisinis pagrindas ir valdymo tvarka

(11) Priemonės teisinį pagrindą sudaro 1999 m. balandžio 29 d. Elektros energijos įstatymas dėl Belgijos elektros energijos rinkos organizavimo (toliau – Elektros energijos įstatymas), kuris buvo iš dalies pakeistas 2019 m. gegužės 16 d. ir 2021 m. kovo 19 d. Belgijos oficialiajame leidinyje paskelbtais įstatymais ([5]).

(12) Taip pat, siekiant išsamiau apibrėžti APM sąlygas, parengti karališkieji dekretai ([6]) ir Belgijos APM veikimo taisyklės ([7]):

(1) 2021 m. balandžio 28d. Karališkasis dekretas dėl pajėgumų apskaičiavimo metodikos ir aukcionų parametrų nustatymo pagal atlyginimo už pajėgumus mechanizmą ([8]);

([4]) https://ec.europa.eu/energy/en/content/national-energy-and-climate-plans-necps-belgium

([5]) 2019 m. balandžio 22 d. Įstatymas dėl atlyginimo už pajėgumus mechanizmo nustatymo (pranc. *Loi modifiant la loi du 29 avril 1999 relative à l'organisation du marché de l'électricité portant la mise en place d'un mécanisme de rémunération de capacité*, toliau – APM įstatymas) ir 2021 m. kovo 15 d. Įstatymas, kuriuo iš dalies keičiamas 2019 m. balandžio 22 d. Įstatymas (pranc. *Loi modifiant la loi du 29 avril 1999 relative à l'organisation du marché de l'électricité et modifiant la loi du 22 avril 2019 modifiant la loi du 29 avril 1999 relative à l'organisation du marché de l'électricité portant la mise en place d'un mécanisme de rémunération de capacité*, toliau – iš dalies pakeistas APM įstatymas).

([6]) Šių teisės aktų tekstai paskelbti Energetikos ministerijos interneto svetainėje (žr. https://economie.fgov.be/fr/themes/energie/securite-dapprovisionnement/mecanisme-de-remuneration-de).

([7]) Pirmasis pasiūlymas nacionalinei reguliavimo institucijai buvo pateiktas 2020 m. lapkričio 13 d. Po PSO ir reguliavimo institucijos diskusijų 2021 m. balandžio 30 d. PSO pateikė reguliavimo institucijai naują pasiūlymą. 2021 m. balandžio 30 d. – gegužės 7 d. reguliavimo institucija pradėjo papildomas viešas konsultacijas dėl, jos nuomone, būtinų PSO pasiūlymo pakeitimų. Belgijos APM veikimo taisyklės buvo nustatytos 2021 m. gegužės 14 d. reguliavimo institucijos sprendimu ir patvirtintos 2021 m. gegužės 30 d. Karališkuoju dekretu.

([8]) *Arrêté royal du 28 avril 2021 fixant les paramètres avec lesquels le volume de la capacité à prévoir est déterminé, y compris leurs méthodes de calcul, et les autres paramètres nécessaires pour l'organisation des mises aux enchères, ainsi que la méthode pour et les conditions à l'octroi d'une dérogation individuelle à l'application du ou des plafond(s) de prix intermédiaire(s) dans le cadre du mécanisme de rémunération de capacité.*

(2) 2021 m. gegužės 21 d. Karališkasis dekretas dėl tinkamumo kriterijų, susijusių su paramos sumavimu, ir minimalios dalyvavimo slenkstinės ribos ([9]);

(3) 2021 m. birželio 4 d. Karališkasis dekretas dėl investicijų slenkstinių ribų ir tinkamų finansuoti sąnaudų ([10]);

(4) Karališkojo dekreto dėl užsienio pajėgumų operatorių dalyvavimo APM sąlygų nustatymo projektas ([11]) ir

(5) 2021 m. gegužės 30 d. Karališkasis dekretas dėl kontrolės sąlygų ([12]).

(13) 2020 m. rugpjūčio mėn. Belgijos PSO „Elia“ surengė viešas konsultacijas dėl Belgijos APM veikimo taisyklių ([13]).

2.3. **Elektros energijos gamybos adekvatumas Belgijoje**

2.3.1. *Patikimumo standartas*

(14) Pagrindinis siūlomo APM tikslas – užtikrinti tiekimo saugumą, kuris atitiktų patikimumo standartą.

(15) Kaip pranešta 2019 m., patikimumo kriterijai Belgijoje buvo nustatyti pagal dviejų dalių numatomo apkrovos sumažėjimo (angl. *Loss of Load Expectation*, toliau – LOLE) kriterijų: valandų, kuriomis numatoma, kad apkrovos ir eksploatavimo rezervų poreikius tenkinti bus galima ne visais Belgijos elektros energijos tinkle esančiais elektros energijos gamybos ištekliais, taip pat atsižvelgiant į reguliavimą apkrova, energijos kaupimą ir jungiamąsias linijas, skaičius statistiškai įprastais metais neturi viršyti 3 valandų. Antras kriterijus – statistiškai neįprastais metais LOLE turi būti trumpesnis negu 20 valandų (toliau – LOLE95) ([14]). Šios vertės taip pat buvo įtvirtintos Elektros energijos įstatyme.

(16) Patikimumo standartą sudaro vertė, kurią vartotojai suteikia tam, kad būtų išvengta elektros energijos tiekimo atjungimo (angl. *value of lost load*, toliau – VOLL), ir numatoma naujų pajėgumų atsiradimo Belgijoje kaina (angl. *the expected cost of new capacity in Belgium*, toliau – CONE).

(17) 2019 m. birželio 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2019/943 dėl elektros energijos vidaus rinkos ([15]) (toliau – Elektros energijos reglamentas) 23 straipsnio 6 dalyje numatyta nustatyti Sąjungos metodiką, pagal kurią būtų apskaičiuojama VOLL, CONE ir patikimumo standartas.

(18) 2020 m. spalio 2 d. Energetikos reguliavimo institucijų bendradarbiavimo agentūra (toliau – ACER) patvirtino VOLL apskaičiavimo metodiką (toliau – VOLL metodika), CONE apskaičiavimo metodiką (toliau – CONE metodika) ir patikimumo standartą (angl. *reliability standard*, toliau – RS metodika). Visos trys metodikos kartu vadinamos „ VOLL/CONE/RS metodika“ ([16]).

(19) 2021 m. birželio 7 d. Belgija pateikė naujas pagal VOLL/CONE/RS metodiką apskaičiuotus VOLL, CONE ir patikimumo standarto vertes.

([9]) *Arrêté royal du 21 mai 2021 relatif à l'établissement des critères de recevabilité visés à l'article 7undecies, § 8, alinéa 1er, 1° et 2°, de la loi du 29 avril 1999 relative à l'organisation du marché de l'électricité, en ce qui concerne les conditions dans lesquelles les détenteurs de capacité bénéficiant ou ayant bénéficié de mesures de soutien ont le droit ou l'obligation de participer à la procédure de préqualification et en ce qui concerne le seuil minimal, en MW*.

([10]) *Arrêté royal du 4 juin 2021 fixant les seuils d'investissements, les critères d'éligibilité des coûts d'investissement et la procedure de classement*.

([11]) *Projet d'arrêté royal relatif à l'établissement des conditions auxquelles les détenteurs de capacité étrangère directe et indirecte peuvent participer à la procédure de préqualification dans le cadre du mécanisme de rémunération de capacité*. Priimant šį sprendimą minėtas karališkasis dekretas dar nebuvo priimtas.

([12]) *Arrêté royal du 30 mai 2021 déterminant des modalités du contrôle du bon fonctionnement du mécanisme de rémunération de capacité par la commission de régulation de l'électricité et du gaz*.

([13]) Žr. https://www.elia.be/en/public-consultation/20200828_public-consultation-crm-functioning-rules.

([14]) LOLE95 – 95-ojo procentilio standartas, pagal kurį esant atšiaurioms sąlygoms, kurių tikimybė yra 5 proc. (t. y. esant labai šaltai žiemai, kuri pasitaiko kartą per 20 metų), LOLE turi neviršyti nurodytos normos, kuri Belgijoje yra 20 valandų.

([15]) OL L 158, 2019 6 14, p. 54.

([16]) 2020 m. spalio 2 d. ACER sprendimas dėl apkrovos sumažėjimo vertės, naujo dalyvio kainos ir patikimumo standarto apskaičiavimo metodikos: https://www.acer.europa.eu/Official_documents/Acts_of_the_Agency/Individual%20decisions%20Annexes/ACER%20Decision%20No%2023-2020_Annexes/ACER%20Decision%2023-2020%20on%20VOLL%20CONE%20RS%20-%20Annex%20I.pdf.

(20) 2021 m. gegužės 28 d. Belgijos energetikos reguliavimo institucija (toliau – CREG) pateikė energetikos ministrui pasiūlymą dėl Belgijos patikimumo standarto. CREG pasiūlytas patikimumo standartas buvo 2 valandos ir 43 minutės.

(21) Federalinių viešųjų paslaugų ekonomikos institucijos (toliau – FVP ekonomikos institucija) Energetikos generalinis direktoratas savo 2021 m. birželio 2 d. nuomonėje rekomendavo patikimumo standartą suapvalinti iki 3 valandų, kad būtų užtikrintas suderinamumas su ankstesniais nacionalinių ir Europos išteklių adekvatumo tyrimais ir būtų galima laikytis praktikos, pagal kurią patikimumo standartai išreiškiami suapvalintomis valandomis, kaip kaimyninėse valstybėse, bei atsižvelgti į tai, kad Belgijai nustatytą neribinį deficitą užpildys įvairių energijos rūšių, o ne viena pamatinė technologija.

(22) Remiantis Karališkuoju dekretu dėl patikimumo standarto nustatymo ir VOLL bei CONE kainos verčių patvirtinimo projektu, naujas patikimumo standartas yra 3 valandos.

(23) Karališkojo dekreto projekte taip pat patvirtintas VOLL kainos įvertis (remiantis FVP ekonomikos institucijos Energetikos generalinio direktorato kartu su Planavimo biuru nustatyta verte) ir CONE kainos įvertis (remiantis reguliavimo apkrova technologija) ([17]).

(24) Bus nustatyta, kad VOLL yra 16 033 EUR/MWh, o CONE – 45 EUR/kW per metus.

(25) VOLL buvo apskaičiuota trianguliacijos metodu, pagal kurį buvo atsižvelgta į gamybos poveikį ir CREG atliktą apklausą apie pasirengimą mokėti. Pasak Belgijos institucijų, CREG atlikta apklausa nėra patikimas šaltinis, nes, be kitų dalykų, pasiūlytas vienintelis scenarijus (kai temperatūra mažesnė nei + 5 °C) reprezentatyviai neatspindi daugumos stygiaus scenarijų. Todėl, nustatant VOLL įvertį, apklausos rezultatams teikta nedaug svarbos.

(26) Pagal Elektros energijos įstatymą atliekant APM svarbius skaičiavimus, bus remiamasi patikimumo standartu, galiojusiu metų prieš aukcioną rugsėjo 15 d.

(27) Dėl įtempto tvarkaraščio kiekį, kuris bus perkamas M-4 ir M-1 aukcionuose, pagal planą turinčiuose vykti atitinkamai 2021 m. spalio mėn. ir 2024 m. spalio mėn., Belgija apskaičiavo pagal senąjį patikimumo standartą, tačiau įsipareigojo prireikus šiuos kiekius pakoreguoti, jei pagal naująjį patikimumo standartą ir pagal adekvatumo įvertinimo rezultatus paaiškės, kad pajėgumų poreikis yra gerokai mažesnis.

(28) Belgija taip pat įsipareigojo, remdamasi nauja apklausa apie pasirengimą mokėti ir CONE/VOLL/RS metodika, atnaujinti VOLL ir, jei reikės, iki 2022 m. rugsėjo mėn. nustatyti naują patikimumo standartą, kad šiuo nauju patikimumo standartu būtų galima remtis nustatant, koks kiekis turi būti perkamas ne vėlesniame kaip 2023 m. aukcione.

2.3.2. *Adekvatumo vertinimas*

(29) Pasak Belgijos institucijų, nuo 2025 m. Belgijoje kils adekvatumo problema, o tam daugiausiai įtakos turės planai 2022–2025 m. laipsniškai nutraukti visų branduolinių pajėgumų eksploataciją ir prie to dar prisidės šiluminių elektros energijos gamybos pajėgumų eksploatacijos nutraukimas kaimyninėse šalyse. Adekvatumo problema nustatyta atlikus nacionalinį išteklių adekvatumo tyrimą, remiantis prielaidomis dėl keleto scenarijų.

(30) 2019 m. birželio mėn. Belgijos perdavimo sistemos operatoriaus „Elia“ paskelbtame 2020–2030 m. laikotarpio nacionaliniame adekvatumo tyrime (toliau – 2019 m. adekvatumo ir lankstumo tyrimas) ([18]) pagal didelio poveikio mažos tikimybės scenarijų (angl. *High Impact Low Probability*, toliau – DPMT scenarijus arba ES DPMT scenarijus) nustatyta, kad iki 2025–2026 m. žiemos sezono visoje sistemoje reikės bent 3,9 GW naujų pajėgumų. Šiame scenarijuje atsižvelgiama į importuojamą elektros energiją ir daroma prielaida, kad keletas Prancūzijos branduolinių įrenginių operatorių gali negalėti suteikti pajėgumų (papildomai, be „įprasto“ negalėjimo naudotis tam tikrais pajėgumais). Pagal tą patį scenarijų buvo įvertinta strateginio rezervo apimtis ([19]). Pagal ES bazinį scenarijų ([20]) matyti, kad tuo atveju, jei bus išlaikytas esamas sistemos šiluminių įrenginių pajėgumas, pajėgumų trūkumas sudarys 2,4 GW (žr. 2019 m. adekvatumo ir lankstumo tyrimo 4–18 pav.).

([17]) Ankstesnė VOLL vertė Belgijoje buvo 23,3 EUR/kWh, o CONE apskaičiuotoji vertė buvo 65 EUR/kW per metus.

([18]) https://www.elia.be/fr/actualites/communiques-de-presse/2019/06/20190628_press-release-adequacy-and-flexibility-study-for-belgium-2020-2030

([19]) Sprendimas dėl valstybės pagalbos C(2018) 589 *final*, byloje SA.48648 (2017/NN) – Belgija – Strateginis rezervas.

([20]) ES BAZINIAME scenarijuje atsižvelgiama į naujausią turimą informaciją apie Europos šalių, kurios buvo įtrauktos į modeliavimą, politiką (planus dėl branduolinės energetikos, anglių naudojimo, numatomas naujai pastatyti dujų jėgaines, reguliavimą apkrova, kaupimo įrenginių plėtrą, pajėgumų mechanizmus, srautus, švarios energijos dokumentų rinkinio taisykles, numatomą tinklo plėtrą ir t. t.).

(31) Iš 2019 m. adekvatumo ir lankstumo tyrimo rezultatų matyti, kad, nesiėmus intervencinių priemonių, pagal DPMT scenarijų 2025 m. LOLE bus 10,5 valandos ir gerokai viršys nacionalinį patikimumo standartą tiekimo saugumo požiūriu. LOLE95 rodiklis net padidėtų iki 84 valandų. Šioje lentelėje pateikti LOLE rezultatai, gauti atliekant nacionalinį adekvatumo tyrimą pagal DPMT ir ES bazinį scenarijus:

1 lentelė

Belgijos LOLE rezultatai, gauti atliekant adekvatumo ir lankstumo tyrimą

	2025 m.		**2028 m.**		**2030 m.**	
	ES bazinis scen.	**DPMT scen.**	**ES bazinis scen.**	**DPMT scen.**	**ES bazinis scen**	**ES DPMT scen.**
Likusios rinkos LOLE (val.)	9,4	10,5	6	6,9	6	6,2
Likusios rinkos LOLE95 (val.)	89	84	63	76	43	51

Šaltinis: 2019 m. adekvatumo ir lankstumo tyrimas

(32) 2019 m. liepos 11 d. CREG paskelbė 2019 m. adekvatumo ir lankstumo tyrimo analizę ([21]). Šioje analizėje, be kitų dalykų, CREG suabejojo, ar ES DPMT scenarijus yra tinkamas kaip pagrindinis scenarijus. Pasak CREG, esamų ir naujų pajėgumų pelningumo vertinimo metodiką reikėtų patobulinti ir atsižvelgti į visus turimus Belgijos ir užsienio balansavimo rezervus.

(33) 2019 m. lapkričio mėn. Europos elektros energijos perdavimo sistemos operatorių tinklas (toliau – ENTSO-E) paskelbė 2019 m. laikotarpio vidurio adekvatumo prognozę (toliau – 2019 m. adekvatumo prognozė) ([22]), kurioje dėl Belgijos pateikiami tokie 2025 m. rodikliai:

2 lentelė

2019 m. adekvatumo prognozėje pateikti Belgijos LOLE lygiai

	Bazinis scenarijus – 2025 m.	**Paklaida pagal mažo anglies dioksido kiekio scenarijų ([23]) – 2025 m.**
LOLE vidurkis	1,09 valandos	1,61 valandos
LOLE95	3,15 valandos	–

Šaltinis: ENTSO-E 2019 m. vidutinės trukmės laikotarpio adekvatumo prognozė.

(34) Tačiau, pasak Belgijos, ENTSO-E 2019 m. adekvatumo prognozėje Belgijos LOLE rezultatai nėra pakankamai tikslūs, nes joje daroma prielaida dėl galimybės naudotis papildomais 2,5 GW pajėgumais ([24]), tačiau tokia galimybė faktiškai nėra garantuota.

(35) 2020 m. balandžio mėn. galutinėje ataskaitoje ([25]) penkiašalis energetikos forumas (toliau – PLEF) ([26]) pateikė tokius 2025 m. Belgijos rezultatus:

([21]) https://www.creg.be/fr/publications/etude-f1957.

([22]) https://eepublicdownloads.blob.core.windows.net/public-cdn-container/clean-documents/sdc-documents/MAF/2019/MAF%202019%20Appendix%201%20-%20Detailed%20Results%2C%20Sensitivities%20and%20Input%20Data.pdf.

([23]) Paklaida apskaičiuota pagal laipsniško iškastinio kuro atsisakymo scenarijų. Pagal 2025 m. bazinį scenarijų numatyti gamybos pajėgumai sumažėja iš viso apie 23,6 GW, o tam daugiausiai įtakos turi gamybos iš lignito ir akmens anglių pajėgumų sumažinimas.

([24]) Pasak Belgijos, tyrime daroma prielaida dėl 2,5 GW galios šiluminių elektros energijos gamybos įrenginių naudojimo, tačiau technologijos pasirinktos nepagrįstai.

([25]) https://www.benelux.int/files/4515/8998/1576/PENTAreport_FINAL.pdf.

([26]) Penkiašalis energetikos forumas yra Austrijos, Belgijos, Prancūzijos, Vokietijos, Liuksemburgo, Nyderlandų ir Šveicarijos regioninio bendradarbiavimo Vidurio Vakarų Europoje platforma.

3 lentelė

Belgijos LOLE lygiai pagal 2020 m. PLEF bendrojo adekvatumo vertinimą

	Bazinis scenarijus – 2025 m. ([27])	**Paklaida pagal mažų dujų pajėgumų scenarijų – 2025m.** ([28])	**Paklaida pagal mažų branduolinių / CH grynojo pralaidumo pajėgumų scenarijų – 2025 m.** ([29])
LOLE vidurkis	3,3 valandos	8,1 valandos	4,6 valandos

Šaltinis: penkiašalio energetikos forumo 2020 m. balandžio mėn. elektros energijos gamybos adekvatumo įvertinimo galutinė ataskaita.

(36) 2020 m. lapkričio mėn. ENTSO-E paskelbė 2020 m. adekvatumo prognozę. Pagal 2025 m. scenarijų iš 2020 m. adekvatumo prognozės rezultatų matyti, kad LOLE vidurkis yra 0,4 valandos, taigi, tai atitinka Belgijos teisės aktuose nustatytą adekvatumo kriterijų, pagal kurį LOLE yra 3 valandos.

(37) Tačiau prie 2020 m. adekvatumo prognozės pridėtose šalių pastabose Belgija nurodo, kad: „2020 m. adekvatumo prognozėje daroma prielaida dėl įvairiose šalyse pasiskirsčiusių nemažos apimties „naujai pastatytų“ pajėgumų. Reikėtų pažymėti, kad apskritai nėra garantijos, kad šie pajėgumai iki 2025 m. atsiras, todėl šias prielaidos ir pagal jas gautus 2020 m. adekvatumo prognozės rezultatus reikėtų vertinti atsargiai. Be to, Belgija jau kelerius metus priklauso regionui, kuriame veikia srautinis rinkos susiejimas. „Elia“ sukūrė srautinio modeliavimo metodą ir jį taikė, pavyzdžiui, 2019 m. „Elia“ tyrime, jis taip pat buvo taikytas 2020 m. PLEF elektros energijos gamybos adekvatumo vertinime, tačiau šioje 2020 m. adekvatumo prognozėje šis metodas dar netaikytas.“

(38) Savo pranešime Belgijos institucijos nurodė, kad metodika ir duomenys yra suderinti Europos lygmeniu, todėl 2019 m. adekvatumo ir lankstumo tyrimas dera su 2019 m. adekvatumo prognoze.

(39) Pagal Elektros energijos reglamento 23 straipsnio 3 dalį ENTSO-E turėtų parengti metodiką, kuri būtų naudojama atliekant Europos išteklių adekvatumo vertinimą ir bet kokį nacionalinį išteklių adekvatumo vertinimą (žr. Elektros energijos reglamento 24 straipsnį). Šią metodiką turėtų patvirtinti ACER.

(40) 2020 m. spalio 2 d. ACER patvirtino Europos išteklių adekvatumo vertinimo metodiką (toliau – EIAV metodika) ([30]).

(41) 2021 m. birželio 30 d. „Elia“ paskelbė naują 2022–2032 m. laikotarpio adekvatumo ir lankstumo tyrimą (toliau – 2021 m. adekvatumo ir lankstumo tyrimas).

(42) Laikydamasis EIAV metodikos, „Elia“ į 2021 m. adekvatumo ir lankstumo tyrimą įtraukė toliau nurodytus EIAV metodikos elementus:

a) klimato metai: „Elia“ nusprendė taikyti pirmąjį EIAV metodikoje nurodytą variantą, t. y. remtis tiksliausia būsimo klimato prognoze;

b) ekonominio gyvybingumo vertinimas: laikydamasis EIAV metodikos, „Elia“ sudarė įvairių elektros energijos sistemos išteklių ekonominio gyvybingumo apskaičiavimo metodą;

([27]) Kaip ir 2019 m. adekvatumo prognozėje, pažymėta: „todėl šiame tyrime daroma prielaida, jog siekiant užtikrinti Belgijos pajėgumų adekvatumą, 2025 m. pagal APM reikės suteikti 2,5 GW naujų pajėgumų“.

([28]) Remiantis PLEF pateiktu paklaidos pagal Belgijos mažų dujų pajėgumų scenarijų apskaičiavimu, iš PLEF bazinio scenarijaus apskaičiavimų pašalinti 2,5 GW naujų pajėgumų. „Belgijos ir Prancūzijos dujų pajėgumai yra atitinkamai 2,5 GW ir 2,2 GW mažesni negu pagal bazinį scenarijų. Austrijoje dujų pajėgumai 1,2 GW mažesni, Nyderlanduose – 1,6 GW mažesni, Liuksemburge – 0,1 GW mažesni“.

([29]) „Pagal mažų branduolinių / CH grynojo pralaidumo pajėgumų scenarijų paklaida Prancūzijos atveju – 1 700 MW mažiau, o Šveicarijos atveju – 1 190 MW mažiau. Visų kitų šalių įrengtieji pajėgumai nepakinta, palyginti su baziniu scenarijumi. Taip pat reikėtų pažymėti, kad Šveicarijos ir kaimyninių zonų grynojo pralaidumo pajėgumai yra sumažinti, taip siekiant atsižvelgti į didėjančius neplanuotus srautus per Šveicariją dėl to, kad 2025 m. Šveicarija gali būti neįtraukta į srautinį rinkų susiejimą“.

([30]) ACER sprendimas dėl EIAV metodikos: https://www.acer.europa.eu/Official_documents/Acts_of_the_Agency/Individual%20decisions%20Annexes/ACER%20Decision%20No%2024-2020_Annexes/ACER%20Decision%2024-2020%20on%20ERAA%20-%20Annex%20I.pdf.

c) srautinis metodas: pagal „Elia“ modelį visi žinomi ir planuojami rinkos struktūros modeliai integruojami į srautinį pajėgumų apskaičiavimo metodą, pvz., kai regionas išplečiamas iki „Pagrindinio“ (angl. *Core*); pažangusis mišrus susiejimas; arba minLNM (angl. *remaining available margin* – likusi nepanaudota marža) taisyklės, nustatytos Elektros energijos reglamente;

d) lankstumas: atliekant tyrimą apskaičiuojami tiek bendri sistemos lankstumo poreikiai, tiek priemonės ir įvertinamas kiekvienų tikslinių metų Dažnio išlaikymo rezervų ir Dažnio atkūrimo rezervų dydis, siekiant atsižvelgti į rezervo, iš kurio būtų dengiamas disbalansas pagal adekvatumo modeliavimo tikslais taikomus teisės aktų reikalavimus, poreikius. Taip pat patikslinti jūros vėjo jėgainių lankstumo ypatumai ir kaip nauja technologija įtraukiama „power-to-x“ technologija. Taip pat reikėtų pažymėti, kad ypač daug dėmesio skiriama tam, kokį poveikį padarys antrojo etapo jūros elektros energijos gamybos pajėgumų ir tarpvalstybinių balansavimo platformų integravimas;

e) socialinė integracija: dėl sektorių susiejimo pažymėtina, kad į elektros energijos sistemos ir įvairių sektorių, pavyzdžiui, transporto, šildymo ir dujų, sąsajas yra atsižvelgiama įtraukiant prielaidas dėl, atitinkamai, elektrinių transporto priemonių, šilumos siurblių ir šiluminių dujomis kūrenamų elektros energijos gamybos įrenginių pajėgumų. Siekiant suvokti elektros energijos naudojimo vandenilio gamybai reikšmę pagal šiame tyrime taikomą modeliavimą, buvo įtraukti elektrolizeriai, atitinkantys (lankstų) elektros energijos suvartojimą Belgijoje ir užsienyje. Ypatingas dėmesys taip pat buvo skiriamas papildom elektros energijos suvartojimo transporto ir šildymo sektoriuose skaitmeninimui;

f) dešimties metų laikotarpis: tyrimas apima dešimties metų laikotarpį (2022–2032 m.). Siekiant sumažinti modeliavimo ir skaičiavimo apimtį, apskaičiuotos ne visų metų ir ne visų scenarijų paklaidos. Kai kurie svarbiausi metai buvo analizuojami išsamiau. Siekiant suvokti tam tikrų skirtingų prielaidų poveikį, analizuota daug Belgijos ir užsienio šalių apskaičiavimo paklaidą lemiančių veiksnių. Palyginimui galima pažymėti, jog yra numatoma, kad atliekant 2021 m. EIAV modeliavimas bus atliekamas tik 2025 ir 2030 m. atžvilgiu;

g) variantai su pajėgumų mechanizmais ir be jų: laikydamasis Elektros energijos reglamento ir EIAV metodikos, „Elia“ įtraukė scenarijus tiek su visą rinką apimančiais Europos pajėgumų mechanizmais, tiek be jų.

(43) Belgijos institucijos nurodė, kad šiame tyrime buvo laikomasi pagrindinių EIAV metodikoje nustatytų metodinių reikalavimų.

(44) Remiantis Elektros energijos reglamentu, į NIAV privalo būti įtraukti orientaciniai centriniai scenarijai. Pagal tuos scenarijus, be kitų dalykų, turi būti vertinamas elektros energijos gamybos išteklių ekonominis gyvybingumas EIAV metodikoje taip pat nurodoma, kad turi būti apibrėžti du centriniai orientaciniai scenarijai: vienas – su visoje Europoje veikiančiais pajėgumų mechanizmais, kitas – be tokių pajėgumų mechanizmų.

(45) Todėl atliekant 2021 m. adekvatumo ir lankstumo tyrimą analizuoti du centriniai scenarijai:

a) ES BAZINIS scenarijus – šiame scenarijuje atsižvelgiama į jau patvirtintus visą rinką apimančius pajėgumų mechanizmus, veikiančius Airijoje, Didžiojoje Britanijoje, Italijoje, Lenkijoje ir Prancūzijoje, ir daroma prielaida, kad jie veiks iki šio tyrimo laikotarpio pabaigos;

b) ES be APM scenarijus – šiame scenarijuje neatsižvelgiama į visą rinką apimančių pajėgumų mechanizmų pajamas, todėl daroma prielaida, kad Europoje visą rinką apimančių pajėgumų mechanizmų nėra.

(46) 2021 m. adekvatumo ir lankstumo tyrime atsižvelgiama į visų išteklių, įskaitant esamas ir būsimas elektros energijos gamybos, energijos kaupimo, sektorių integravimo, reguliavimo apkrova, importo ir eksporto galimybes ir jų indėlį užtikrinant lankstų sistemos veikimą.

(47) Belgijos institucijos nurodė, kad, atliekant 2021 m. adekvatumo ir lankstumo tyrimą ir modeliuojant didžiausias galutines kainas, buvo atsižvelgta į visas galiojančias teisines nuostatas, pavyzdžiui, į šiuo metu taikomą didžiausios kainos ribą, 60 proc. taisyklę ([31]), nustatytą 2015 m. liepos 24 d. Komisijos reglamente (ES) 2015/1222, kuriuo nustatomos pralaidumo paskirstymo ir perkrovos valdymo gairės ([32]), ir 2017 m. lapkričio 14 d. ACER sprendimą Nr. 04/2017.

([31]) 2017 m. lapkričio 14 d. ACER sprendime Nr. 04/2017 nustatyta, kad tuo atveju, jei galutinė kaina viršys 60 proc. suderintos didžiausios galutinės kainos už vienos kitos paros susiejimą bent vienu rinkos laiko vienetu per dieną atskiroje prekybos zonoje arba keliose prekybos zonose, suderinta didžiausia galutinė kaina padidinama 1 000 EUR/MWh.

([32]) OL L 197, 2015 7 25, p. 24.

(48) Atliekant 2021 m. adekvatumo ir lankstumo tyrimą buvo modeliuojamas automatinis didžiausios galutinės kainos padidinimas nuo 2025 m. Belgijos institucijų teigimu, iki 2025 m. LOLE greičiausiai nesusidarys, todėl iki 2025 m. didžiausios galutinės kainos padidinimas nebuvo modeliuojamas. Tačiau, kaip tvirtina Belgijos institucijos, net jei kainos viršutinė riba padidėtų, iš modeliavimo rezultatų matyti, kad 2025 m. ekonominio gyvybingumo vertinimo rezultatai nepakistų (žr. 2021 m. adekvatumo ir lankstumo tyrimo 3–72 pav.). Belgija įsipareigojo užtikrinti, kad naujajame adekvatumo tyrime, kuris turi būti paskelbtas iki 2023 m. birželio mėn., būtų visapusiškai atsižvelgta į dinamiško kainų didinimo nuo modeliavimo laikotarpio pradžios metodiką.

(49) Remiantis 2021 m. adekvatumo ir lankstumo tyrimu, nuo 2025 m., kai bus laipsniškai visiškai nutrauktas branduolinių įrenginių eksploatavimas, Belgijoje iškils struktūrinis naujų pajėgumų poreikis. Pagal centrinį ES BAZINĮ scenarijų šis poreikis 2025 m. bus 2 GW, o iki 2032 m. pamažu padidės iki 3,9 GW. Poreikis didės dėl stygiaus laikotarpiais numatomo didesnio elektros energijos suvartojimo ir mažesnio jos importo į Belgiją.

(50) Remiantis 2021 m. adekvatumo ir lankstumo tyrimu, iki 2025 m. tik labai maža naujų pajėgumų dalis bus perspektyvi vien tik energijos rinkoje.

(51) Todėl Belgijos institucijos mano, kad, nesiimant jokių veiksmų, išteklių adekvatumo problema Belgijoje kils nuo 2025 m.

(52) 2021 m. adekvatumo ir lankstumo tyrimas yra naujausias tyrimas, kuriame APM poreikis išnagrinėtas tiksliausiai.

2.3.3. *Rinkos nepakankamumas*

(53) Belgija nurodė keletą rinkos nepakankamumo aspektų, kurie trukdo elektros energijos rinkai tinkamai, saugiai veikti ir užtikrinti įperkamą ir tvarią elektros energiją.

(54) Pirmasis rinkos nepakankamumo aspektas yra susijęs su įvairiais veiksniais, kurie neleidžia sklisti veiksmingiems kainų signalams, tuo, kad energijos kainoms neleidžiama pakilti iki VOLL, ir kitais rinkos modelio trūkumais.

(55) Šie rinkos nepakankamumo aspektai ir su jais susiję reguliavimo veiksmai gali „slopinti“ kainų signalus elektros energijos rinkose, todėl stygiaus laikotarpiais kainos gali nepakilti iki „veiksmingų kainų“ lygio. Dėl to jėgainių operatoriams ir reguliavimo apkrova operatoriams gali pastoviai trūkti pajamų, o tai turės įtakos jų pajėgumui susigrąžinti pastoviąsias ir kintamąsias išlaidas (tai dažnai vadinama „negautais pinigais“) ir neleis rinkos jėgoms pasiekti reikiamą adekvatumo lygį.

(56) Teoriškai vartotojų negalėjimo pasirinkti norimą patikimumo lygį problema galėtų būti sprendžiama tik energijos rinkoje, leidžiant kainoms pakilti iki reguliuojamo lygio, atspindinčio kainą, kurios vartotojai nebebūtų pasirengę mokėti už energiją ir kuri leistų gamintojams gauti pajamų už išnaudotus ribotus pajėgumus. Tačiau dėl mažo paklausos atsako tikrąją VOLL užfiksuoti sunku, o kainų šuoliai yra nepriimtini politiniu požiūriu.

(57) Pasak Belgijos institucijų, antrasis rinkos nepakankamumo aspektas kyla dėl investuotojų nenoro rizikuoti padidėjus nepastovumui ir esant dideliam teisiniam neapibrėžtumui. Kadangi nepastovūs atsinaujinantieji energijos ištekliai naudojami vis plačiau, kainos tampa vis nepastovesnės ir didėja neapibrėžtumas dėl to, ar tradicinėms technologijoms elektros energijos rinkoje pavyks susigrąžinti pastoviąsias išlaidas. Pasak Belgijos, nežymūs sąlygų, susijusių su AEI diegimo lygiu, skirtumai, pavyzdžiui, tikslai dėl saulės, sausumos ir jūros vėjo energijos, gali daryti didelį poveikį tradicinių elektros energijos gamybos technologijų pajamoms. Nepastoviesiems pajėgumams didėjant, negautų pinigų problema tampa vis opesnė. Todėl, pasak Belgijos institucijų, padidėja ekonominė rizika, susijusi su investicijomis į lanksčias tradicines elektros energijos gamybos technologijas. Be to, pasak Belgijos, energijos kainomis išankstinių sandorių rinkose paprastai suteikiamas ne ilgesnis kaip trejų metų rizikos draudimas, o toks laikotarpis yra per trumpas, kad investuotojas galėtų nuspręsti, ar verta investuoti. Be to, Belgijos institucijų teigimu, nors išankstinių sandorių rinkos galėtų prisitaikyti prie didėjančių pasiūlos ir paklausos pokyčių, jos negalėtų suteikti rizikos draudimo susiklosčius dideliam struktūriniam sukrėtimui, kokį, pavyzdžiui, sukels Belgijoje planuojamas laipsniškas branduolinių įrenginių eksploatavimo nutraukimas.

(58) Trečia, elektros energijos sistemų patikimumui būdingi tam tikri viešosios gėrybės ypatumai. Taip yra todėl, kad investicijos į aukštesnį tiekimo saugumo lygį yra naudingos visiems, tačiau, kaip paaiškinta pirmiau, daugumos atskirų galutinių vartotojų sistemos operatorius negali pasirinktinai atjungti pagal jų pasirengimą mokėti. Taigi tikėtina, kad gamintojai neturės optimalių paskatų investuoti į elektros energijos gamybos pajėgumus, todėl galiausiai bus užtikrintas neoptimalus sistemos patikimumo lygis.

(59) Belgijos institucijų teigimu, Belgijoje šie klausimai pasižymi tam tikra specifika, nes Belgijos rinka yra palyginti maža ir labai tarpusavyje susijusi, taigi, ją veikia ir panaši tiekimo rizika, kylanti kaimyninėse elektros energijos rinkose. Todėl, pasak Belgijos institucijų, Belgijos pajėgumų adekvatumui didelę įtaką daro padėtis kaimyninėse elektros energijos rinkose.

(60) 2018 m. Komisija patvirtino Belgijos strateginį rezervą iki 2022 m. kovo 31 d. ([33]) Strateginio rezervo tikslas – patenkinti paklausą pikinės apkrovos laikotarpiais žiemos sezonais, kai rinka yra nepajėgi to padaryti, tuo tikslu saugant tam tikrus esamus elektros energijos gamybos ir reguliavimo apkrova pajėgumus už rinkos ribų, kaip atsarginę priemonę, kuri būtų naudojama tik išnaudojus balansavimo išteklius.

2.3.4. *Rinkos reformos*

(61) 2019 m. lapkričio 25 d. Belgijos energetikos ministerija pateikė Komisijai įgyvendinimo planą ([34]), parengtą pagal Elektros energijos reglamento 20 straipsnio 3 dalį, kurioje reikalaujama, kad valstybės narės, turinčios išteklių adekvatumo problemų, savo įgyvendinimo planuose nustatytų priemones, kuriomis šalins teisės aktų iškraipymą arba rinkų nepakankamumą. Pasibaigus viešoms konsultacijoms, 2020 m. balandžio 30 d. Komisija pagal Elektros energijos reglamento 20 straipsnio 5 dalį pateikė nuomonę dėl Belgijos įgyvendinimo plano ([35]). Belgija priėmė ir pateikė Komisijai galutinę savo įgyvendinimo plano redakciją ([36]).

(62) Dėl balansavimo rinkų reikėtų pažymėti, kad Belgija į savo disbalanso kainodaros mechanizmą įtraukė vadinamąjį alfa komponentą. Tai yra papildomas disbalanso kainos komponentas, nustatomas už balansą atsakingoms šalims, siekiant sustiprinti signalą apie tikrojo laiko kainą, kai Belgijos kontrolės zonoje padidėja sistemos disbalansas. Savo nuomonėje Komisija paragino Belgiją apsvarstyti galimybę stygiaus kainodarą taikyti ne tik už balansą atsakingoms šalims, bet ir balansavimo paslaugų teikėjams. Taip būtų galima prisidėti prie tiekimo saugumo, užtikrinant, kad už balansą atsakingoms šalims ir balansavimo paslaugų teikėjams už pagamintą / suvartotą energiją būtų taikoma tokia pati kaina, nes kainų diferencijavimas gali sukelti neveiksmingą rinkos dalyvių arbitražą. Komisija taip pat mano, kad stygiaus kainodara turėtų būti pradėta taikyti, kai sistemoje ima trūkti rezervų, ir kad ji turėtų būti sukalibruota taip, kad sistemoje pasibaigus rezervams, balansavimo energijos kainos būtų padidintos iki VOLL. Komisija pasiūlė Belgijai apsvarstyti galimybę savo stygiaus kainodarą ne vėliau kaip 2022 m. sausio 1 d. atitinkamai iš dalies pakeisti. Taip pat reikėtų pažymėti, kad Belgija vykdo disbalanso pasiskirstymą ir rengiasi prisijungti prie ES balansavimo platformų – aDAR (angl. *automatic Frequency Restoration Reserve* – automatinio dažnio atkūrimo rezervo) ir rDAR (angl. *manual Frequency Restoration Reserve* – rankinio dažnio atkūrimo rezervo) platformų, kurios turėtų būti sukurtos atitinkamai iki 2021 m. ir 2022 m. pabaigos. Belgija taip pat prisiėmė šiuos įsipareigojimus dėl balansavimo ir papildomų paslaugų pirkimo:

a) ne vėliau kaip 2020 m. liepos mėn. dažnio išlaikymo rezervai (angl. *frequency containment reserves*, toliau – DIR) turi būti perkami konkurso būdu kasdien ir tik regiono mastu;

b) ne vėliau kaip 2020 m. liepos mėn. aDAR turi būti perkami konkurso būdu kasdien, o rinkoje galės dalyvauti visos technologijos ir visi rinkos dalyviai visais įtampos lygiais. Už panaudotą balansavimo energiją atlyginama taikant ribinę kainodarą, kai užtikrinamas pakankamas likvidumas;

c) nuo 2020 m. vasario mėn. rDAR mastas ir dydis nustatomas kasdien, o už panaudotą balansavimo energiją atlyginama taikant ribinę kainodarą.

(63) 2021 m. liepos mėn. pateiktoje Belgijos metinėje ataskaitoje patvirtinama, kad per ataskaitinį laikotarpį šie veiksmai buvo vykdomi.

([33]) Sprendimas dėl valstybės pagalbos C(2018) 589 *final*, byloje SA.48648 (2017/NN) – Belgija – Strateginis rezervas.
([34]) https://ec.europa.eu/energy/consultations/consultation-belgiums-market-reform-plan_en
([35]) Komisijos nuomonė C(2020) 2654 *final*: https://ec.europa.eu/energy/topics/markets-and-consumers/capacity-mechanisms_en.
([36]) https://economie.fgov.be/sites/default/files/Files/Energy/Belgian-electricity-market-Final-implementation-plan-CRM-22062020.pdf

(64) Belgijoje reguliavimo apkrova subjektai gali dalyvauti didmeninėse elektros energijos rinkose (įskaitant kitos paros ir einamosios paros rinkas) ir balansavimo rinkoje ir jiems yra taikomos tokios pačios sąlygos kaip kitiems rinkos dalyviams ir balansavimo paslaugų teikėjams. Reguliavimo apkrova subjektai gali dalyvauti patys arba per telkėjus. Siekdama reguliavimą apkrova palengvinti dar labiau, Belgija savo įgyvendinimo plane (pateiktame 2019 m.) įsipareigojo įrengti išmaniuosius skaitiklius. Dėl skirtingų regionų prisiimti skirtingi įsipareigojimai:

a) Flandrija ([37]):

(1) ne vėliau kaip 2023 m. 33 proc. vartotojų turi turėti išmaniuosius skaitiklius;

(2) ne vėliau kaip 2028 m. 66 proc. Flandrijos vartotojų turi turėti išmaniuosius skaitiklius;

(3) ne vėliau kaip 2034 m. 100 proc. Flandrijos vartotojų turi turėti išmaniuosius skaitiklius.

b) Valonija:

(1) ne vėliau kaip 2023 m. sausio 1 d. išmanieji skaitikliai bus sistemingai įrengiami: i) buitiniams vartotojams, kurie nevykdo mokėjimo įsipareigojimų, ii) atėjus laikui keisti skaitiklį, iii) naujai prie tinklo prijungtiems vartotojams, iv) vartotojui paprašius;

(2) ne vėliau kaip 2029 m. gruodžio 31 d. 80 proc. išmaniųjų skaitiklių bus įrengta i) vartotojams, kurių suvartojamas kiekis yra 6 000 kWh arba didesnis, ii) gaminantiems vartotojams, kai grynosios elektros energijos pagaminama ne mažiau kaip 5 kWe; iii) viešosiose įkrovimo stotelėse.

c) Briuselio regionas: išmanieji skaitikliai buvo įrengiami: i) atėjus laikui keisti skaitiklius arba ii) prie tinklo naujai prijungtiems vartotojams.

(65) 2020 m. Belgijoje buvo sujungta 21 proc. elektros energijos tinklų. Įgyvendinus jau suplanuotus projektus (žr. 2020–2030 m. federalinį plėtros planą ([38])), iki 2030 m. bus sujungta maždaug 30 proc. Belgijos elektros energijos tinklų ([39]). Neseniai pradėjo veikti arba artimiausiu metu pradės veikti šie Belgijos tinklą sustiprinantys pajėgumai:

a) ALEGrO: ALEGrO bendro intereso projektas, pagal kurį numatyta nutiesti 1 GW jungiamąją liniją tarp Belgijos ir Vokietijos, užsakytas 2020 m. ([40]);

b) NEMO: NEMO bendro intereso projektas, pagal kurį numatyta nutiesti 1 GW jungiamąją liniją tarp Belgijos ir Jungtinės Karalystės, įgyvendinamas nuo 2019 m.;

c) BRABO: pagal BRABO bendro intereso projektą Belgijos elektros energijos tinklas yra modernizuojamas, siekiant, be kita ko, padidinti importo iš Nyderlandų pajėgumą.

2.4. **Pagalbos gavėjai**

2.4.1. *Tinkamumas*

(66) APM bus atviras visų pajėgumų, kurie galės prisidėti prie išteklių adekvatumo, – tiek esamų, tiek naujų, tiek kaupimo, tiek reguliavimo apkrova pajėgumų teikėjams. Pajėgumus, įskaitant skirtingų technologijų pajėgumus, bus leidžiama telkti.

(67) Taip pat bus leidžiama dalyvauti užsienio pajėgumų teikėjams. Taisyklės išsamiau aprašytos 2.10 skirsnyje.

(68) Pagalbos gavėjais pagal APM bus laikomi konkurso būdu atrinkti pajėgumų teikėjai.

([37]) 2020 m. Flandrijos vyriausybė nusprendė paspartinti išmaniųjų skaitiklių įrengimą, siekdama iki 2024 m. pabaigos pakeisti 80 proc. visų Flandrijos namų ūkių energijos skaitiklių. Be to, 2020 m. liepos 17 d. iš dalies pakeistame dekrete dėl energetikos Flandrijos vyriausybė užsimojo iki 2029 m. liepos 1 d. visus tradicinius skaitiklius Flandrijoje pakeisti skaitmeniniais energijos skaitikliais.

([38]) https://www.elia.be/en/grid-data/grid-development/investment-plan/federal-development-plan-2020-2030.

([39]) Šios procentinės dalys apskaičiuotos remiantis Sujungimo tikslo ekspertų grupės (angl. *Interconnection Target Experts Group*, toliau – ITEG) vartojamomis apibrėžtimis, t. y. sujungimo rodiklis = bendras importo ir bendro elektros energijos gamybos pajėgumo santykis, o bendras importas yra „didžiausias energijos srautas, kuris gali būti perduotas naudojantis tarpvalstybine infrastruktūra pagal sistemos saugumo kriterijus“.

([40]) 2020 m. pabaigoje ALEGrO jungiamoji linija tarp Belgijos ir Vokietijos buvo baigta tiesti, tad abi šalys galėjo keistis elektros energija. Nuo 2020 m. lapkričio mėn. šia jungiamąja linija gali būti vykdoma komercinė veikla.

2.4.2. *Minimali dalyvavimo slenkstinė riba*

(69) 1 MW minimali dalyvavimo slenkstinė riba nustatyta pirmiausia dėl šių priežasčių:

a) suderinimo su balansavimo rinka;

b) tokia vertė nustatyta atsižvelgiant į nuolatinį dialogą su rinkos dalyviais, įskaitant keletą oficialių viešų konsultacijų;

c) jeigu riba būtų mažesnė negu 1 MW, tai reikštų, kad daugelis mažų pajėgumų teikėjų privalėtų pradėti privalomą APM parengties tvirtinimo procedūrą ir patirtų su tuo susijusių išlaidų, nors galbūt APM aukcione dalyvauti nė neketina;

d) jeigu riba būtų mažesnė nei 1 MW riba, taip pat reikšmingai padidėtų administracinė našta.

(70) Karališkajame dekrete dėl tinkamumo kriterijų, susijusių su paramos sumavimu, ir minimalios dalyvavimo slenkstinės ribos, numatyta minimalios dalyvavimo slenkstinės ribos lygį APM veikimo laikotarpiu vertinti ne rečiau kaip kas penkerius metus.

(71) Pagal telkimo taisykles dalyvauti gali ir mažesnių pajėgumų teikėjai, kurie minimalios slenkstinės ribos neatitinka.

2.4.3. *Telkimas*

(72) Keli pajėgumų teikėjai gali pasirinkti susijungti į vieną ne mažiau kaip 1 MW pajėgumo rinkos vienetą (maksimalus pajėgumų dydis nėra ribojamas). Vienintelis apribojimas yra tai, kad į sutelktą portfelį negali būti įtrauktos tiekimo vietos, kurioms taikomos energijos rinkos paros programos (šiuo metu tai paprastai yra daugiau kaip 25 MW tiekimo vietos). Telkti leidžiama ir skirtingų technologijų pajėgumus. Be to, sutelktų pajėgumų rinkos vieneto (toliau – PRV) viduje to vieneto komponentus yra leidžiama perskirstyti, taip siekiant suteikti telkėjams daugiau lankstumo ir paskatinti juos dalyvauti aukciono procese.

(73) Telkimo taisyklės bus periodiškai peržiūrimos ir tikslinamos, jei Belgijos institucijos nuspręs, kad tai būtina, siekiant užtikrinti, kad telkimo taisyklės netaptų dalyvavimo aukcione kliūtimi.

2.4.4. *Nepatvirtinti pajėgumai*

(74) Mechanizme numatyta speciali „nepatvirtintų pajėgumų“ kategorija. Tai – pajėgumai, kurių, prasidedant M-4 parengties tvirtinimo procesui, neįmanoma susieti su kuria nors tiekimo vieta, todėl jie negali atitikti parengties tvirtinimo reikalavimų dėl tiekimo vietos. Prie šios kategorijos gali būti priskirtos visos technologijos; ja siekiama paskatinti dalyvauti tuos pajėgumų teikėjus, kuriems gali būti sunkiau užtikrinti reikalingą parengtį jau M-4 metais. Nepatvirtinti pajėgumai – tai mažesnės brandos projektai, pvz., kai tiekimo vieta dar nėra žinoma, nėra projekto įgyvendinimo plano ir pasirengimo tiekimui etapu projektas yra toliau plėtojamas. Belgijos institucijos paaiškino, kad nepatvirtintų pajėgumų sąvoka buvo įvesta rinkos prašymu ir gali būti ypač naudinga telkėjams ir (arba) reguliavimo apkrova subjektams, kurie mano, kad bus pajėgūs sutelkti tokius pajėgumus per pasirengimo tiekimui laikotarpį, tačiau, pavyzdžiui, dar turi baigti rengti susitarimus su paklausos vietomis ir (arba) svarsto įvairias galimybes. Nepatvirtinti pajėgumai turėtų būti siūlomi tik M-4 m. aukcione. Prie šios kategorijos gali būti priskirti tik standartiniai 1 metų trukmės sutarčių kategorijai priklausantys pajėgumai (žr. 138 ir 145 konstatuojamąsias dalis).

(75) Siekiant apriboti riziką sistemos saugumui, kuri kiltų, jeigu būti kliaujamasi mažiau brandžiais projektais, bendras galimas šios kategorijos pajėgumų kiekis pirmajame aukcione apribotas iki 200 MW. Elektros energijos įstatyme nustatyta, kad sprendimas dėl maksimalaus bendro pajėgumų kiekio priimamas per aukcioną. Jeigu patirtis bus teigiama, ilgainiui ši slenkstinė riba gali būti keičiama.

2.4.5. *Pajėgumų sumažinimas*

2.4.5.1. Bendrosios taisyklės

(76) APM gali dalyvauti visi pajėgumų operatoriai pagal savo prieinamumo lygį ir indėlį siekiant išteklių adekvatumo tikslo. Iš tiesų, nėra tikimasi, kad 100 proc. PRV atskaitinės galios bus prieinama 100 proc. laiko, nes tam įtakos gali turėti, pavyzdžiui, oro sąlygos, techninės priežiūros ciklai, gedimai.

(77) Dėl šios priežasties, siekiant įvertinti kiekvienos technologijos patikimumą ir indėlį į tiekimo saugumą adekvatumo požiūriu itin svarbiais momentais (vadinamosiomis modeliuojamo stygiaus valandomis), apskaičiuojamas kiekvienos technologijos prieinamumo sumažėjimo koeficientas. Todėl pajėgumų operatoriai gali dalyvauti aukcione, taigi ir sudaryti pajėgumų sutartis tik neviršydami savo perskaičiuotų sumažėjusių pajėgumų lygio ([41]).

(78) Šių pajėgumų sumažėjimo parametrų apskaičiavimo metodika skiriasi, priklausomai nuo technologijos, ir yra išsamiau aptarta Karališkajame dekrete dėl pajėgumų apskaičiavimo metodikos ir aukcionų parametrų. Ji priklausys nuo pajėgumų kategorijos:

a) šiluminių technologijų su paros grafiku pajėgumų sumažėjimo koeficientai nustatomi remiantis statistine ankstesnių laikotarpių duomenų analize, atėmus priverstinio atjungimo mastą, nes laikoma, kad šis parametras nepriklauso nuo klimato sąlygų;

b) šiluminių technologijų be paros grafiko pajėgumų sumažėjimo koeficientai nustatomi atliekant matavimus. Jei matavimų nepakanka, jie modeliuojami tikėtiną vidutinį tų technologijų indėlį modeliuojamo stygiaus valandomis padalijus iš technologijos suminės nominaliosios atskaitinės galios;

c) nuo oro sąlygų priklausančių technologijų su paros grafiku ir nuo oro sąlygų priklausančių technologijų be paros grafiko, kurios nėra pasirinkusios susitarimo dėl paslaugų lygio (žr. e punktą), pajėgumų sumažėjimo koeficientai nustatomi vidutinį tų technologijų indėlį modeliuojamo stygiaus valandomis padalijus iš taikomos technologijos suminės nominaliosios atskaitinės galios;

d) ribotos energijos technologijų su paros grafiku pajėgumų sumažėjimo koeficientai bus nustatomi tikėtiną vidutinį tokių technologijų indėlį modeliuojamo stygiaus valandomis padalijus iš suminės nominaliosios atskaitinės galios;

e) susitarimas dėl paslaugų lygio (toliau – SPL) (paprastai sudaromas dėl reguliavimo apkrova arba nedidelių kaupimo įrenginių, tačiau gali būti sudaromas dėl visų technologijų be paros grafiko, įskaitant AEI): priklausomai nuo pasirinktai energijai būdingų apribojimų, pajėgumų sumažėjimo koeficientas yra susiejamas su kiekvienu SPL, kurį PRV pats pasirenka parengties tvirtinimo etapu (kaip nustatyta sutartyje dėl pajėgumų). Tai leidžia technologijoms be paros grafiko pačioms nustatyti, koks SPL labiausiai tinka pagal jų techninius apribojimus, užuot vertus jas sudaryti iš anksto apibrėžtą SPL. Telkėjas taip pat gali pasirinkti tokį SPL, kuris geriausiai tinka pagal jo portfelį.

(79) 2021 m. gegužės 4 d. Belgija pateikė šiuos lentelėje išdėstytus atnaujintus pajėgumų sumažėjimo koeficientus:

4 lentelė

Pajėgumų sumažėjimo koeficientai

Susitarimas dėl paslaugų lygio		
Prieinamumas / trukmė [h]	SPL	Didelio masto kaupimas
1 h	11 %	11 %
2 h	19 %	19 %
3 h	28 %	28 %
4 h	36 %	36 %
6 h	52 %	52 %
8 h	65 %	65 %

Šiluminės technologijos su paros grafiku

Pakategorė	**Pajėgumų sumažėjimo koeficientas**
Kombinuotojo ciklo dujų turbina	91 %
Atvirojo ciklo dujų turbina	90 %
Turboreaktyvinės technologijos	96 %

([41]) Pajėgumų teikėjai gali sudaryti pajėgumų sutartis tik neviršydami tinkamo kiekio, kuris apskaičiuojamas jų atskaitinę galią (atsižvelgiant į atsisakymo apimtį) padauginus iš pajėgumų sumažėjimo koeficiento.

Dujinės technologijos	95 %
Dyzelinės technologijos	93 %
Bendros šilumos ir elektros energijos gamybos technologijos	93 %
Biomasė	93 %
Atliekos	93 %
Branduolinė energetika	96 %
Anglys	90 %
Mažai energijos vartojančios technologijos su paros grafiku	
Prieinamumas / trukmė [h]	**Pajėgumų sumažėjimo koeficientas**
1	11 %
2	19 %
3	28 %
4	36 %
5–6	52 %
7–8	65 %
Nuo oro sąlygų priklausomos technologijos	
Pakategorė	**Pajėgumų sumažėjimo koeficientas**
Jūros vėjas	15 %
Sausumos vėjas	6 %
Saulės energija	4 %
Upės srovės hidrokinetinė energija	34 %
Šiluminės technologijos be paros grafiko	
Pakategorė	**Pajėgumų sumažėjimo koeficientas**
Sutelktos šiluminės technologijos	62 %

Šaltinis: pranešimas ([42])

(80) Pajėgumų sumažėjimo taisyklės gali būti peržiūrimos kasmet ir prireikus koreguojamos. Ypač reikėtų pažymėti, kad PSO peržiūrės šiuo metu rinkoje veikiančių technologijų sąrašą. Jei būtų gauta grįžtamosios informacijos, kad į sąrašą neįtraukta naujo tipo technologija, atliekant kasmetinį pajėgumų sumažėjimo koeficientų kalibravimą į ją vis tiek būtų galima atsižvelgti. Taigi, prireikus, pajėgumų sumažėjimo koeficientai ir technologijos bus kasmet atnaujinami ir peržiūrimi.

2.4.6. Tarpvalstybiniam dalyvavimui taikytinos taisyklės

(81) Dėl tarpvalstybinio dalyvavimo pažymėtina, kad pagal Elektros energijos reglamento 26 straipsnį didžiausią naujų dalyvių pajėgumą, kurį gali pasiūlyti tam tikros kontrolės zonos dalyvaujantys netiesioginių užsienio pajėgumų teikėjai, nustato sistemos operatorius kiekvienai rinkos zonai, kuri yra tiesiogiai elektros linija sujungta su Belgijos valdymo zona.

(82) Kol nepriimtos atitinkamos strategijos, pasiūlymai ar sprendimai, kuriais įgyvendinamas Elektros energijos reglamento 26 straipsnis, kiekvienos tiesiogiai su Belgija sujungtos rinkos zonos indėlis nustatomas pagal tų zonų indėlį modeliuojamo stygiaus valandomis, kaip aprašyta 2.10.1 skirsnyje.

([42]) Taip pat galima rasti internete adresu CRM-bijlage-reductiefactoren-veiling-10-2021.pdf (fgov.be).

2.4.7. *Nepatvirtintiems pajėgumams taikytinos taisyklės*

(83) Siekdamas užtikrinti vienodas veiklos sąlygas ir kitiems pajėgumų teikėjams, su kuriais bus sudarytos sutartys M-4 aukcione, „Elia“ per standartinį nepatvirtintų pajėgumų parengties tvirtinimo procesą kaip įvesties parametru remsis pajėgumų sumažėjimo koeficientais, kurie buvo žinomi M-4 aukciono metu (nes standartinį tų pajėgumų parengties tvirtinimo procesą galima organizuoti ne vėliau kaip per 24 mėnesius po M-4 aukciono).

2.5. **Aukciono procedūra ir kainodaros taisyklės**

2.5.1. *Aukcionų periodiškumas*

(84) Kaip nurodyta pranešime, PSO rengs APM aukcionus atsižvelgdamas į pajėgumų išteklių lygį, kuris yra reikalingas tinkamam išteklių adekvatumui užtikrinti, kad būtų pasiektas patikimumo standartas.

(85) Kiekvienais metais rengiamas pajėgumų aukcionas (M-4 aukcionas) dėl pajėgumų tiekimo po ketverių metų. Kitas būsimų metų aukcionas rengiamas metais, einančiais prieš tiekimo metus, dėl kurių rengiamas pagrindinis aukcionas (M-1 aukcionas). Pirmąjį M-4 aukcioną planuojama surengti 2021 m., o pirmasis M-1 aukcionas turėtų įvykti 2024 m.

2.5.2. *Aukcione perkamo kiekio nustatymas*

(86) Ankstesnės redakcijos Elektros energijos įstatymo 7 j straipsnio 2 dalyje buvo nustatyta, kad metodiką, pagal kurią apibrėžiami perkamo pajėgumų kiekio nustatymo parametrai, pasiūlo PSO. Pagal Elektros energijos reglamentą, taikomą nuo 2020 m. sausio 1 d., aukcione perkamą kiekį patvirtina valstybė narė, remdamasi reguliavimo institucijos CREG pasiūlymu. Todėl APM komitetas (FVP ekonomikos institucija, CREG, „Elia“ ir Energetikos ministro kabinetas) dar 2019 m. nusprendė, kad CREG parengs pasiūlymą dėl metodikos, pagal kurią bus apibrėžiami aukcionuose perkamo pajėgumų kiekio nustatymo parametrai. Tolesnėse konstatuojamosiose dalyse pateikiama išsamesnės chronologinės informacijos.

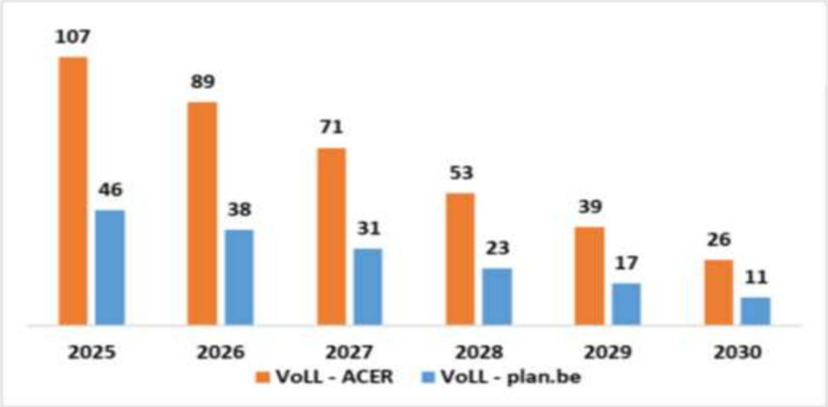
(87) 2019 m. lapkričio 22 d. Elia parengė Karališkojo dekreto dėl aukcionų parametrų (pvz., pajėgumų sumažėjimo koeficientų, vykdymo ir referencinės kainų, tarpinės viršutinės kainų ribos) nustatymo metodikos, įskaitant procesą, pagal kurį pasirenkamas reikalingų pajėgumų nustatymo scenarijus, projektą ([43]). 2019 m. gruodžio 6 d. CREG priėmė nuomonę ([44]) dėl Elia pasiūlymo, kurioje visų pirma paaiškino, kad perkamiems pajėgumams nustatyti ES DPMT scenarijų naudoti netikslinga ([45]) ir kad tai neatitinka Elektros energijos reglamento 24 straipsnio 1 dalies.

(88) 2020 m. kovo 18 d. CREG išsiuntė pasiūlymo projektą Nr. 2064 dėl perkamų pajėgumų apimties nustatymo Belgijos energetikos ministrui. Pasiūlymo projektas iš esmės buvo parengtas remiantis CREG raštu (Z) 2024, kuris buvo išsiųstas ministrui 2019 m. gruodžio 20 d., pasibaigus viešoms konsultacijoms ([46]). CREG galutinį pasiūlymą priėmė 2020 m. kovo 24 d. ([47]) Pasiūlyme:

a) nustatomas biudžeto apribojimas, kad APM sąnaudos turi būti mažesnės nei vartotojo sąnaudos dėl tikėtino energijos nesuteikimo (toliau – TNE kiekis) ([48]), kurio išvengiama taikant APM. APM sąnaudos yra pajėgumų, kurių reikia, kad būtų laikomasi patikimumo standarto, sąnaudos. Numatoma energijos trūkumo kaina apskaičiuojama TNE kiekį padauginus iš vartotojų, kurie dėl netyčinių priežasčių negauna šios energijos,

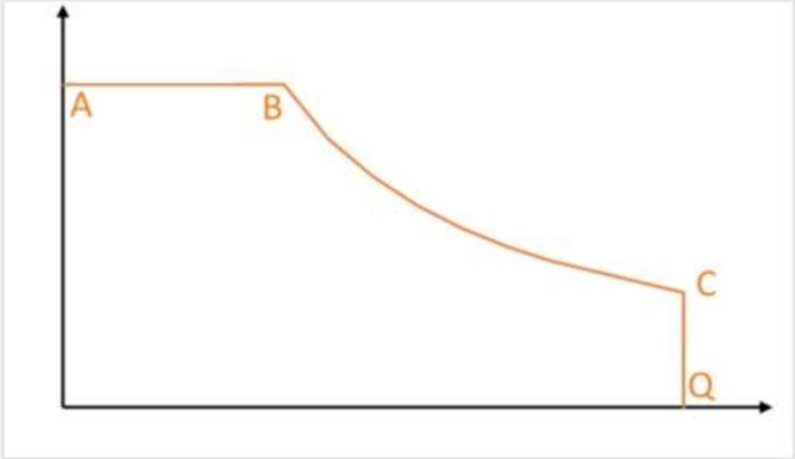
([43]) https://www.elia.be/fr/users-group/implementation-crm.
([44]) https://www.creg.be/fr/publications/avis-a2030.
([45]) „DPMT scenarijų, pagal kurio prielaidas ekstremalūs įvykiai laikomi pagrindine padėtimi, vargu ar galima vadinti „statistiškai įprastais metais“. DPMT scenarijus kaip tik atitinka išimtinę padėtį. CREG neneigia, kad ekstremalios situacijos iš tiesų gali susiklostyti, tačiau tokios situacijos turi būti įtrauktos į tikimybinį modeliavimą atsižvelgiant į jų tikimybę. Tačiau „Elia“ tiekimo saugumo analizėje, pagrįstoje DPMT scenarijumi, vidutinė LoLE apskaičiuojama darant statistiškai anomalią (t. y. mažos tikimybės) bazinę prielaidą.“
([46]) https://www.creg.be/fr/publications/note-z2024.
([47]) https://www.creg.be/fr/publications/proposition-e2064.
([48]) Tikėtinas nesuteiktos energijos kiekis: metinės paklausos, kurios nebus galima patenkinti energijos rinkoje esančiais ištekliais, prognozė, išreikšta MWh.

pasirengimo mokėti vertės (VOLL). Kilus tiekimo saugumo rizikai, ši VOLL atitinka iš anksto paskelbto tiekimo nutrūkimo kainą. Remdamasis Planavimo biuro VOLL vertėmis ([49]) ir ACER atlikto tyrimo VOLL vertėmis ([50]), CREG nustato šiuos biudžeto apribojimus:

Šaltinis: CREG Proposition (E)2064–24 Mars 2020.

b) kai numatomas aukcione perkamas kiekis yra C-Q, gaunama tokia paklausos kreivė ([51]):

Šaltinis: CREG Proposition (E)2064 – 24 mars 2020.

(89) Atsižvelgdama į viešų konsultacijų dėl CREG 2024 m. rašto rezultatus, Belgijos energetikos ministerija padarė išvadą, kad CREG pasiūlyta metodika (ypač biudžeto apribojimas) nesuteikia pakankamų garantijų, kad APM tikslas „užtikrinti reikiamą tiekimo saugumo lygį“ bus pasiektas pagal teisinius kriterijus.

(90) Todėl Belgijos energetikos ministerija, atsižvelgdama į „Elia“ pasiūlymą dėl 87 konstatuojamojoje dalyje nurodyto Karališkojo dekreto ir 88 konstatuojamojoje dalyje minėtą CREG pasiūlymą, parengė alternatyvų metodą, pagal kurį apibrėžiami pagal pajėgumų mechanizmą perkamų pajėgumų kiekio nustatymo parametrai. Viešos konsultacijos dėl šios pakoreguotos metodikos vyko 2020 m. kovo 23–27 d. Remiantis iš dalies pakeistu APM įstatymu, patikslintame Elektros energijos įstatymo 7 j straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad parametrai, pagal kuriuos apibrėžiamas perkamas

([49]) https://www.plan.be/admin/uploaded/201403170843050.WP_1403.pdf
([50]) https://www.acer.europa.eu/electricity/infrastructure/network-development
([51]) Su kitais CREG pasiūlymo aspektais galima susipažinti čia: https://www.creg.be/fr/publications/proposition-e2064.

kiekis, nustatomi karališkuoju dekretu, remiantis reguliavimo institucijos pasiūlymu. Galutinis karališkasis dekretas buvo paskelbtas 2021 m. balandžio 30 d. Belgijos oficialiajame leidinyje, patvirtinus iš dalies pakeistą APM įstatymą ([52]). Šiame galutiniame karališkajame dekrete nustatyta tvarka aprašyta 91–99 konstatuojamosiose dalyse.

(91) Pajėgumų kiekis, kuris yra reikalingas, kad konkrečiais būsimais tiekimo metais būtų įvykdytas patikimumo standartas, (t. y. tikslinis kiekis) bus nustatomas kiekvienais metais remiantis reguliavimo institucijos pasiūlymu. Reguliavimo institucija šį pasiūlymą pateikia atsižvelgdama į PSO pateiktus duomenis, o PSO šiuos duomenis apskaičiuoja remdamasis scenarijumi ir tarpinėmis vertėmis, kurias pasiūlė reguliavimo institucija ir nustatė ministras. Tikslinis kiekis nustatomas remiantis teisės aktuose nustatytu patikimumo standartu, kuris atitinka tam tikrą LOLE vertę. Scenarijus yra kalibruojamas, siekiant užtikrinti, kad šio kriterijaus būtų laikomasi. Scenarijų sukalibravus, atliekamos rinkos modeliavimas ir pagal tai nustatomos modeliuojamo stygiaus valandos. Tada apskaičiuojamas tikslinis kiekis – apskaičiuojama vidutinės apkrovos modeliuojamo stygiaus valandomis ir balansavimo poreikio suma ir iš jos atimamas vidutinis TNE kiekis modeliuojamo stygiaus valandomis.

(92) 91 konstatuojamojoje dalyje nurodytas scenarijus bus vienas iš centrinių orientacinių scenarijų, kurie bus naudojami išteklių adekvatumo problemai nustatyti pagal naujausią EIAV ([53]) arba pagal naujausią NIAV ([54]). Scenarijus bus atnaujinamas pagal naujausią turimą informaciją ([55]). Nustatant galutinį perkamų pajėgumų kiekį taip pat reikia laikytis atitinkamų Elektros energijos reglamento dalių nuostatų.

(93) Karališkajame dekrete nustatyta toliau aprašyta orientacinio scenarijaus nustatymo tvarka. Belgijos PSO po viešų konsultacijų su rinkos dalyviais dėl duomenų ir prielaidų paskelbs rekomendaciją, kuria remdamasis energetikos ministras priims sprendimą. Vėliau, atsižvelgdama į Karališkajame dekrete nustatytą metodiką, reguliavimo institucija pateiks pasiūlymą dėl orientacinio scenarijaus. Galiausiai FVP ekonomikos institucija paskelbs rekomendaciją dėl šio pasiūlymo. Galutinį sprendimą dėl pasirinkto scenarijaus priima energetikos ministras.

(94) Maksimalus atlyginimas, kurį galima gauti, pateikus pasiūlymą APM aukcione, atitinka visuotinę viršutinę aukciono ribą, taikomą visų kategorijų pajėgumams. Nustačius visuotinę viršutinę aukciono ribą ir taip apribojus maksimalų galimą gauti atlyginimą, apribojama galimybė piktnaudžiauti įtaka rinkoje, pateikiant netinkamus pasiūlymus. Visuotinė viršutinė aukciono kainų riba apskaičiuojama grynąją CONE ([56]) vertę padauginus iš koeficiento X. Nustatant korekcinio koeficiento X vertę, atsižvelgiama į neapibrėžtumą, susijusį su grynojo CONE įverčio nustatymu – neapibrėžtumas kyla tiek naujų dalyvių bendrųjų sąnaudų skirtumų, atsirandančių dėl technologijų skirtingumo, tiek metinių pajamų dėl kintamųjų sąnaudų skirtumų, gaunamų energetikos rinkoje, tiek grynųjų pajamų, gaunamų rinkoje iš pagalbinių balansavimo paslaugų, atžvilgiais. Visuotinė viršutinė pirmojo aukciono kainų riba yra 75 EUR/kW per metus, ji apskaičiuota grynąją CONE vertę padauginus iš korekcinio koeficiento 1,50 ([57]).

(95) M-4 aukcionų paklausos kreivė brėžiama per 3 taškus, kaip parodyta šiame pav.:

([52]) https://economie.fgov.be/fr/themes/energie/securite-dapprovisionnement/mecanisme-de-remuneration-de.

([53]) Elektros energijos reglamento 23 straipsnis.

([54]) Elektros energijos reglamento 24 straipsnis.

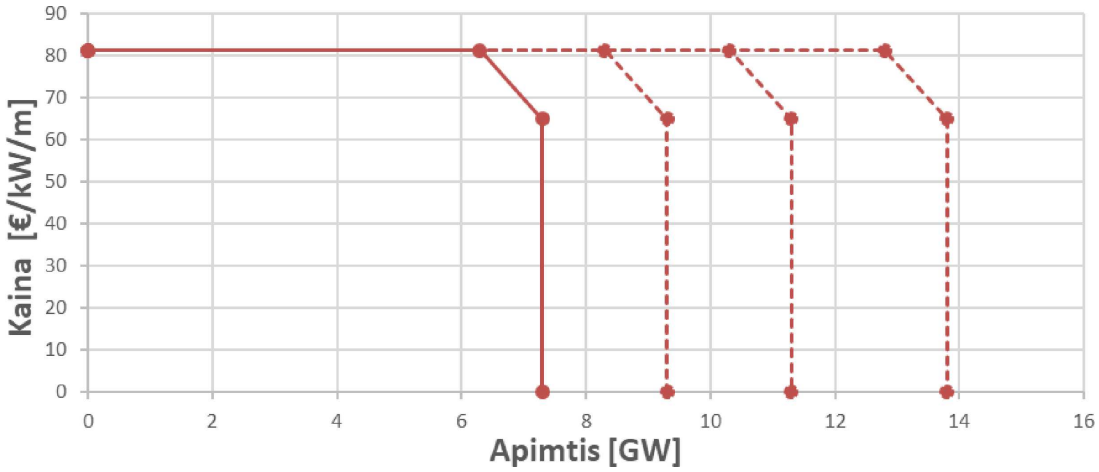
([55]) Orientacinis scenarijus, naudotas pirmajam paklausos kreivės kalibravimui, aprašytas 287 konstatuojamojoje dalyje.

([56]) Grynoji CONE vertė – tai pajamos, kurias geriausia naujo rinkos dalyvio technologija turėtų uždirbti pajėgumų rinkoje, kad galėtų kompensuoti negautus pinigus energijos rinkoje vienus metus. Ji apskaičiuojama iš bendrosios CONE vertės atėmus iš rinkos ir už papildomas paslaugas gautas pajamas.

([57]) Reguliavimo institucija CREG 2020 m. liepos 1–13 d. vykdė viešas konsultacijas dėl siūlomų į galutinį sąrašą įtrauktų referencinių technologijų CONE verčių, VSKK ir korekcinio koeficiento X (žr. 99 konstatuojamosios dalies b punktą).

1 pav.

Orientacinė apskaičiuotoji M-4 paklausos kreivė

Šaltinis: pranešimas

a) ordinatėje taškas B atitinka grynąją CONE vertę ([58]). Abscisėje taškas B atitinka tikslinį kiekį (atsižvelgiant į vidutinę apkrovą modeliuojamo stygiaus valandomis, balansavimo rezervus, vidutinį energijos kiekį, kuris nebuvo suteiktas modeliuojamo stygiaus valandomis, perskaičiuotą sumažėjusį reikalavimų neatitinkantį kiekį, jau užsakytą kiekį ir dalies kiekio rezervavimą M-1 aukcionui, kaip aprašyta 98 konstatuojamojoje dalyje);

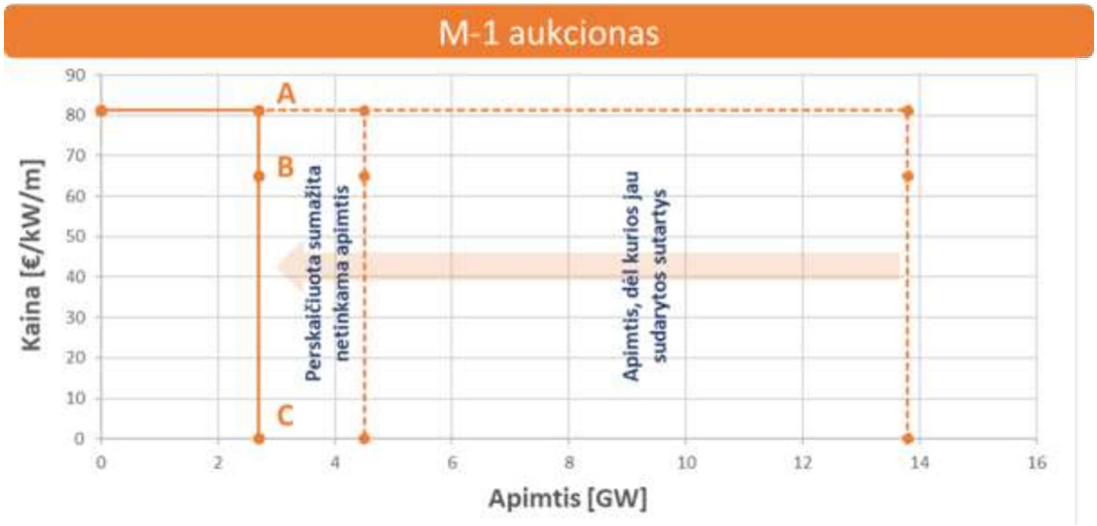
b) ordinatės C taško ir abscisės 0 vertės sankirta atitinka tikslinį kiekį;

c) ordinatėje taškas A atitinka visuotinę viršutinę aukciono kainų ribą. Abscisėje taškas A atitinka tam tikrą kiekį, apskaičiuotą taip pat, kaip kiekis, kurį atitinka taškas B (žr. 95 konstatuojamosios dalies a punktą), tik naudojant kitokią LOLE vertę ($LOLE_A$). $LOLE_A$ atitinka patikimumo standarto (t. y. referencinės LOLE vertės) ir korekcinio koeficiento X (žr. 94 konstatuojamąją dalį) sandaugą.

(96) M-1 aukcionų paklausos kreivė brėžiama per tuos pačius taškus B ir C, kaip M-4 aukcionų atveju, tik tikslinis kiekis pakoreguojamas, atsižvelgiant į pajėgumus, dėl kurių sutartys dėl to paties tiekimo laikotarpio jau sudarytos per M-4 aukcioną. Ordinatėje taškas A atitinka visuotinę viršutinę aukciono kainų ribą, abscisėje – tikslinį kiekį.

2 pav.

Orientacinė apskaičiuotoji M-1 paklausos kreivė

Šaltinis: pranešimas

([58]) Atsižvelgiant į KCDT, ACDT ir dyzelinius įrenginius, įtrauktus į galutinį referencinių technologijų sąrašą, ir remiantis prielaidomis dėl vidutinių bendrųjų CONE verčių, pajamų iš energijos rinkos ir papildomų paslaugų.

(97) Kaip teigia Belgijos institucijos, paklausos kreivių struktūra atitinka du principus:

a) tiekimo saugumo užtikrinimo principą, kuris reiškia, kad, pasibaigus M-4 ir M-1 aukcionams, patikimumo standartas turėtų būti pasiektas, priešingu atveju nebus pasiektas APM tikslas. Kadangi taškas B atitinka kiekį, kurio reikia patikimumo standartui užtikrinti, turėtų būti užtikrinta, kad sutartys būtų sudarytos bent dėl šio kiekio. Kadangi po M-4 aukciono sutartis dėl papildomų pajėgumų dar galima sudaryti per M-1 aukcioną, M-4 aukciono atveju taškus A ir B gali jungti nuožulni kreivė, sudaranti sąlygas sutartis sudaryti dėl mažesnio kiekio, palyginti su tam M-4 aukcionui sukalibruotu tašką B atitinkančiu kiekiu. Tačiau, jeigu sutarčių bus sudaryta dėl mažesnio kiekio nei tas, kurį atitinka M-1 aukciono taškas B, atitiktis patikimumo standartui nebus garantuota. Tuo paaiškinama vertikalioji M-1 atkarpa, jungianti taškus A ir B, ir

b) proporcingo, mažiausių sąnaudų mechanizmo užtikrinimo principą, kuris reiškia, kad bendras perkamas kiekis neturėtų viršyti kiekio, kurio reikia patikimumo standartui pasiekti, nes priešingu atveju padidėtų bendros mechanizmo sąnaudos. Tuo galima paaiškinti, kodėl paklausos kreivė tarp taško B ir sankirtos su ašimi X tiek M-4, tiek M-1 aukcionų atveju yra vertikali.

(98) Pagal Elektros energijos įstatymą M-1 aukcionams turi būti rezervuotas tam tikras minimalus pajėgumų kiekis ir šis kiekis turi būti atimtas iš M-4 aukciono tikslinio kiekio. Šis rezervuotas kiekis turi būti bent jau lygus pajėgumams, kurių vidutiniškai reikia bendram pikiniam pajėgumų poreikiui patenkinti mažiau nei 200 eksploatavimo valandų per metus. Remiantis Karališkuoju dekretu dėl pajėgumų apskaičiavimo metodikos ir aukcionų parametrų nustatymo pagal atlyginimo už pajėgumus mechanizmą, pajėgumai, kurių vidutiniškai reikia bendram pikiniam pajėgumų poreikiui patenkinti mažiau nei 200 valandų, nustatomi kiekvienam 100 MW blokui pagal vidutinį skaičių valandų, kuriomis, remiantis apkrovos trukmės kreive, tie pajėgumai yra reikalingi, kad būtų laikomasi tiekimo saugumo kriterijaus. Tai – valandos, kuriomis reikalingi tam tikri pajėgumai, kad būtų galima patenkinti maksimalaus elektros energijos suvartojimo poreikius. Įvertinus paklausos kreivę, M-1 aukcionui, kurį numatoma surengti 2024 m., rezervuota maždaug 2,5 GW. Pasak Belgijos, sprendimas dalį perkamo kiekio rezervuoti M-1 aukcionui parodo jos norą pabrėžti mechanizmo technologinį neutralumą ir atvirumą. Šia priemone skatinamas reguliavimo apkrova paslaugų teikėjų dalyvavimas, nes šių pajėgumų teikėjams gali būti sunkiau suplanuoti jų pajėgumų prieinamumą labai iš anksto, o tai gali apsunkinti jų dalyvavimą M-4 aukcione. Nepaisant šio pajėgumų kiekio perkėlimo į M-1 aukcioną, visiems pajėgumų operatoriams yra leidžiama dalyvauti tiek M-4, tiek M-1 aukcionuose dėl tam tikro tiekimo laikotarpio.

(99) Numatomas galutinio karališkojo dekreto projekto įgyvendinimas:

a) Elia pradėjo viešas konsultacijas dėl 2025–2026 m. tiekimo laikotarpio M-4 aukciono scenarijų, paklaidų ir duomenų, reikalingų APM parametrams apskaičiuoti. Viešos konsultacijos vyko nuo 2020 m. gegužės 5 d. – birželio 5 d. ([59]) Remdamasis Karališkuoju dekretu, „Elia“ konsultavosi dėl ENTSO-E 2019 m. adekvatumo prognozės duomenų, atnaujintų pagal naujausią iš viešųjų šaltinių gautą informaciją, ir dėl paklaidos apskaičiavimo, kuris turi būti įtrauktas į orientacinį scenarijų ir gali turėti įtakos Belgijos tiekimo saugumui (žr. 93 konstatuojamąją dalį). Pasibaigus viešoms konsultacijoms, „Elia“ rekomendavo į orientacinį scenarijų įtraukti paklaidą esant „mažai paklausai“ ir paklaidą pagal ES DPMT scenarijų ([60]) (žr. 30 konstatuojamąją dalį). Vėliau, 2020 m. liepos 10 d. CREG priėmė pasiūlymą dėl orientacinio scenarijaus ([61]), kuriame ji vėl sukritikavo „Elia“ rekomendaciją įtraukti paklaidos, Prancūzijos branduolinių įrenginių pajėgumų parkui sumažėjus 4 įrenginiais (žr. 87 konstatuojamąją dalį), apskaičiavimą, taip pat atkreipė dėmesį į dabartinį Prancūzijos pajėgumų mechanizmą, skirtą adekvatumui užtikrinti, ir į riziką, kad perkami pajėgumai gali padidėti. Tačiau netrukus po to VPS ekonomikos institucijos Energetikos generalinis direktoratas parengė rekomendaciją energetikos ministrui ([62]), kurioje rekomendavo orientaciniame scenarijuje pakoreguoti numatomą paklausą, nes dėl COVID-19 pandemijos protrūkio ši paklausa sumažėjo. Rekomendacijoje taip pat paminėta, kad pajėgumų negalės užtikrinti daugiau Prancūzijos branduolinių įrenginių operatorių. Taigi, VPS ekonomikos institucijos Energetikos generalinis direktoratas atmetė didžiąją dalį CREG kritikos, tačiau vis tiek paragino „Elia“ peržiūrėti savo analizę atsižvelgiant PLEF atlikto darbo rezultatus (žr. 35 konstatuojamąją dalį);

([59]) https://www.elia.be/en/public-consultation/20200505_public-consultation-on-the-scenarios-sensitivities-and-data-for-the-crm.

([60]) „2.2.1 Prancūzijos branduolinių įrenginių prieinamumas. Pirmasis paklaidos apskaičiavimas atitinka pateiktąjį 10 metų trukmės 2020–2030 m. adekvatumo ir lankstumo tyrime („Elia“, 2019 m.) ir yra aptartas 2.6.8 dalyje. Pagal ją numatoma, kad žiemos sezonu nebus galimybės naudotis 4 branduolinių įrenginių operatorių pajėgumais.“

([61]) https://www.creg.be/fr/publications/proposition-c2105

([62]) https://economie.fgov.be/sites/default/files/Files/Energy/avis-dg-energie-projet-proposition-2105-signed.pdf.

b) 2020 m. liepos 1–13 d. CRED surengė viešas konsultacijas dėl pasiūlymo dėl bendrosios CONE vertės, vidutinės svertinės kapitalo kainos (VSKK) ir korekcinio koeficiento X ([63]). Energetikos ministerija priima sprendimą kiekvienais metais, remdamasi CREG pasiūlymu, tačiau gali nuo šio pasiūlymo nukrypti.

(100) 2021 m. spalio mėn. M-4 aukciono paklausos kreivė grindžiama 2019 m. adekvatumo prognozės centriniu scenarijumi, kurio duomenys buvo atnaujinti ir kuris buvo pakoreguotas pagal PLEFF parengtą ir 2020 m. balandžio mėn. paskelbtą Elektros energijos gamybos adekvatumo vertinimą (taip pat žr. 287–289 konstatuojamąsias dalis).

(101) Vykdant 2021 m. adekvatumo ir lankstumo tyrimą buvo remtasi 2020 m. adekvatumo prognozės centriniu scenarijumi, kuris buvo papildytas naujausiais turimais ENTSO-E surinktais duomenimis apie kiekvieną šalį ir viešąja informacija arba atnaujintais nacionaliniais kitų šalių tyrimais. Belgijos teigimu, kai tiek išteklių adekvatumo vertinimui, tiek paklausos kreivės kalibravimui yra naudojamas to paties šaltinio (adekvatumo prognozės) duomenų rinkinys, užtikrinamas nuoseklumas.

(102) Belgija paaiškino, kad paklaida, kuria buvo remtasi apskaičiuojant pirmojo aukciono paklausos kreivę, susijusi galimybių naudotis Prancūzijos branduoliniais pajėgumais nebuvimu (remiantis PLEF parengtu Elektros energijos gamybos adekvatumo vertinimu), buvo modeliuojama ir vykdant 2021 m. adekvatumo ir lankstumo tyrimą.

(103) Apskaičiuota, kad per pirmuosius M-4 ir M-1 aukcionus perkamas kiekis sudarys maždaug 9,5 GW. Bendras perkamas kiekis nustatomas kiekvienam aukcionui pagal 2.5.2 skirsnyje aprašytą metodiką. Iš M-4 aukciono paklausos kreivės matyti, kad Belgijos institucijos nemažą kiekį pajėgumų rezervavo M-1 aukcionui, užtikrindamos, kad naujas kalibravimas būtų atliekamas arčiau tiekimo metų ir kad pirmajame M-4 aukcione nebūtų nupirkta pernelyg daug pajėgumų. Toks didelis M-1 aukcionui rezervuotas pajėgumų kiekis ne tik leidžia Belgijos institucijoms suvaldyti nedidelius nukrypimus, atsiradusius įvedus naujus duomenis ir atlikus metodinius patobulinimus, tačiau taip pat užtikrina, kad daug galimybių dalyvauti aukcionuose būtų suteikta naujoms ir novatoriškoms technologijoms ir taip būtų praktiškai užtikrintas priemonės technologinis neutralumas.

(104) Apskritai 2021 m. M-4 aukcione sutartys bus sudarytos dėl maždaug 54 proc. vidutinio pikinio suvartojimo stygiaus laikotarpiais, taigi tikslinis kiekis bus sumažintas iki būtinai reikalingo kiekio.

(105) Belgija įsipareigojo atlikti kryžmines patikras ir prireikus pakoreguoti 2023 m. M-4 aukcione ir 2026 m. M-1 aukcione pirksimus kiekius pagal 2023 m. NIAV rezultatus.

2.5.3. *Parengties tvirtinimo etapas*

(106) Visiems didesnių nei 1 MW elektros energijos gamybos pajėgumų teikėjams taikoma privaloma parengties tvirtinimo procedūra. Vis dėlto reikėtų pažymėti, kad parengties tvirtinimo etapą įveikę pajėgumų teikėjai konkurse dalyvauti neprivalo (gali nuspręsti nedalyvauti). Siekiant supaprastinti parengties tvirtinimo procesą, numatyta jį paspartinti, kad pajėgumų teikėjai galėtų įvykdyti reikalavimus kuo mažesnėmis pastangomis (būtina pateikti tik būtiniausią informaciją, pavyzdžiui, identifikavimo numerį, informaciją apie tiekimo vietos pobūdį ir bendrą įrengtąjį pajėgumą): paspartintą parengties tvirtinimo procedūrą įveikusių teikėjų pajėgumai automatiškai traktuojami kaip nedalyvaujantys aukcionuose.

(107) Vienas iš parengties tvirtinimo reikalavimų yra išmetamųjų teršalų ribinė vertė. Pajėgumų teikėjai, kurie viršija toliau nurodytą išmetamųjų teršalų ribinę vertę, pajėgumų aukcione dalyvauti negali:

a) pajėgumams, kurie pradėjo gamybą 2019 m. liepos 4 d. arba vėliau, taikoma išmetamųjų teršalų ribinė vertė yra 550 g iškastinio kuro kilmės CO_2 vienai elektros energijos kWh;

b) pajėgumai, kurie pradėjo gamybą iki 2019 m. liepos 4 d., negali išleisti daugiau kaip 550 g iškastinio kuro kilmės CO_2 vienai elektros energijos kWh ir vidutiniškai 350 kg iškastinio kuro kilmės CO_2 per metus vienai įrengtajai kWe.

([63]) https://www.creg.be/fr/consultations-publiques/consultation-publique-relative-au-projet-de-proposition-2086-relative-au.

(108) Taip pat reikėtų pažymėti, jog tam, kad kandidatams būtų leidžiama dalyvauti aukcione, per parengties patvirtinimo procesą jie turi pateikti preliminarią finansinę garantiją. Ši preliminarioji finansinė garantija įsigalioja, jeigu PRV yra aukcione pasirenkamas. Jei aukcione pasirinktas pajėgumų teikėjas nesilaiko sutartinių įsipareigojimų arba nenori pasirašyti sutarties dėl pajėgumų, per pasirengimo tiekimui kontrolės procesą jam skiriamos finansinės baudos. Jeigu šios finansinės baudos nesumokamos, kita sutarties šalis turi teisę reikalauti finansinės garantijos. Parengties patvirtinimo etapu preliminariosios finansinės garantijos dydis virtualiems ir papildomiems PRV bus 20 000 EUR/MW, esamiems PRV – 10 000 EUR/MW, atsižvelgiant į tinkamų PRV pajėgumų apimtį (jeigu pajėgumai, dėl kurių bus sudaryta sutartis, dar nežinomi ir užtikrinama, kad finansinė garantija būtų proporcinga projekto ir su juo susijusios rizikos, kuri kiltų sistemai, jeigu sutartis nebūtų vykdoma, dydžiui). Jeigu galutiniai PRV pajėgumai, dėl kurių sudaryta sutartis, yra mažesni už šio PRV tinkamų pajėgumų apimtį, finansinė garantija sumažinama, teigiamą skirtumą tarp tinkamų pajėgumų ir pajėgumų, dėl kurių sudaryta sutartis, padauginus iš 20 000 EUR (virtualių ir papildomų PRV atveju) arba iš 10 000 EUR (esamų PRV atveju).

(109) Taip pat reikėtų pažymėti, kad šalys, norinčios pateikti paraišką dėl naujų iškastiniu kuru kūrenamų įrenginių parengties patvirtinimo (kad galėtų sudaryti 15 metų sutartį dėl pajėgumų), privalo sutikti, kad, sudariusios pajėgumų sutartį, jos nebus atleistos nuo šiuo metu galiojančių ir būsimų Europos Sąjungos ir (arba) Belgijos teisės aktuose nustatytų tikslų mažinti išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį. Jos taip pat turi sutikti, kad, sudarydamos sutartį dėl pajėgumų, įsipareigoja prisidėti prie politikos rengimo, kad šie tikslai būtų pasiekti. Šiuo tikslu jos turi pridėti rašytinę deklaraciją, kad įsipareigoja:

a) iki 2026 m. gruodžio 31 d. išnagrinėti technines ir ekonomines galimybes sumažinti atitinkamo įrenginio išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį pagal atitinkamus Europos ir Belgijos teisės aktus ir tikslus;

b) iki 2027 m. gruodžio 31 d. parengti išmetamųjų teršalų mažinimo planą, kuriame būtų nurodyta, kaip jos prisidės prie to, kad iki 2050 m. būtų pereita prie neutralaus poveikio klimatui, ir prie tarpinių 2035 m. ir 2045 m. tikslų įgyvendinimo, ir

c) iki 2050 m. pasiekti nulinį arba neigiamą išmetamųjų teršalų kiekį. Šalys, kurios dalyvauja rengiant išmetamųjų teršalų mažinimo planą, gali nuspręsti atlikti šį tyrimą kartu.

(110) Atitiktis 109 konstatuojamojoje dalyje nustatytiems įsipareigojimams turi būti įrodyta PVS ekonomikos institucijos Energetikos generaliniam direktoratui.

2.5.4. *Aukciono struktūros specifika*

2.5.4.1. Kainodaros taisyklė

(111) Pagal konkurencinio aukciono mechanizmą vykdomas uždaras aukcionas – konkurso dalyviai anonimiškai teikia pasiūlymus, o vėliau visos rinkos sutartys sudaromos per vieną etapą. Kaip teigia Belgijos institucijos, uždaro formato aukcionas, kai per rinkos sutarčių sudarymo etapą rinkai informacija neteikiama ir pasiūlymų teikėjams neleidžiama tikslinti savo pasiūlymų, leidžia apriboti piktnaudžiavimo įtaka rinkoje galimybes. Belgijos institucijos taip pat nurodo, kad, priešingai nei mažėjančios kainos (angl. *descending clock*) aukcionuose, pasiūlymų teikėjai nėra susaistomi (paprastai) 2–3 dienas, per kurias jie turi gebėti reaguoti į aukcionui pateikiamą informaciją. Paprastesnis ir mažiau laiko reikalaujantis aukciono procesas galėtų dar labiau sumažinti patekimo į rinką kliūtis, o tai ypač aktualu naujiems ir mažiems rinkos dalyviams bei reguliavimo apkrova šalimis, kurios pagrindinę veiklą vykdo ne energijos rinkoje.

(112) Visiems pasiūlymų teikėjams, kurių pasiūlymai buvo atrinkti, bus skirtas atlyginimas už pajėgumus, kuris pagal visus aukcionus bent dėl pirmųjų dviejų tiekimo laikotarpių (pagal M-4 ir M-1 aukcionus dėl tiekimo laikotarpių, prasidedančių 2025 m. lapkričio mėn. ir 2026 m. lapkričio mėn.) bus nustatomas pagal mokėjimo pagal pasiūlytą kainą taisyklę. Kitaip tariant, laimėjusiems pajėgumų teikėjams atlyginimas už pajėgumus bus mokamas pagal jų pasiūlymuose nurodytą kainą.

(113) Vertinimo ataskaitą pateikus Parlamentui, aukcionuose dėl vėlesnių tiekimo laikotarpių gali būti taikoma rinkos galutinės kainos taisyklė. Pagal rinkos galutinės kainos taisyklę atlyginimas už pajėgumus yra lygus brangiausiame iš atrinktų pasiūlymų pasiūlytai kainai (taikant tarpinę viršutinę kainų ribą, žr. 2.5.4.2 skirsnį).

(114) Belgijos institucijos mano, kad, turint galvoje pajėgumų adekvatumo padėtį, Belgijai naujų pajėgumų prireiks maždaug 2025 m. (žr. 29 konstatuojamąją dalį). Todėl pirmuosiuose APM aukcionuose greičiausiai varžysis pajėgumų turėtojai, kurių sąnaudų struktūra labai nevienoda. Dėl to Belgijos institucijos baiminasi, kad tuo atveju, jei bus taikomas galutinės rinkos kainos principas, kai kurie pajėgumų teikėjai gali gauti pajamų iš APM dėl didelio sąnaudų skirtumo, taigi, gauti nenumatyto pelno. Pasak Belgijos, teoriškai, jei būtų turima ideali informacija ir rinkos dalyviai galėtų numatyti, kokia bus būsima pagal rinkos galutinės kainos principą nustatyta kaina, taikant mokėjimo pagal pasiūlytą kainą taisyklę būtų pasiektas toks pat rezultatas, nes konkurso dalyviai būtų skatinami savo pasiūlymuose nurodyti tokią numatomą galutinę kainą. Tačiau praktiškai pirmieji APM aukcionai neišvengiamai pasižymės tam tikru neapibrėžtumu ir nenuspėjamumu, susijusiu su galima rinkos galutine kaina. Todėl, remiantis mokėjimo pagal pasiūlytą kainą taisykle, rinkos dalyviai galbūt veiks atsargiau, stengdamiesi išvengti rizikos, kad jų pasiūlymas nebus atrinktas, taigi mokėjimo pagal pasiūlytą kainą principas gali padėti pasiekti pigesnį rezultatą.

(115) Belgija vis dėlto mano, kad aukcionų, kuriuose kaina nustatoma pagal pasiūlytą kainą, ekonominio naudingumo pranašumas ilgainiui gali sumažėti ne tik dėl to, kad naujų pajėgumų poreikis gali išnykti, bet ir dėl to, kad reguliarūs aukcionai, kuriuose kaina nustatoma pagal pasiūlytą kainą, leis rinkos dalyviams tiksliau nuspėti referencinė rinkos galutinę kainą, dėl to pasiūlos kreivė gali „suplokštėti“. Be to, jeigu vidutinės trukmės ar ilguoju laikotarpiu išnyktų negautų pinigų problema, mokėjimo pagal pasiūlytą kainą taisyklė gali neleisti kainai artėti prie nulio, nes, remiantis mokėjimo pagal pasiūlytą kainą principu, pajėgumų teikėjai neturi akstino pasiūlyme nurodyti nulinės kainos.

(116) Belgija mano, kad po vėlesnių aukcionų rinkos galutinės kainos principas gali būti geresnis variantas siekiant paskatinti konkurenciją, siųsti skaidrų kainų signalą ir leisti, kad atlyginimas už pajėgumus artėtų prie nulio, kai numatoma, kad tiekiamų pajėgumų lygis bus adekvatus, kad būtų patenkinta pajėgumų paklausa. Svarbus kainodaros pagal galutinės rinkos kainos principą ypatumas yra tai, kad racionalus konkurso dalyvis pasiūlyme nurodo tikrąją kainą. Be to, kadangi taikant rinkos galutinės kainos principą rinkai siunčiamas skaidrus kainų signalas, ši informacija gali būti ypač naudinga mažiems operatoriams ir naujiems rinkos dalyviams, nes gali padėti jiems geriau suprasti esamas ir tikėtinas būsimas rinkos sąlygas, o tai ilgainiui gali skatinti dalyvavimą. Be to, taikant rinkos galutinės kainos taisyklę sudaromos palankesnės sąlygos sudaryti sutartis, ypač sutartis dėl telkimo. Todėl Belgija numatys procedūrą, pagal kurią būtų galima pereiti prie kainodaros pagal rinkos galutinės kainos principą, kai bus matyti, kad tai yra naudinga.

2.5.4.2. Tarpinė viršutinė kainų riba

(117) Kaip išsamiai aprašyta 2.6 skirsnyje, PRV, kuriam reikalingos didelės investicijos, gali teikti paraišką dėl daugiametės pajėgumų sutarties. Kol kas ši taisyklė netaikoma netiesioginiam užsienio subjektų dalyvavimui – tokie subjektai gali sudaryti tik vienų metų sutartis (žr. 143 ir 144 konstatuojamąsias dalis). Belgijos institucijų teigimu, vienų metų sutarčių kategorijai priklausantys PRV neturi dengti jokių investicinių sąnaudų arba turi dengti nedideles investicines sąnaudas (antraip atitiktų kriterijus daugiametei sutarčiai sudaryti). Todėl tam, kad nebūtų gaunama nenumatyto pelno, vienų metų sutarčių kategorijai priklausantiems PRV numatyta taikyti tarpinę viršutinę kainų ribą. Ši taisyklė taip pat bus taikoma sutartims, kurios bus sudaromos dėl netiesioginių užsienio pajėgumų (dėl išsamesnės informacijos žr. 2.10.1 skirsnį).

(118) Vienų metų sutarčių kategorijai priklausantiems PRV nebus leidžiama pasiūlymuose nurodyti už tarpinę viršutinę kainų ribą aukštesnės kainos. Be to, net ir tuo atveju, jei taikoma kainodara bus pagrįsta rinkos galutinės kainos principu (žr. 113 konstatuojamąją dalį), šie PRV už pajėgumus negalės gauti už tarpinę viršutinę kainų ribą didesnio užmokesčio.

(119) Belgijos institucijų teigimu, tarpinė viršutinė kainų riba taip pat neleis didelę įtaką rinkoje turintiems rinkos dalyviams priimti strateginio sprendimo užkonservuoti arba uždaryti esamus pajėgumus, taip faktiškai pašalinant pajėgumus iš rinkos ir darant įtaką galutinei rinkos kainai. Taikant tarpinę viršutinę kainų ribą būtų apribotas maksimalus atlyginimas už pajėgumus, priklausančius vienų metų sutarčių kategorijai (tarp jų – atlyginimas už esamus pajėgumus), ir taip būtų apribota galimybė gauti pernelyg dideles pajamas dėl sąnaudų skirtumo.

(120) Belgijos institucijos nurodo, kad, viena vertus, tarpinė viršutinė kainų riba turėtų būti pakankamai maža, kad būtų išvengta nenumatyto pelno, tačiau, kita vertus, ji neturėtų būti pernelyg maža, kad investuotojai neprarastų galimybės gauti įprastą grąžą, PRV nebūtų atgrasomi nuo dalyvavimo APM aukcione ir nebūtų siunčiamas nepageidaujamas signalas dėl pasitraukimo.

(121) Pagal Karališkajame dekrete aprašytą aukciono parametrų apskaičiavimo pagal atlyginimo už pajėgumus mechanizmą metodiką tarpinė viršutinė kainų riba turi būti sukalibruota pagal numatomą neefektyviausios šiuo metu rinkoje veikiančios technologijos „negautų pinigų“ lygį, atsižvelgiant tiek į sąnaudas, tiek į pajamas.

(122) Atsižvelgiama į šias sąnaudas:

a) metines fiksuotąsias veiklos ir techninės priežiūros (toliau – FVTP) sąnaudas;

b) pamečiui išskaidytas nemetines techninės priežiūros sąnaudas (išskyrus sąnaudas, susijusias su pajėgumų padidinimu arba įrenginio eksploatavimo trukmės pratęsimu);

c) aktyvavimo prieinamumo bandymui sąnaudas.

(123) Šios sąnaudų sudedamosios dalys padalijamos iš taikytinų pajėgumų sumažėjimo koeficientų, nes tarpinė viršutinė kainų riba taikoma aukcione, kuriame kainos išreiškiamos už perskaičiuotų sumažėjusių pajėgumų MW. Belgijos institucijos pateikė 5 lentelėje išdėstytus duomenis ([64]).

5 lentelė

Į galutinį sąrašą įtrauktų esamų technologijų bendros metinės sąnaudos ([65])

	Metinės FVTP išlaidos [EUR/kW per metus]			Aktyvavimo prieinamumo bandymui sąnaudos [EUR/kW per metus]	Pajėgumų sumažėjimo koeficientas ([66])
	MAŽOS	VIDUTINĖS	DIDELĖS		
KCDT	29	30	41	0	91 %
ACDT	19	19	40	0	90 %
Turboreaktyvinės technologijos	23	29	29	0	96 %
Reguliavimo apkrova technologijos	5	10	15	0,18	36 %

Šaltinis: pranešimas

(124) Atsižvelgiama į šias metines pajamas:

a) elektros energijos rinkoje uždirbtas pajamas iš sąnaudų skirtumų;

b) metines grynąsias pajamas iš su dažniu susijusių balansavimo paslaugų teikimo.

(125) Belgijos institucijos pateikė 6 lentelėje išdėstytus duomenis:

([64]) „Elia“ surengė viešas konsultacijas dėl 2025–2026 m. tiekimo laikotarpio M-4 aukciono scenarijų, paklaidų ir duomenų, reikalingų APM parametrams apskaičiuoti (žr. 99 konstatuojamosios dalies a punktą).

([65]) Skaičiai paimti iš „Elia“ kalibravimo ataskaitos. Paskelbta: https://www.elia.be/nl/users-group/implementatie-crm.

([66]) Kadangi „didelio masto šiluminių technologijų“ pajėgumų sumažėjimo koeficientas svyruoja nuo 85 iki 95 proc., *KCDT, ACDT* ir turboreatyvinėms technologijoms taikomas ne mažesnis kaip 90 proc. pajėgumų sumažėjimo koeficientas. *Reguliavimo apkrova* technologijų pajėgumų sumažėjimo koeficientas yra vidurkis, nustatytas atsižvelgiant į įvairias *reguliavimo apkrova* technologijų galimybes.

6 lentelė

Į galutinį sąrašą įtrauktų esamų technologijų bendros metinės pajamos ([67])

	Bendros metinės pajamos [EUR/kW per metus] ([68])		
	MAŽOS	VIDUTINĖS	DIDELĖS
KCDT	5	11	20
ACDT	10,2	12,6	15,5
Turboreaktyvinės technologijos	19,3	23,2	27
Reguliavimo apkrova technologijos	14,3	17,1	20

Šaltinis: pranešimas

(126) Galiausiai reikėtų pažymėti, kad negauti pinigai apskaičiuojami iš metinių sąnaudų atimant metines pajamas. Prie gauto skaičiaus pridedama 5 proc. neapibrėžtumo marža, taip siekiant atsižvelgti į bendrą neapibrėžtumą, susijusį su negautų pinigų įvertinimu, ypač turint galvoje tai, kad kalibruojant tarpinę viršutinę kainų ribą kiekvienos technologijos sąnaudų ir pajamų duomenis reikia apibendrinti ir kad šis apskaičiavimas atliekamas prieš kelerius metus iki atitinkamo tiekimo laikotarpio.

(127) Belgijos institucijos pateikė 7 lentelėje išdėstytus duomenis. Pagal skirtingus negautų pinigų vertės lygius išskiriamos šios kategorijos: 1 lygis – mažos sąnaudų vertės ir didelės pajamų vertės, 2 lygis – mažos sąnaudų vertės ir vidutinės pajamų vertės, 3 lygis – mažos sąnaudų vertės ir mažos pajamų vertės, 4 lygis – vidutinės sąnaudų vertės ir didelės pajamų vertės, 5 lygis – vidutinės sąnaudų vertės ir vidutinės pajamų vertės, 6 lygis – vidutinės sąnaudų vertės ir mažos pajamų vertės.

7 lentelė

Pagal į galutinį sąrašą įtrauktas esamas technologijas apskaičiuotos negautų pinigų vertės ([69])

Negauti pinigai [EUR/ perskaičiuotų sumažėjusių pajėgumų kW per metus]	1 lygis	2 lygis	3 lygis	4 lygis	5 lygis	6 lygis
KCDT	10,4	20,8	27,7	11,5	21,9	28,8
ACDT	4,1	7,5	10,3	4,1	7,5	10,3
Turboreaktyvinės technologijos	0	0	4	2,2	6,4	10,6
Reguliavimo apkrova technologijos	0	0	0	0	0	0

Šaltinis: *pranešimas*

([67]) Skaičiai paimti iš „Elia“ kalibravimo ataskaitos. Paskelbta: https://www.elia.be/nl/users-group/implementatie-crm.

([68]) Reikėtų pažymėti, kad, apskaičiuojant bendrą vidutinę vertę, atsižvelgiama tik į mažesnius nei 10 EUR/MW/h rDAR rezervavimo mokesčius, nes laikoma, kad šią ribinę vertę viršijančios kainos atitinka laikotarpius, kuriais kyla adekvatumo problemų, todėl šiai analizei atlikti nėra reprezentatyvios. Apskaičiuojant MAŽAS / VIDUTINES / DIDELES PAJAMAS imama 60 / 75 / 90 proc. bendros vidutinės vertės, kad būtų atsižvelgta į kintamąsias sąnaudas, susijusias su rDAR rezervavimu, pavyzdžiui, pasiūlymo pateikimo sąnaudas. Siekiant išvengti dvigubo įskaitymo ir atsižvelgti tik į grynąsias pajamas, grynosios pajamos iš su dažniu susijusių balansavimo paslaugų teikimo buvo vertinamos taip: Į DIR pajamas neatsižvelgta, nes baterijos greičiausiai taps dominuojančia DIR paslaugos teikimo technologija. Baterijų technologijų tarpinės viršutinės kainų ribos kalibruoti neketinama, nes manoma, kad šios technologijos yra naudingos dėl suteikiamo DIR. Į aDAR pajamas neatsižvelgiama, nes daroma prielaida, kad technologijomis, kuriomis suteikiamas aDAR, siekiama arbitražo tarp aDAR ir energijos pardavimo. Todėl daroma prielaida, kad aDAR rezervavimo mokesčiai nėra grynosios pajamos, gaunamos papildomai prie energijos rinkoje gaunamų pajamų iš sąnaudų skirtumo. Laikoma, kad rDAR pajamos yra aktualios turboreaktyvinių technologijų atveju (darant prielaidą, kad jomis suteikiamas standartinis rDAR (angl. *mFRR standard*) produktas) ir reguliavimo apkrova technologijų atveju (darant prielaidą, kad jomis suteikiamas lankstus rDAR (angl. *mFRR flex*) produktas), nes šiuo metu jomis paprastai rinkoje teikiamos šios paslaugos. Tiksliau, pajamos už turboreaktyvines ir reguliavimo apkrova technologijas nustatomos kaip vidutinio rDAR rezervavimo mokesčio arba pajamų iš sąnaudų skirtumo energijos rinkoje procentinė dalis, priklausomai nuo to, kuri iš šių verčių yra didesnė.

([69]) Skaičiai paimti iš „Elia“ kalibravimo ataskaitos. Paskelbta: https://www.elia.be/nl/users-group/implementatie-crm.

(128) Remdamosi „Elia“ pateikta pradine informacija ir duomenimis bei reguliavimo institucijos rekomendacijomis dėl šių duomenų, Belgijos institucijos nustatė, kad pirmojo aukciono, t. y. M-4 aukciono, rengiamo dėl 2025 m. lapkričio mėn.–2026 m. spalio mėn. tiekimo laikotarpio, tarpinė viršutinė kainų riba yra 20 EUR / perskaičiuotų sumažėjusių pajėgumų kW per metus.

(129) Per oficialią tyrimo procedūrą Belgija įdiegė mechanizmą, pagal kurį atskirais atvejais leidžiama nukrypti nuo tarpinės viršutinės kainų ribos ([70]).

(130) Išlygos mechanizmas nustatytas Karališkuoju dekretu, kuriame nustatyta pajėgumų apskaičiavimo metodika ir aukcionų parametrai pagal APM. Išlygos mechanizmas vienodai taikomas tiek nacionaliniams, tiek netiesioginiams tarpvalstybiniams pajėgumams.

(131) Remiantis Karališkuoju dekretu, dėl riboto laiko nuo išlygos mechanizmo sukūrimo iki pasirengimo pirmajam aukcionui, pirmajam aukcionui išlyga bus pritaikyta *ex post*, t. y. aukcionui pasibaigus. Belgija paaiškino, kad galimi pagalbos gavėjai teiks prašymus dėl išlygos taikymo ir pateiks visą susijusią informaciją prieš aukcionus. Visi išlygos kriterijai ir taisyklės bus skaidriai nustatyti prieš aukcionus. Išlyga nepriklausys nuo jokio aukciono dalyvio pateiktų pasiūlymų. Galiausiai, jei *ex post* bus padaryta išvada, kad kurie nors operatoriai neatitinka išlygos taikymo kriterijų ir užmokestis jiems bus sumažintas, tai kitiems aukcione dalyvavusiems operatoriams (sutarčiai, užmokesčiui ir skirtam kiekiui) įtakos neturės.

2.5.4.3. Sutarčių sudarymo taisyklės

(132) Sutartys pajėgumų aukcione turėtų būti sudaromos pasirenkant pasiūlymų derinį, kuriuo užtikrinama kuo didesnė socialinė gerovė, atsižvelgiant į paklausos kreivę (nustatytą administraciniu būdu), pasiūlos kreivę (susumavus įvairių pajėgumų operatorių pasiūlymus), įvairių pasiūlymų apimtį ir kainos sudedamąsias dalis. Šiuo atžvilgiu socialinė gerovė apskaičiuojama susumavus vartotojo perviršį (perviršį, tenkantį visuomenei dėl to, kad tiekimo saugumo poreikis patenkintas už mažesnę kainą, negu vartotojai yra pasirengę mokėti už pajėgumus, kaip matyti iš paklausos kreivės) ir gamintojo perviršį (perviršį, tenkantį pajėgumų teikėjams dėl to, kad jų pasiūlymai pasirinkti už kainą, kuri yra didesnė už pasiūlytą kainą).

(133) Jei keletas sutarčių variantų (t. y. keletas pasiūlymų derinių) yra lygiaverčiai pagal siekį užtikrinti kuo didesnį ekonominį perviršį, pasirenkamas sprendimas, pagal kurį išskiriamas CO_2 kiekis yra mažiausias. Jei du sprendimai yra lygiaverčiai tiek pagal siekį užtikrinti kuo didesnį ekonominį perviršį, tiek pagal svertinį išmetamo CO_2 kiekio vidurkį, pasirenkamas sprendimas, kurio vidutinė svertinė sutarties trukmė yra trumpiausia, taip siekiant, kad susaistymas keleriems metams būtų trumpesnis ([71]).

(134) Sudarant aukciono algoritmą taip pat bus atsižvelgiama į tinklo apribojimus, t. y. tam tikri pasiūlymų deriniai, kurie kaip visuma tinklui nėra tinkami, bus atmetami. Su PSO tinklu susiję tinklo apribojimai, į kuriuos bus atsižvelgiama sudarant aukciono sutartis, bus nustatyti prieš sudarant aukciono sutartis, vadovaujantis sistemos saugumo motyvais arba fizinio atstumo apribojimais.

2.6. **Sutarčių trukmė**

(135) Belgijos institucijų teigimu, ilgesnė pajėgumų sutarties trukmė leidžia pajėgumų teikėjui užsitikrinti ilgalaikį finansavimą ir investicines sąnaudas paskirstyti ilgesniam laikotarpiui. Dėl to reikalingas metinis atlyginimas už pajėgumus gali sumažėti ir tai gali padėti užtikrinti naujo projekto konkurencingumą, palyginti su kitais rinkoje vykdomais projektais. Galimybė naujam dalyviui patekti į rinką konkurencingomis kainomis taip pat yra labai svarbi siekiant kontroliuoti esamų pajėgumų teikėjų įtaką rinkoje.

([70]) Dėl leidimo atskirais atvejais taikyti išlygą metodikos 2021 m. vasario mėn. surengtos viešos konsultacijos.

([71]) Informaciją apie PRV išmetamą CO_2 pajėgumų teikėjai privalo pateikti parengties tvirtinimo etapu. Belgijos APM veikimo taisyklėse (plg. 18.1.17 skirsnį), vadovaujantis ACER nuomone Nr. 22/2019, pateikiamos savitojo ir metinio išmetamųjų teršalų kiekio apskaičiavimo gairės.

(136) Tačiau, sudarius ilgesnės trukmės pajėgumų sutartis, energijos rinka gali būti susaistyta su tam tikra technologija ilgesnį laiką. Todėl Belgijos valstybė nusprendė pajėgumus skirstyti į tam tikras kategorijas (1 metų, iki 3 metų, 8 metų ir 15 metų). Tad naujų investicijų atveju pajėgumų sutartis ilgiausiam (15 metų) laikotarpiui bus sudaroma ne iš karto, taip užtikrinant, kad būsima energijos rinka nebūtų susaistyta ir liktų atvira naujomis (ir galbūt labiau aplinką tausojančioms) technologijoms.

(137) 2019 m. gruodžio 12 d. CREG pasiūlytame Karališkajame dekrete ([72]) tinkamos sąnaudos yra apibrėžiamos taip: „pradinės, nesikartojančios investicinės išlaidos, kurios yra užsakomos nuo aukciono, kuriame pasiūlymas dėl pajėgumų yra atrenkamas, rezultatų paskelbimo dienos, jeigu pasiūlymas yra įvykdomas ne vėliau kaip prieš vieną dieną iki pirmosios pajėgumų teikimo laikotarpio dienos, ir kurios yra būtinos esminiams fiziniams techniniams pajėgumų elementams sumontuoti ir (arba) tiekti ir tam, kad Belgijos rinkai nuo pirmojo tiekimo laikotarpio, dėl kurio sudaryta pajėgumų sutartis, būtų pasiūlyta papildomų pajėgumų“. Esamų pajėgumų atveju išlaidos, dėl kurių atsiranda galimybė pasiūlyti papildomų pajėgumų, yra šios: i) išlaidos, kurios yra būtinos tam, kad pajėgumai atitiktų aplinkos apsaugos standartus, taigi, kad pajėgumai galėtų toliau veikti rinkoje; ii) išlaidos, kurios yra būtinos tam, kad įrengtieji pajėgumai būtų padidinti arba būtų pailginta įrenginių techninio eksploatavimo trukmė ir iii) tiesioginių užsienio pajėgumų atveju, išlaidos, kurios yra būtinos tam, kad įrenginys būtų prijungtas prie Belgijos valdymo zonoje esančio tinklo (žr. 2.10.2 skirsnį).

(138) Siūlomame karališkajame dekrete numatytos slenkstinės ribos yra išdėstytos 8 lentelėje. Apskaičiuojant šias investicijų slenkstines ribas siekta užtikrinti, kad vidutinės apskaičiuotosios pamečiui paskirstytos investicinės sąnaudos pajėgumų kategorijose, susijusiose su ilgiausiu – 15, 8 ir 3 metų – pajėgumų sutarties galiojimo laikotarpiu, būtų lygios. CREG pasiūlys atnaujinti investicijų slenkstines ribas ne rečiau kaip kas 3 metus arba tada, kai manys, jog tai būtina ([73]). Nustatant slenkstines ribas atsižvelgiama į įrengtuosius, o ne į perskaičiuotus sumažėjusius pajėgumus. Belgijos teigimu, jei nustatant investicijų slenkstines ribas būtų atsižvelgta į PRV siūlomus perskaičiuotus sumažėjusius pajėgumus, o ne į įrengtuosius pajėgumus, pajėgumai, kuriems taikomas aukštas pajėgumų sumažėjimo koeficientas, investicijų slenkstines ribas, nustatytas daugiametėms sutartims, pasiektų lengviau, o tai prieštarautų APM tikslui.

8 lentelė

Investicijų slenkstinės ribos, nustatytos ilgalaikėms atlyginimo už pajėgumus sutartims

Sutarties trukmė	CREG pasiūlytos slenkstinės ribos	Naujas Belgijos vyriausybės pasiūlymas
Metai	***€/kW***	***€/kW***
15	600	360
8	400	239
3	177	106

Šaltinis: FVP ekonomikos institucija

(139) CREG stebės investicines sąnaudas tiek pagal *ex ante*, tiek pagal *ex post* operatorių pateiktą informaciją, siekdama užtikrinti, kad kiekvienam pajėgumų teikėjui priskirta pajėgumų kategorija būtų tinkama. Visų pirma pajėgumų teikėjas turi pateikti *ex post* parengtą investicijų bylą, kuria reguliavimo institucija galėtų remtis *ex post* vertindama priskirtą pajėgumų kategoriją. Jeigu, atlikus *ex post* analizę, būtų nustatyta, kad sąnaudų kriterijai nebuvo įvykdyti (įskaitant ribotą leistinų nuokrypių intervalą, kad būtų atsižvelgta į nedidelį neapibrėžtumą), sutarties sąlygos gali būti peržiūrėtos (pvz., PRV gali būti iš naujo priskirtas reikiamai sutarčių kategorijai). Be to, jei *ex post* investicijų byla nepateikiama (laiku), reguliavimo institucija taip pat gali PRV iš naujo priskirti 1 metų pajėgumų kategorijai.

(140) Sutelktų pajėgumų pasiūlymams sutarties kategorija taip pat priskiriama pagal pradinį pasiūlymą. Jeigu į sutelktų pajėgumų pasiūlymą yra įtraukti pajėgumai, atitinkantys skirtingas sutarčių kategorijas, sutelktų pajėgumų pasiūlymas priskiriamas sutarčių kategorijai, kurią atitinka pajėgumai, patenkantys į trumpiausios trukmės sutarčių kategoriją.

([72]) https://www.creg.be/fr/publications/proposition-c1907.

([73]) Investicijų slenkstinės ribos nustatomos karališkuoju dekretu, remiantis reguliavimo institucijos pasiūlymu (paskelbto Karališkojo dekreto 6 straipsnio 2 dalis).

(141) Po oficialios tyrimo procedūros šis pasiūlymas buvo peržiūrėtas. Remiantis Karališkuoju dekretu, kuriuo nustatomos investicijų slenkstinės ribos, investicinių sąnaudų tinkamumo kriterijai ir reitingavimo procedūra, kiekvieni į sutelktų pajėgumų pasiūlymą įtraukti pajėgumai priskiriami tam tikrai pajėgumų kategorijai. Jei tai yra tikslinga, remdamasi pajėgumų klasifikacija, CREG nustato skirtingus klasifikacijos derinius ir kiekvieną derinį susieja su didžiausia nominaliąja atskaitine galia, kurią atitinka į sutelktų pajėgumų pasiūlymą įtrauktų pajėgumų, priskirtų pajėgumų kategorijai, kuri yra lygi arba didesnė už nurodytą pajėgumų kategoriją, nominaliųjų referencinių pajėgumų suma. Pagal tai sutelktų pajėgumų pasiūlymo valdytojas pasirenka sutelktų pajėgumų pasiūlymui taikomą pajėgumų kategoriją.

(142) Po oficialios tyrimo procedūros Belgija taip pat iš dalies pakeitė Karališkojo dekreto nuostatas dėl tinkamų investicinių sąnaudų. Iš dalies pakeistame Karališkajame dekrete nurodyta, kad pagal APM tinkamomis bus laikomos tik tos sąnaudos, kurios yra reikalingos prisitaikyti prie būsimų Sąjungos standartų.

(143) Belgijos institucijų teigimu, galimybė sudaryti daugiametes sutartis užsienio pajėgumų operatoriams negali būti suteikta, nes ilgalaikėje perspektyvoje pakankamą naujų dalyvių pajėgumą galima garantuoti ne visada. Jis priklauso ne tik nuo jungiamosios linijos lygio ir jos prieinamumo, bet ir nuo rizikos, kad nepalankiausios sąlygos susidarys vienu metu ir sistemoje, ir užsienio šalyse. Ši rizika ilgainiui gali kisti, priklausomai nuo adekvatumo ir nuo padėties kitų šalių rinkose.

(144) Tačiau Belgijos institucijos įsipareigojo peržiūrėti nuostatas dėl užsienio pajėgumų operatorių galimybės sudaryti daugiametes sutartis. Pirmoji peržiūra bus atlikta iki 2023 m. sausio 15 d., o vėliau bus atliekama kas dvejus metus. Jeigu, atlikus peržiūrą, paaiškės, kad rizika, susijusi su jungiamosios linijos lygiu bei prieinamumu ir rizika, kad nepalankiausios sąlygos susiklostys ir kartu veikiančioje sistemoje, yra sumažinta pakankamai, kad ilgesnės nei vienų metų trukmės sutartys dėl netiesioginių užsienio pajėgumų nesukeltų nepagrįstos rizikos adekvatumui, užsienio pajėgumų operatoriams bus leidžiama sudaryti daugiametes sutartis.

(145) Galiausiai reikėtų pažymėti, kad dėl nepatvirtintų pajėgumų gali būti sudaromos tik vienų metų trukmės pajėgumų sutartys, nes pagrįsti tikslius sąnaudų duomenis, kurie leistų tuos pajėgumus priskirti vienai iš daugiamečių sutarčių kategorijų, yra sudėtinga (žr. 2.4.4 skirsnį).

2.7. **Pareigos**

2.7.1. *Patikimumo pasirinkimo sandoriai*

(146) Pagal Belgijos pajėgumų mechanizmą sandorio šalis perka pajėgumus iš pajėgumų teikėjų sudarydama patikimumo pasirinkimo sandorius. Aukcione atrinkti pajėgumų teikėjai parduoda patikimumo pasirinkimo sandorius pagrindiniam pirkėjui ir už tai gauna nustatyto dydžio atlyginimą. Jeigu referencinė kaina viršija tam tikrą iš anksto nustatytą lygį, vadinamąją vykdymo kainą, skirtumą tarp referencinės kainos ir vykdymo kainos, apskaičiuotos pagal pajėgumų apimtį, dėl kurios sudaryta sutartis, pajėgumų teikėjas privalo grąžinti pagrindiniam pirkėjui.

(147) Todėl pajėgumų teikėjo pajamų, gaunamų tik energijos rinkoje, viršutinė riba yra vykdymo kaina, tačiau pajėgumų teikėjai už pajėgumus gauna fiksuotą ir užtikrintą atlyginimą. Kitaip tariant, pajėgumų teikėjai atsisako dalies savo neapibrėžtų pajamų, kurias gautų už išnaudotus ribotus išteklius, tačiau už tai gauna užtikrintą atlyginimą ir dėl to gerokai sumažėja pajamų nepastovumo rizika, taigi ir su numatomomis įgyvendinti investicijomis susijusi rizika. Patikimumo pasirinkimo sandoriai turi dvejopą tikslą. Pirma, nustačius grąžinimo prievolę, apribojamos galimybės gauti nenumatyto pelno ir, antra, PRV yra skatinami užtikrinti pajėgumų prieinamumą tiekimo saugumui svarbiais laikotarpiais.

2.7.2. *Referencinė kaina*

(148) Belgija kaip referencinę kainą pasirinko kitos paros rinkos (toliau – KPR) kainą. Belgijos teigimu, pagrindiniai jos pranašumai yra šie:

a) KPR yra tinkamiausias rinkos signalas, susijęs su adekvatumo problemomis, nes dauguma rinkos dalyvių pozicijas lemiančių veiksnių yra įtraukti į gamybos planus ir prognozes;

b) KPR atlieka svarbią įspėjamąją funkciją ir dėl prielaidų išsamumo ir didelio tikslumo yra stipriausia, likvidžiausia neatidėliotinų sandorių rinka, o tai atsispindi mainų apimtyje;

c) po kitos paros suderinimo Belgijos sistemoje visos už balansavimą atsakingos šalys turi būti subalansuotos (kita para skelbiama 15.00 val.) ir būtent tuo momentu prekyba rinkoje yra atsiskaitoma. Tokiu būdu KPR yra paskutinė galimybė elektros energijos produktų tvarkaraštyje patenkinti visus poreikius ir pasiūlymus, likusius po išankstinių sandorių rinkos, prieš atsirandant einamosios paros lankstumo ir balansavimo poreikiams;

d) dėl padėties laiko atžvilgiu neatidėliotinų sandorių rinkose ji turėtų suteikti galimybę visoms technologijoms (pvz., įskaitant lėtus pajėgumus) sureaguoti.

(149) Belgija paaiškino, kad referencinės kainos metodika ateityje gali būti peržiūrėta, siekiant užtikrinti, kad ji siųstų tinkamiausią kainos signalą, kai kitų neatidėliotinų sandorių rinkų branda padidės iki artimo kitos paros rinkai lygio. Ypač reikėtų pažymėti, kad einamosios paros rinkos kainos gali būti vėl persvarstomos, kai likvidumas bus pakankamas ir pastovus.

(150) Belgija pasirinko taikyti vieną bendrą šiek tiek pakoreguotą vykdymo kainą, kad užtikrintų sistemos technologinį atvirumą ir apribotų nenumatytą pelną kalibruojant. Belgijos institucijų teigimu, šios korekcijos yra būtinos siekiant apriboti vienos bendros vykdymo kainos riziką, kylančią kai kurių technologijų dalyvavimui APM. Neatlikus šių korekcijų, pavojus pirmiausia gali kilti technologijoms, kurių ribinės sąnaudos trumpuoju laikotarpiu viršija vykdymo kainą.

(151) Kaip numatyta Elektros energijos įstatymo 7 j straipsnio 2 dalyje, vykdymo kainos parametras bus kalibruojamas ministro dekretu kiekvienais metais, ne vėliau kaip tų metų kovo 31 d. (tiek M-4, tiek M-1 aukcionams) pagal Karališkajame dekrete dėl aukciono parametrų nustatytą metodiką.

(152) Metodikos pagrindą sudarys agreguotų kreivių, kurias sudaro KPR stebima elastingoji visos rinkos reakcijos apimties dalis, perskaičiuota pagal atitinkamus 3 metų laikotarpio laikotarpius (žiemos sezono darbo dienas), analizė. Metodikoje nurodoma, kad sukalibruota vykdymo kaina turėtų būti pasirinkta iš atitinkamo kainai elastingos į kainą reaguojančios rinkos reakcijos apimties intervalo [75 %; 85 %], atsižvelgiant į tam tikrus pagrindinius principus:

a) pirmasis kriterijus: technologijų su paros grafiku trumpojo laikotarpio ribinės sąnaudos turėtų būti padengtos iš pasirinktos vykdymo kainos;

b) antrasis kriterijus: kalibruojant vykdymo kainą atsižvelgiama į kalibravimo kreivės formą;

c) trečiasis kriterijus: kalibruojant vykdymo kainą atsižvelgiama į energijos rinkos raidą;

d) ketvirtasis kriterijus: vykdymo kainų stabilumas laiko atžvilgiu, ir

e) penktasis kriterijus: pagrįsta tikimybė, kad referencinė kaina pasieks vykdymo kainą.

(153) Vertinant pirmąjį kriterijų atsižvelgiama į 2019 m. adekvatumo ir lankstumo tyrime, ypač 2.9.3 ir 2.9.4 skirsniuose, naudotus rezultatus ir hipotezes. Trumpojo laikotarpio ribinės sąnaudos apskaičiuojamos remiantis keliomis prielaidomis: prielaida dėl degalų kainų įverčių, galimos CO_2 kainos raidos įvertinimo, įvairių technologijų, kurios buvo nagrinėtos 2019 m. adekvatumo ir lankstumo tyrime (šiuo atveju KCDT, ACDT ir dyzelinių generatorių) veiksmingumo (efektyvumo) įvertinimu.

(154) Belgija pasiūlė orientacinį kalibruotos vykdymo kainos intervalą pagal 3 paskutinius žiemos sezonus (nuo 2016–2017 m. žiemos iki 2018–2019 m. žiemos) sumažinti iki [320; 500] EUR/MWh.

(155) Tai reiškia, kad laikui bėgant ir energijos rinkai keičiantis, vykdymo kaina gali kisti (bet išlieka fiksuota PVS pajėgumų sutarties galiojimo laikotarpiui) ir kad per vieną aukcioną sudarytose pajėgumo sutartyse nurodyta vykdymo kaina nebūtinai yra tokia pati kaip per kitus aukcionus sudarytose pajėgumų sutartyse. Bet kuriuo atveju pajėgumų teikėjams prieš kiekvieną aukcioną bus pranešta apie taikytiną vykdymo kainą, kad jie galėtų atsižvelgti į šią informaciją rengdami savo pasiūlymus.

(156) Belgija taip pat nusprendė pasiūlyti PRV, kuriems netaikomas įpareigojimas dėl individualaus grafiko, (į šią kategoriją paprastai patenka reguliavimo apkrova paslaugos teikėjai ir telkėjai) vykdant grąžinimo prievolę vieną bendrą vykdymo kainą pakeisti jų deklaruota rinkos kaina (t. y. trumpojo laikotarpio ribinėmis sąnaudomis), jeigu ji yra didesnė už vieną bendrą vykdymo kainą. Kitaip tariant, tie PRV, kuriems netaikomas įpareigojimas dėl individualaus grafikos, (taigi, reguliavimo apkrova paslaugos teikėjai) privalo vykdyti grąžinimo prievolę tik tada, kai referencinė

kaina viršija jų deklaruotą rinkos kainą, t. y. kainą, nuo kurios šie pajėgumų teikėjai pagal jų deklaraciją turi tiekti energiją energijos rinkai. Kitaip tariant, jeigu sukalibruota viena bendra vykdymo kaina būtų mažesnė už tų PRV aktyvavimo kainą, šie PRV neprivalėtų grąžinti pajamų, kurių energijos rinkoje negavo (jei referencinė kaina viršytų vykdymo kainą, bet būtų mažesnė už jų deklaruotą rinkos kainą). Ši priemonė buvo pradėta taikyti po viešų konsultacijų, siekiant sumažinti reguliavimo apkrova paslaugos teikėjų ir kitų šalių susirūpinimą, kad priešingu atveju jiems būtų sunkiau dalyvauti, nes jiems gali tekti vykdyti grąžinimo prievolę, nors jie skirstymo neatliko ir pajamų neuždirbo. Pasak Belgijos, ji tokiu būdu taip pat užtikrina technologinį atvirumą ir kartu riboja nenumatytą pelną. Ypač reikėtų pažymėti, kad, Institucijų teigimu, šis struktūrinis elementas turėtų aiškiai palengvinti reguliavimo apkrova paslaugos teikėjų ir visų kitų technologijų, kurių trumpojo laikotarpio ribinės sąnaudos yra didesnės, dalyvavimą APM.

(157) Be to, PRV, kuriems netaikomas įpareigojimas dėl individualaus grafiko, gali nuspręsti kaip deklaruotą rinkos kainą deklaruoti kelių kitų parų kainas. Tai ypač aktualu telkėjams, kurių portfelis gali būti sudarytas iš PRV, kurių ribinės kainos skiriasi ir atspindi jų faktinę sąnaudų kreivę. Taip siekiama užtikrinti, kad grąžinimo prievolė nebūtų taikoma energijos, kuri nebuvo parduota rinkoje ir už kurią pajamų nebuvo gauta, atžvilgiu.

2.7.3. *Grąžinimai*

2.7.3.1. Aprašymas

(158) Kaskart, kai elektros energijos kaina didmeninėje kitos paros rinkoje viršija vykdymo kainą, pajėgumų teikėjas turi sumokėti „Elia“ skirtumą tarp referencinės kainos ir vykdymo kainos, apskaičiuotą pagal pajėgumų apimtį, dėl kurios sudaryta sutartis. Todėl pajėgumų teikėjų pajamos, gaunamos tik energijos rinkoje, apribojamos vykdymo kaina, tačiau jie už pajėgumus gauna fiksuotą tam tikro dydžio atlyginimą.

(159) Pajėgumų teikėjui grąžinimo prievolė bus taikoma, nepriklausomai nuo to, ar jis per atitinkamą atsiskaitymo laikotarpį pardavė elektros energiją aukštomis kainomis.

(160) Svarbu pridurti, kad patikimumo pasirinkimo sandoris yra sudarytas taip, kad įrenginiams, apie kurių planuotą ir neplanuotą atjungimą yra deramai pranešama iš anksto, ši grąžinimo prievolė nebūtų taikoma ta apimtimi, kuria tais įrenginiais negalima naudotis. Iš tiesų, grąžinimo prievolės tikslas yra išvengti nenumatyto pelno grąžinant nenumatytas iš energijos rinkos gautas pajamas. Tačiau atjungimo (tiek planuoto, tiek neplanuoto) atveju energija netiekiama. Todėl atjungimo (apie kurį deramai pranešta) atveju pajėgumų teikėjas negali gauti didesnių pajamų iš energijos, kurias lemtų dideli kainų šuoliai, todėl šiomis aplinkybėmis grąžinimo prievolė neturėtų būti taikoma.

(161) Reguliavimo apkrova ir kitiems pajėgumams, kuriems netaikomas įpareigojimas dėl paros grafiko, grąžinimo prievolė taikoma, jeigu referencinė kaina viršija jų deklaruotą rinkos kainą (žr. 156 konstatuojamąją dalį).

(162) Belgijos institucijos įsipareigojo atlikti techninę ir ekonominę analizę ir išnagrinėti pasiūlymus bei aukcionų rezultatus, ypatingą dėmesį skirdamos grąžinimo prievolės poveikiui. Analizė bus atliekama kas dvejus metus, pradedant nuo pirmojo aukciono, kuris vyks 2022 m. pavasarį. Dėl analizės rezultatų bus surengtos viešos konsultacijos.

2.7.3.2. Nuostolio stabdymo mechanizmai

(163) Belgija taip pat įgyvendins nuostolio stabdymo mechanizmą, kuris bus taikomas tiek grąžinimo prievolei (susijusiai su patikimumo pasirinkimo sandoriais), tiek kartu taikomoms baudoms už neprieinamumą (žr. 2.8.4 skirsnį).

(164) Jeigu toks nuostolio stabdymo mechanizmas veiks, APM dalyvaujančiam pajėgumų teikėjui niekada nereikės grąžinti sumos, viršijančios jo metinio atlyginimo už pajėgumus vertę. Kitaip tariant, jeigu sutarties vertė sumažėja iki nulio, mokėjimo pareigos nėra (nei už patikimumo pasirinkimo sandorius, nei už prieinamumą). Šis principas pajėgumų teikėjui bus naudingas, nes bus ribojama rizika ir leidžiama teikti nulinius pasiūlymus, jei negautų pinigų energijos

rinkoje suma sumažėtų iki nulio. Jeigu tokio nuostolio stabdymo mechanizmo nebūtų, būtų priešingai – kiltų rizika, kad pajėgumų teikėjui būtų taikoma grąžinimo prievolė ir (arba) bauda, net jei negautų pinigų nesusidarytų, o pajėgumų sutarties vertė būtų 0 EUR. Be tokio nuostolio stabdymo mechanizmo, pajėgumų teikėjas, siekdamas išvengti šios rizikos, niekada neteiks pasiūlymo dėl 0 EUR/MW per metus (net jei jo negautų pinigų nesusidarys).

2.8. **Prieinamumo stebėsena, bandymai ir baudos**

2.8.1. *Pasirengimo tiekimui kontrolė*

(165) Pasirengimo tiekimui laikotarpiu (t. y. po to, kai PRV atrenkamas aukcione, bet prieš prasidedant tiekimo laikotarpiui) atrinktiems pajėgumų teikėjams taikomi tam tikri reikalavimai, siekiant užtikrinti, kad, prasidėjus tiekimo laikotarpiui, pajėgumais, dėl kurių sudaryta sutartis, būtų galima naudotis ir jie prisidėtų prie tiekimo saugumo. Tais reikalavimais visų pirma siekiama sumažinti lošimų riziką ir naujoms investicijoms būdingą neapibrėžtumą (pvz., susijusį su statybos darbų vėlavimu).

(166) Siekiant užtikrinti, kad visi įsipareigojimai, susiję su pasirengimo tiekimui kontrole, pagal pajėgumų sutartį ir (arba) APM rinkos veikimo taisykles būtų įvykdyti tinkamai ir laiku (žr. 108 konstatuojamąją dalį), reikalaujama pateikti sąlyginę finansinę garantiją. Jeigu pajėgumų teikėjas pasirengimo tiekimui laikotarpiu neįvykdo savo įsipareigojimų, gali būti panaudota finansinė garantija.

(167) Esamų PRV atveju bus atliekami pasirengimo tiekimui bandymai, o jei PRV neatitiks reikalavimų, jiems bus taikomos baudos. Be to, papildomiems ir virtualiems PRV nuo M-4 iki tiekimo laikotarpio bus taikomi papildomi įpareigojimai ir stebėsenos reikalavimai. Šių naujų pajėgumų pasirengimo tiekimui stebėsena bus vykdoma remiantis išsamiais pajėgumų teikėjų pateiktais projektų planais. Jeigu pajėgumų teikėjas nesilaikys projekto plane nustatytų tarpinių terminų ir dėl to vėluos likusių terminų atžvilgiu, bus taikomos sankcijos, įskaitant finansines baudas (kurios dengiamos iš finansinės garantijos), arba kai kuriais atvejais pajėgumai, dėl kurių sudaryta pradinė sutartis, bus mažinami (taigi, taip pat mažės metinis atlyginimas už pajėgumus) ir (arba) pajėgumų sutartis bus trumpinama (taigi, taip pat mažės metų, kuriais bus gaunamas atlyginimas už pajėgumus, skaičius).

2.8.2. *Prieinamumo stebėsena*

(168) Belgijos PSO užtikrina, kad visi PRV, dėl kurių sudarytos sutartys, būtų prieinami (atsižvelgiant į pajėgumų sumažinimą) ir kad būtų pasiektas užsibrėžtas tiekimo saugumo lygis. Kadangi pagrindinis APM tikslas – užtikrinti sistemoje veikiančių pajėgumų adekvatumą, prieinamumo stebėsena vykdoma tiekimo saugumui svarbiais momentais. Tuo tikslu, siekiant nustatyti adekvatumo požiūriu svarbius momentus, kuriais PSO stebės PRV prieinamumą, nustatomas prieinamumo stebėsenos inicijavimo veiksnys (PSIV).

(169) PSIV grindžiamas kitos paros rinkos kaina. Kitos paros rinkos kaina pasirinkta dėl tos pačios priežasties kaip grąžinimo prievolės atveju, kaip aprašyta 2.7.2 skirsnyje. PSIV atsiradimo momentais (t. y. momentais, kai kitos paros rinkos kaina viršija PSIV), PSO gali tikrinti, ar perkami pajėgumai iš tiesų yra pajėgūs reaguoti į kitos paros rinkos kainos siunčiamą signalą. Jei pajėgumai neatitinka įsipareigotų suteikti pajėgumų ([74]) (remiantis pajėgumų sutartyje ir veikimo taisyklėse nustatytomis sąlygomis), už neįvykdytą įsipareigojimą bus taikomos baudos, nebent PRV padengtų teigiamą skirtumą tarp įsipareigotų suteikti pajėgumų ir suteiktų pajėgumų ([75]) pasinaudodamas antrine APM rinka (žr. 2.9 skirsnį). Parduodamas įsipareigojimus antrinėje rinkoje pajėgumų teikėjas gali veiksmingai sumažinti įsipareigotus suteikti pajėgumus, kad išvengtų neatitikimo tarp įsipareigotų suteikti ir suteiktų pajėgumų, taigi ir baudų.

(170) Apskaičiuojant įsipareigotų suteikti pajėgumų apimtį, brėžiama skirtis tarp ribotos energijos ir neribotos energijos pajėgumų, nes jie prisideda prie tiekimo saugumo skirtingais būdais. Ribotos energijos pajėgumais (pvz., baterijos, reguliavimas apkrova) galima naudotis tik tam tikrą skaičių valandų iš eilės, tačiau šie suvaržymai energija neribotos energijos pajėgumams negalioja.

([74]) Pajėgumų apimtis, kurią PRV yra įsipareigojęs suteikti per prieinamumo bandymus ir prieinamumo stebėseną.

([75]) PRV pajėgumai, kurie faktiškai suteikiami pagal prieinamumo stebėsenos mechanizmą arba per prieinamumo bandymą.

(171) Neribotos energijos pajėgumų (pvz., šiluminių įrenginių, vėjo jėgainių parkų) atveju PSIV momento trukmė (išreikšta valandų skaičiumi) prieinamiems pajėgumams įtakos neturi. Vidutiniškai šie pajėgumai turėtų būti pajėgūs veikti bent jau perskaičiuotų sumažėjusių pajėgumų lygiu. Todėl pajėgumų sutarties galiojimo laikotarpiu kiekvieną PSIV valandą įsipareigoti suteikti pajėgumai yra lygūs parengties tvirtinimo etapu perskaičiuotiems sumažėjusiems pajėgumams.

(172) Kadangi ribotos energijos pajėgumais (pvz., baterijomis, reguliavimo apkrova pajėgumais) gali būti naudojamasi tik tam tikrą skaičių valandų iš eilės, parengties tvirtinimo etapu šie PRV gali pasirinkti tam tikrą susitarimą dėl paslaugų lygio (SPL). Todėl įsipareigoti suteikti pajėgumai laikotarpiu iki energijos apribojimų atsiradimo yra lygūs neperskaičiuotiems pajėgumams. Įsipareigoti suteikti pajėgumai visomis kitomis PSIV valandomis tą pačią parą bus lygūs 0 MW. PRV gali skirstyti savo pajėgumus bet kuriuo PSIV momentu pasirinktomis PSIV valandomis, jeigu per visas tos paros PSIV valandas jie suteikė bent SPL nustatyto lygio paslaugą.

(173) Daroma prielaida, kad pajėgumų teikėjai, kuriems energijos rinkoje taikomas įpareigojimas dėl paros grafiko, kiekvieną PSIV valandą užtikrina didžiausios galimos galios (Pmax) pajėgumų prieinamumą ([76]).

(174) Kita vertus, faktinis pajėgumų teikėjų, kuriems netaikomas įpareigojimas dėl paros grafiko, prieinamumas matomas mažiau. Todėl šie pajėgumų teikėjai visada privalo prieš uždarant kitos paros rinką pranešti apie kitos paros kainą, kurią viršijus jie tiektų energiją rinkai per PRV bent pagal įsipareigotų suteikti pajėgumų lygį ir kuri gali būti didesnė už PSIV kainą. Jei rinkos galutinė kaina yra mažesnė už šią kainą, laikoma, kad vienetas yra prieinamas (bet netiekia energijos) pagal deklaraciją. Jei rinkos galutinė kaina viršija deklaruotą kitos paros kainą, PSO tikrins energijos tiekimą. Tokiu būdu stebėsena neįpareigoja energijos tiekti visais PSIV momentais – tik tada, kai rinkos sąlygos yra palankios PRV (t. y. už deklaruotą kitos paros kainą).

(175) Alternatyviu atveju pajėgumų teikėjas, kuriam netaikomas įpareigojimas dėl paros grafiko, taip pat gali deklaruoti kitas kainas, kuriomis tiekia energiją į kitas rinkas (einamosios paros arba balansavimo rinkas) ir (arba) už mažesnius kiekius. Tai turėtų atspindėti rinkos veikimą, nes dalis energijos gali būti parduodama tikrajam laikui artimesniu laiku. PSO stebės prieinamumą pagal kainą, atitinkančią energijos tiekimo laiką. Jei deklaruota (-os) kaina (-os) niekada neviršijama (-os) jų atitinkamoje (-ose) rinkoje (-ose), pajėgumai nebus pakankamai matomi rinkoje, todėl jų bandymo poreikis bus didesnis. APM veikimo taisyklėse bus numatyta PSO teisė reikalauti, kad tiekimo laikotarpiu būtų atliktas tam tikras skaičius bandymų (žr. 2.8.3 skirsnį).

(176) Belgijos teigimu, pajėgumų teikėjus deklaruoti teisingas savo PRV kainas grąžinimo prievolės ir prieinamumo stebėsenos tikslais skatina du pagrindiniai veiksniai:

a) jeigu PRV sėkmingai paskirsto energiją reaguodamas į deklaruotą kainą, padidėja to vieneto patikimumas jo gebėjimo reaguoti į rinką požiūriu. Kaip jau minėta, tai sumažins prieinamumo bandymų tikimybę. Bandymo išlaidas dengia pajėgumų teikėjas (žr. 181 konstatuojamąją dalį), o tai yra paskata įrodyti prieinamumą pagal deklaruojamų kainų mechanizmą;

b) PSIV valandomis, kuriomis galioja grąžinimo prievolė, PRV vykdomas skirstymas bus tikrinamas pagal pajėgumų teikėjo deklaruotas kainas. Kitaip tariant, PSO turėtų turėti galimybę išmatuoti kiekį, apie kurį buvo pranešta ir kuris turi būti suteiktas, ir pasiliekamą maržą. Pavyzdžiui, jeigu PRV nurodė, kad, remdamiesi susiklosčiusiomis rinkos kainomis, jie paskirstys energiją naudodami 90 proc. pajėgumų, dėl kurių sudaryta sutartis, turėtų būti išmatuoti 90 proc. suteiktų pajėgumų ir 10 proc. marža, palyginti su technine riba. Jeigu nebus užtikrintas energijos tiekimas arba nebus laikomasi maržos, apie kuriuos pranešta, bus taikomos baudos už neprieinamumą. Taip užtikrinama, kad kainos nebūtų deklaruojamos neteisingai siekiant išvengti grąžinimo prievolės. PSIV valandomis, kuriomis grąžinimo prievolė netaikoma, tokie patikrinimai nebus atliekami, nes pajėgumų teikėjas tokios galimos naudos negauna.

([76]) Didžiausia galia (MW), kurią tiekimo vieta gali tiekti į „Elia“ tinklą (arba paimti iš tinklo) tam tikrą ketvirtį valandos, atsižvelgiant į visus techninius, eksploatavimo, meteorologinius ar kitus apribojimus, apie kuriuos buvo žinoma pateikiant „Elia“ paros grafiką, ir neatsižvelgiant į tiekimo vietos dalyvavimą teikiant balansavimo paslaugas.

2.8.3. *Bandymai*

(177) „Elia“ gali tikrinti PRV prieinamumą atlikdamas prieinamumo bandymus, apie kuriuos iš anksto nepraneša. Apie tokį bandymą „Elia“ praneš pajėgumų teikėjui ne vėliau kaip vieną dieną prieš prieinamumo bandymą nuo 15.00 val. iki 15.30 val. Vidurio Europos laiku, t. y. tuo pačiu momentu, kai pranešama apie nustatytas PSIV valandas.

(178) „Elia“ gali vykdyti iki trijų sėkmingų PRV bandymų žiemos sezonu ir vieną sėkmingą bandymą ne žiemos sezonu. „Elia“ taip pat pasilieka teisę ne daugiau kaip vieną kartą atlikti sėkmingą visos SPL (jei jis sudarytas) trukmės bandymą. „Elia“ nevykdys prieinamumo bandymų tais laikotarpiais, kurių atžvilgiu bus iš anksto gavusi informacijos apie suplanuotą atitinkamo PRV (jo dalies) pajėgumų neprieinamumą (t. y. įsipareigotais suteikti pajėgumais laikomi tik tie pajėgumai, apie kurių prieinamumą yra žinoma).

(179) „Elia“ pasirinks bandomus PRV pagal vidaus procedūrą, kuri nebus viešinama. Vis dėlto „Elia“ savo procedūroje vadovaujasi tam tikrais kriterijais, įskaitant šiuos kriterijus, jais neapsiribojant:

a) patvirtinta PRV prieinamumo apimtis, palyginti su visais kitais PRV, kuriems taikoma pajėgumų sutartis, einamuoju tiekimo laikotarpiu;

b) ankstesni nesėkmingi PRV prieinamumo bandymai;

c) atliekant prieinamumo stebėseną nustatyti nesuteikti pajėgumai;

d) PRV našumo koreliacija su deklaruotomis rinkos kainomis.

(180) Pranešime pajėgumų teikėjui apie prieinamumo bandymą ir numatomą jo trukmę (visa SPL trukmė arba 1 ketvirtis valandos) „Elia“ taip pat nurodo bandymo pradžią ir pabaigą. Šiuo laikotarpiu pajėgumų teikėjas gali organizuoti energijos tiekimą taip, kaip jam atrodo tinkamiausia.

(181) Už visus šiuo laikotarpiu nesuteiktus pajėgumus gali būti skiriamos baudos. Visas prieinamumo bandymo išlaidas dengia pajėgumų teikėjas.

2.8.4. *Baudos*

(182) Už visus per PSIV valandą nesuteiktus pajėgumus, t. y. teigiamą skirtumą tarp įsipareigotų suteikti ir prieinamų pajėgumų, gali būti skiriamos baudos.

(183) Bendra baudų už neprieinamumą, kurias pajėgumų teikėjas gali gauti už vieną PRV per vieną tiekimo laikotarpį ir už nesuteiktus pajėgumus, susijusius su įsipareigojimu pirminėje rinkoje arba sandoriu antrinėje rinkoje, kai sandorio laikotarpis apima bent vieną visą tiekimo laikotarpį, suma negali viršyti sumos, apskaičiuotos aukcione atrinkto pasiūlymo kainas už tą pristatymo laikotarpį padauginus iš pajėgumų, dėl kurių aukcionuose sudaryta sutartis.

(184) Bendra baudų už neprieinamumą suma, kurią pajėgumų teikėjas gali gauti už vieną PRV už vieną mėnesį ir už nesuteiktus pajėgumus pagal įsipareigojimą pirminėje rinkoje arba sandorį antrinėje rinkoje, kai sandorio laikotarpis apima bent vieną visą tiekimo laikotarpį, negali viršyti 20 proc. sumos, apskaičiuotos skirtas aukcione atrinkto pasiūlymo kainas už tą pristatymo laikotarpį padauginus iš pajėgumų, dėl kurių aukcionuose sudaryta sutartis.

(185) Jeigu per tris atskirus PSIV momentus ir (arba) atlikus to paties PRV prieinamumo bandymą nustatoma, kad neprieinama daugiau kaip 20 proc. įsipareigotų suteikti pajėgumų, „Elia“ priima sprendimą sumažinti atlyginimą už pajėgumus už tą PRV proporcingai tuo laikotarpiu nustatytam didžiausiam nesuteiktų pajėgumų kiekiui. Tačiau pajėgumų teikėjas ir toliau privalo užtikrinti prieinamumą ir jam toliau gali būti skiriamos baudos už neprieinamumą to PRV atžvilgiu kaip pagal pradinę pajėgumų sutartį. Bendra sutarties vertė nekeičiama. Pradinio dydžio atlyginimas už pajėgumus vėl pradedamas mokėti, jeigu PRV per tris iš eilės PSIV momentus arba prieinamumo bandymus sėkmingai suteikia įsipareigotus suteikti pajėgumus, atitinkančius pirminėje sutartyje ir SPL nurodytus pajėgumus.

(186) Jeigu PRV atlygis už pajėgumus sumažinamas du vėlesnius tiekimo laikotarpius ir kiekvienu iš tų atveju pradinis PRV atlyginimas už pajėgumus per 12 savaičių nuo kiekvieno sumažinimo nepradedamas vėl mokėti, PRV netenka galimybės vėl gauti pradinio atlyginimo už pajėgumus, o visos pajėgumų sutartys, taikomos tiekimo laikotarpiams, prasidedantiems nuo tiekimo laikotarpio, dėl kurio rengiamas pirmasis būsimas M-1 aukcionas, pritaikius šią sąlygą, yra nutraukiamos.

2.9. **Antrinė rinka**

(187) Belgija sukurs antrinę rinką, kad pajėgumų teikėjams būtų suteiktas mechanizmas, padėsiantis pagerinti jų rizikos, susijusios su APM, valdymą. Iš tiesų, jeigu pajėgumų teikėjo pajėgumų prieinamumas yra mažesnis, negu numatyta (mažesnis už įsipareigotus suteikti pajėgumus, apskaičiuotus pagal rinkos taisykles), jis gali padengti teigiamą skirtumą tarp pagal sutartį įsipareigotų suteikti ir suteiktų pajėgumų antrinėje rinkoje – tokiu atveju jam baudos už neprieinamumą nebus taikomos. Jeigu sandoriai sudaromi antrinėje rinkoje, perduodami visi įsipareigojimai, įskaitant pirminio įsipareigojimo vykdymo kainą.

(188) Antrinė rinka bus sukurta ne vėliau kaip likus 1 metams iki pirmojo tiekimo laikotarpio pradžios. Antrinės rinkos mechanizmo sąlygos aprašytos APM veikimo taisyklėse.

2.10. **Kaimyninių valstybių pajėgumų teikėjų dalyvavimas**

(189) Belgija leis užsienio pajėgumų, esančių valstybėje narėje, turinčioje tiesioginę tinklo jungtį su Belgija, teikėjams dalyvauti nuo pirmojo tiekimo laikotarpio. Taisyklės išdėstytos Karališkajame dekrete ([77]). Pasak Belgijos, kadangi Elektros energijos reglamento 26 straipsnio 11 dalyje nurodytos metodikos bendrosios taisyklės ir sąlygos patvirtintos tik 2020 m. gruodžio mėn. ([78]) ir kadangi PSO dar negalėjo sudaryti reikiamų susitarimų, tarpvalstybinių pajėgumų teikėjų dalyvavimo nebuvo įmanoma organizuoti nuo pirmojo M-4 aukciono. Belgijos institucijų teigimu, ši galimybė bus įgyvendinta kuo greičiau. Todėl M-1 aukcionui buvo rezervuota tam tikra apimtis, siekiant užtikrinti, kad tarpvalstybinių pajėgumų teikėjai galėtų dalyvauti nuo pirmųjų tiekimo metų, t. y. 2025 m..

(190) Dalyvauti galės visos technologijos. Užsienio pajėgumai skirstomi į dvi rūšis – tiesioginius ir netiesioginius pajėgumus.

2.10.1. *Netiesioginių užsienio pajėgumų teikėjų dalyvavimas*

(191) Netiesioginiai užsienio pajėgumai – tai kaimyninėse valstybėse narėse esantys pajėgumai. Su kiekviena kaimynine valstybe nare organizuojamas išankstinis aukcionas. Atsižvelgiant į ribotus jungiamųjų linijų pajėgumus, išankstinio aukciono tikslas – užtikrinti veiksmingą parengties tvirtinimą, nes tai yra būtina pagrindinio aukciono sąlyga. Kiekvienas išankstinis aukcionas prasidės ne vėliau kaip birželio 1 d., o jį organizuos PSO pagal Elektros energijos įstatymo 7 j straipsnio 6 dalyje nurodytą ministro instrukciją, kurią kaimyninė valstybė narė išdėsto konkrečiau. Jei to reikia, ministras instrukcijoje gali nuspręsti, kad išankstinis aukcionas su kaimynine valstybe nare neturėtų būti organizuojamas. Išankstinio aukciono parametrai yra tokie patys kaip atitinkamo aukciono parametrai. Tačiau kiekvienai kaimyninei valstybei narei taikoma referencinė kaina atitinka kainą, kurią netiesioginių užsienio pajėgumų teikėjas būtų gavęs netiesioginių užsienio pajėgumų paskirto PEERO valdomose elektros energijos rinkose ([79]).

(192) Kiekvienais metais PSO, remdamasis regioninio koordinavimo centro, nurodyto Elektros energijos reglamento 26 straipsnio 7 dalyje, rekomendacija, nustato didžiausius naujų dalyvių pajėgumus, kuriuos galima teikti iš kiekvienos kaimyninės valstybės narės netiesioginių užsienio pajėgumų, pagal Elektros energijos reglamento 26 straipsnio 11 dalies a punkte nurodytą ACER patvirtintą metodiką.

(193) Kol nepriimtos atitinkamos strategijos, pasiūlymai ar sprendimai, kuriais įgyvendinamas Elektros energijos reglamento 26 straipsnis, kiekvienos tiesiogiai su Belgija sujungtos rinkos zonos indėlis nustatomas pagal tos zonos indėlį stygiaus valandomis, modeliuojamomis pagal EIAV arba NIAV.

([77]) Karališkojo dekreto dėl tiesioginių ir netiesioginių užsienio pajėgumų teikėjų dalyvavimo parengties tvirtinimo procedūroje pagal atlyginimo už pajėgumus mechanizmą sąlygų nustatymo projektas.

([78]) Žr. 2020 m. gruodžio 22 d. ACER sprendimą Nr. 36/2020 dėl tarpvalstybinių pajėgumų teikėjų dalyvavimo pajėgumų mechanizmuose techninių specifikacijų.

([79]) Paskirtasis elektros energijos rinkos operatorius (PEERO) – subjektas, kurį kompetentinga institucija paskyrė atlikti su bendru kitos paros ar einamosios paros prekybos rinkų susiejimo mechanizmu susijusias užduotis (žr. Elektros energijos reglamento 2 straipsnį).

(194) Kitos tarpvalstybinio dalyvavimo sąlygos nustatytos ACER sprendime Nr. 36/2020 dėl tarpvalstybinio dalyvavimo pajėgumų mechanizmuose techninių specifikacijų.

(195) Jei tarp Belgijos ir kitos tiesiogine elektros linija sujungtos rinkos zonos yra modeliuojama grynojo pralaidumo jungtis tada:

a) kiekvieną modeliuojamo stygiaus valandą:

(1) jeigu rinkos zona eksportuoja į Belgiją, jos indėlis yra lygus modeliuojamiems mainams rinkoje;

(2) jeigu rinkos zona importuoja iš Belgijos, jos indėlis yra nulinis;

b) didžiausias naujos rinkos zonos pajėgumas apibrėžiamas kaip lygus vidutiniam indėlio modeliuojamo stygiaus valandomis dydžiui.

(196) Jeigu modelyje, kuris apima Belgiją, srautinė sritis yra apibrėžta:

a) pirmiausia tikrinama Belgijos grynoji pozicija modeliuojamo stygiaus valandomis:

(1) jeigu Belgijos grynoji pozicija yra teigiama, kitų rinkos zonų indėlis srautinėje srityje yra nulinis;

(2) jeigu Belgijos grynoji pozicija yra neigiama, tikrinama kitų rinkos zonų grynoji pozicija:

— jeigu kitų rinkos zonų grynoji pozicija yra neigiama, šių rinkos zonų indėlis yra nulinis;

— visų rinkos zonų, kurių grynoji pozicija yra teigiama, atžvilgiu apskaičiuojamas svertinis rinkos zonų grynųjų pozicijų vidurkis, kad būtų pasiektas Belgijos grynosios pozicijos lygis;

b) nustatoma, kad didžiausi naujos rinkos zonos pajėgumai yra lygūs vidutiniam jos indėliui modeliuojamo stygiaus valandomis.

(197) Netiesioginių užsienio pajėgumų teikėjas, pageidaujantis pateikti pasiūlymą išankstiniame aukcione, pateikia PSO informaciją apie siūlomų pagal perskaičiuotų sumažėjusių pajėgumų apimtį, siūlomą kainą ir atitinkamų pajėgumų išmetamą CO_2 kiekį.

(198) Netiesioginių užsienio pajėgumų teikėjas, kurio pasiūlymas po išankstinio aukciono atrenkamas, pateikia parengčiai tvirtinti skirtų dokumentų bylą. Parengčiai tvirtinti skirtų dokumentų bylą įvertina kaimyninės valstybės PSO, bendradarbiaudamas su „Elia“ pagal Elektros energijos reglamento 26 straipsnio 11 dalies f punkte nurodytoje metodikoje nustatytas taisykles ir, kai taikoma, pagal tarp PSO sudarytą susitarimą.

2.10.2. *Tiesioginių užsienio pajėgumų, esančių kaimyninėje valstybėje narėje, turinčių tiesioginę jungtį su Belgijos tinklu ir atjungtų nuo kaimyninių valstybių narių tinklo, dalyvavimas*

(199) Belgijos institucijų teigimu, tiesioginiai užsienio pajėgumai yra pajėgumai, esantys kaimyninėje valstybėje narėje, tačiau turintys tiesioginę išimtinę jungtį su Belgijos tinklu ir atjungti nuo tos kaimyninės valstybės narės tinklo.

(200) Pajėgumai taip pat turi būti kaimyninėje valstybėje narėje, su kuria Belgija yra sudariusi susitarimą dėl tiesioginių užsienio pajėgumų dalyvavimo APM, ir yra užtikrinama, kad:

(a) bet kurių tiesioginių užsienio pajėgumų dalyvavimas priklauso nuo kaimyninės valstybės narės, kurioje tie pajėgumai yra, deklaracijos, kad aptariami pajėgumai atitinka tam tikrus susitarime nustatytus techninius, organizacinius ir finansinius reikalavimus ir kad visi aptariamiems pajėgumams reikalingi leidimai buvo arba per protingą laikotarpį bus tinkamai ir besąlygiškai išduoti;

(b) bet kurių tiesioginių užsienio pajėgumų dalyvavimas priklauso nuo kaimyninės valstybės narės, kurioje tie pajėgumai yra, deklaracijos, kad toks dalyvavimas nesukels didelių problemų tiekimo saugumui jos teritorijoje arba kad dėl to jos teritorijoje nepradės trūkti infrastruktūros, kuri yra reikalinga žinomoms perkrovos problemoms tinkamai spręsti.

(201) Pagal Elektros energijos reglamento 21 straipsnio 2 dalį Belgija surengė konsultacijas su kaimyninėmis valstybėmis narėmis ir jos vyko 2019 m. spalio–gruodžio mėn.

2.10.3. *Perkrovos pajamos*

(202) Pajamų iš paskirstytų tarpvalstybinio dalyvavimo teisių, t. y. užsienio pajėgumų teikėjų teisių dalyvauti Belgijos APM, paskirstymas visapusiškai reglamentuojamas pagal Elektros energijos reglamento 26 straipsnio 9 dalį.

(203) Belgija nurodė, kad perkrovos pajamos bus naudojamos Elektros energijos reglamento 19 straipsnio 2 dalyje nustatytiems tikslams, kaip reikalaujama minėto reglamento 26 straipsnio 9 dalyje.

(204) Belgija patvirtino, kad laikysis ACER sprendimo Nr. 36/2020, kuriame, be kitų dalykų, nustatyta pajamų, gautų paskirsčius naujus pajėgumus, padalijimo metodika.

2.11. **Pagalbos sumavimas**

(205) Remiantis Karališkojo dekreto dėl tinkamumo kriterijų, susijusių su paramos sumavimu, ir minimalios dalyvavimo slenkstinės ribos 3 straipsniu, pajėgumų teikėjai, kurie jau gauna veiklos pagalbos, parengties tvirtinimo etape dalyvauti negali. Tokią pagalbą gaunantys pajėgumų teikėjai gali dalyvauti parengties tvirtinimo etape, jeigu, jiems skyrus sutartį pagal pajėgumų mechanizmą, jie tos pagalbos atsisako. Šį atsisakymo įsipareigojimą patvirtinančią formą skelbia Energetikos ministerija. Taip pat reikėtų pažymėti, kad pateikdami prašymą dalyvauti parengties patvirtinimo etape, pajėgumų teikėjai įsipareigoja jų pajėgumų sutarties galiojimo laikotarpiu nesikreipti dėl kitos veiklos pagalbos.

2.12. **Biudžetas ir finansavimo mechanizmas**

2.12.1. *Biudžetas*

(206) Tikslios priemonės sąnaudos bus nustatytos aukcionuose. Remiantis naujausia Belgijos institucijų pateikta išlaidų sąmata, kurią 2021 m. sausio mėn. Belgijos institucijų užsakymu parengė konsultacinė bendrovė „Haulogy“, bendros priemonės sąnaudos gali sudaryti 238–253 mln. EUR per metus.

2.12.2. *Priemonės finansavimas*

(207) 2020 m. liepos 16 d. Belgijos Parlamentas priėmė rezoliuciją ([80]), kurioje nurodoma, kad APM sąnaudas pagal „viešųjų paslaugų įsipareigojimą“ ir tinklo tarifus dengs „Elia“.

(208) Belgijos institucijos nurodo, kad APM finansuojamas iš parafiskalinių mokesčių arba pagalbos gavėjui skiriamų mokesčių. Pagal Elektros energijos įstatymo 12 straipsnio 1 dalį infrastruktūros ir elektros energijos sistemų prijungimui, naudojimui ir, tam tikrais atvejais, papildomoms sistemos operatoriaus paslaugoms taikomi perdavimo sistemos ir perdavimo funkciją vykdančių tinklų valdymo tarifai. Be to, pagal Elektros energijos įstatymo 12 straipsnio 13 dalį sistemos operatorius kiek galėdamas greičiau praneša savo tinklo naudotojams apie tarifus, kuriuos jis turi taikyti, ir sudaro sąlygas jais naudotis visiems to pageidaujantiems asmenims.

([80]) https://www.dekamer.be/kvvcr/showpage.cfm?section=/none&leftmenu=no&language=fr&cfm=/site/wwwcfm/flwb/flwbn.cfm?lang=F&legislat=55&dossierID=1220.

(209) Pagal Elektros energijos įstatymo 12 straipsnio 5 dalies 11 punktą nustatant tarifus skaidriai, nediskriminuojant ir laikantis taikytinų įstatymų ir kitų teisės aktų yra atsižvelgiama į šiame įstatyme nustatytų viešųjų paslaugų užduočių grynąsias sąnaudas.

(210) Pagal 2018 m. birželio 28 d. CREG dekreto, priimto pagal Elektros energijos įstatymo 12 straipsnį, ([81]), kuriame nustatomi 2020–2023 m. laikotarpio tinklo tarifai, 4 straipsnio 2 dalį tinklo tarifai yra tinklo naudotojų tinklo operatoriui mokėtinos kainos. Pagal to paties dekreto 4 straipsnio 7 dalį bendroje tarifų struktūroje perdavimo tarifai, kurie apima bendras sistemos operatoriaus pajamas, atskiriami nuo viešųjų paslaugų įsipareigojimų tarifų. Dekreto 6 straipsnyje nustatyta, kad iš viešųjų paslaugų įsipareigojimų tarifų atlyginamos viešųjų paslaugų įsipareigojimų grynosios sąnaudos, įskaitant valdymo sąnaudas ir finansinius mokesčius, kurie yra taikomi sistemos operatoriui ir kurių atžvilgiu įstatyme, dekrete ar įsakyme arba jų įgyvendinimo dekretuose nenumatytas specialus atlyginimo už sistemos veikimą mechanizmas, taikant perkrovos ar kitą mokestį.

(211) Tuo remdamasis PSO kasmet teikia CREG tvirtinti pasiūlymą dėl viešųjų paslaugų įsipareigojimo tarifo ir prie jo prideda biudžetą, įskaitant visų kitų metų APM sąnaudų (atlyginimo už pajėgumus, PSO valdymo ir plėtros sąnaudų) ir pajamų prognozę. Nustatant siūlomą viešųjų paslaugų įsipareigojimo tarifą taip pat bus atsižvelgiama į iš ankstesnių finansinių metų perkeltą likutį.

(212) Metų pabaigoje PSO teiks CREG tvirtinti tarifų ataskaitą, kurioje bus nurodytos faktinės praėjusių metų sąnaudos ir pajamos bei taikant tarifą gautos pajamos. Patikrinusi duomenų tikslumą ir PSO patirtų APM valdymo ir plėtros sąnaudų pagrįstumą, CREG nustatys, koks likutis turi būti perkeltas.

(213) Visos su APM mechanizmu susijusios pajamos bus naudojamos į viešųjų paslaugų įsipareigojimo tarifą įtrauktoms sąnaudoms padengti, nepažeidžiant Elektros energijos reglamento 26 straipsnio 9 dalies.

(214) Tarifas (EUR/MWh) vienodai taikomas visiems vartotojams (tiesiogiai – vartotojams, prisijungusiems prie perdavimo tinklo, arba netiesiogiai per paskirstymo sistemos operatorių ir tiekėjus – vartotojams, prisijungusiems prie skirstomojo tinklo).

(215) Konkrečios APM finansavimo sąlygos bus taikomos ne anksčiau kaip 2025 m. sausio mėn., kaip numatyta Elektros energijos įstatymo 7 j straipsnio 15 dalyje.

(216) Pagal Parlamento rezoliuciją ne vėliau kaip nuo 2029 m. tarifas bus nustatomas pagal pikinę galią, priklausomai nuo išmaniųjų skaitiklių įrengimo regionuose. Todėl ne vėliau kaip iki 2023 m. pabaigos Vyriausybė parengs numatomo išmaniųjų skaitiklių įrengimo analizę.

2.13. **Trukmė**

(217) Belgija paprašė patvirtinti APM ilgiausiam leidžiamam 10 metų laikotarpiui ([82]), kuris pradedamas skaičiuoti nuo pirmojo aukciono dienos.

(218) Belgija įsipareigojo Elektros energijos įstatyme nustatyti, kad tuo atveju, jeigu pagal Elektros energijos įstatymo 7 j straipsnio 11 dalį trejus metus iš eilės naujų pajėgumų sutarčių nebus sudaryta, nuo kitų metų pagal APM nauji aukcionai nebebus rengiami.

([81]) https://www.creg.be/sites/default/files/assets/Publications/Decisions/Z1109-10FR.pdf.
([82]) Žr. Elektros energijos reglamento 21 straipsnio 8 dalį.

2.14. **Pagalbos skaidrumas ir sunkumus patiriančios įmonės arba įmonės, dėl kurių priimtas vykdomasis raštas sumoms susigrąžinti**

(219) Belgija nurodė, kad laikysis Skaidrumo komunikato ([83]) reikalavimų.

(220) Belgija įsipareigojo sustabdyti bet kurios pagalbos pagal pagalbos schemą, apie kurią pranešta, skyrimą ir (arba) mokėjimą bet kuriai įmonei, kuri anksčiau pasinaudojo neteisėta pagalba, Komisijos sprendimu pripažinta nesuderinama.

(221) Belgija nurodė, kad pagalba nebus teikiama sunkumų patiriantiems pagalbos gavėjams ([84]).

2.15. **Pagrindas pradėti procedūrą**

(222) Komisijai kilo abejonių dėl tam tikrų priemonės aspektų suderinamumo su vidaus rinka.

(223) Remdamasi turima informacija ir sprendime pradėti procedūrą aprašytais elementais, Komisija paprašė pateikti paaiškinimus ir pastabas šiais klausimais:

a) dėl priemonės reikalingumo:

— ar Belgijos institucijos išteklių adekvatumo problemą nustatė pakankamai tiksliai, tinkamai išanalizavo ir įvertino kiekybiškai;

b) dėl priemonės tinkamumo:

— ar tinkamumo taisyklėmis dėl galimybės sudaryti daugiametes sutartis užtikrinamos lygios galimybės visoms technologijoms, visų pirma toms, kurios patiria didelių investicinių sąnaudų ir kurioms taikomi dideli pajėgumų sumažėjimo koeficientai;

c) dėl priemonės proporcingumo:

— ar aukcione ketinamas pirkti kiekis yra proporcingas siekiamam tiekimo saugumo tikslui;

d) dėl neigiamo poveikio konkurencijai ir prekybai vengimo:

— ar priemone buvo išvengta tokio poveikio, nes netiesioginių užsienio pajėgumų teikėjai galės sudaryti tik vienų metų sutartis ir jiems bus taikoma tarpinė viršutinė kainų riba;

— ar priemone nesumažinamos paskatos investuoti į tinklų sujungimo pajėgumus.

(224) Komisijai taip pat kilo abejonių dėl priemonės atitikties su ja tiesiogiai susijusioms Sąjungos teisės nuostatoms, tiksliau, Elektros energijos reglamento 22 ir 24 straipsniams.

3. **SUINTERESUOTŲJŲ ŠALIŲ PASTABOS**

(225) Šiame skirsnyje apibendrinamos konsultacijų laikotarpiu Komisijos gautos pastabos iš 15 suinteresuotųjų šalių: visų pirma iš energetikos sektoriuje veikiančių suinteresuotųjų šalių, iš prekybos asociacijų ir nevyriausybinių organizacijų. Pastabų taip pat pateikė viena kaimyninė šalis ir jos PSO.

3.1. **Priemonės reikalingumas**

(226) Įvairios suinteresuotosios šalys pateikė pastabų dėl APM poreikio įrodymo ir aukcionuose ketinamų pirkti pajėgumų apimties apskaičiavimo, kai kuriais atvejais pastabose minėti abu dalykai.

([83]) Komisijos komunikatas, kuriuo iš dalies keičiami Komisijos komunikatai „Valstybės pagalbos taisyklių taikymo plačiajuosčio ryšio tinklų sparčiam diegimui ES gairės“, „2014–2020 m. regioninės valstybės pagalbos gairės“, Komunikatas dėl valstybės pagalbos filmams ir kitiems garso ir vaizdo kūriniams, Komunikatas dėl valstybės pagalbos rizikos finansų investicijoms skatinti gairių ir komunikatas „Valstybės pagalbos oro uostams ir oro transporto bendrovėms gairės“ (OL C 198, 2014 6 27, p. 30).

([84]) Kaip apibrėžta Gairėse dėl valstybės pagalbos sunkumų patiriančioms ne finansų įmonėms sanuoti ir restruktūrizuoti (OL C 249, 2014 7 31, p. 1).

(227) Keturios suinteresuotosios šalys nesutiko, kad APM poreikis buvo pakankamai įrodytas. Kita vertus, trys kitos suinteresuotosios šalys patvirtino APM poreikį ir pabrėžė jo skubumą.

(228) Trys suinteresuotosios šalys pažymėjo, kad, jų nuomone, nustatant išteklių adekvatumo problemos dydį, ES DPMT scenarijų naudoti netikslinga, nes jį taikant kyla rizikos, kad problema gali būti pervertinta, o elektros energijos rinka gali būti iškreipta.

(229) Keturios suinteresuotosios šalys nurodė, kad siūlomam Belgijos APM turi būti visapusiškai taikoma naujausia EIAV metodika ir VOLL/CONE/RS metodika.

(230) Penkios suinteresuotosios šalys tvirtino, kad ankstesni adekvatumo tyrimai, kuriais siekta įrodyti APM poreikį, yra nesuderinami su EIAV metodika, pirmiausia dėl šių priežasčių:

a) pagal EIAV metodiką klimato duomenų bazę turi sudaryti ne daugiau kaip 30 praėjusių metų duomenys, o Belgija naudojo 35 metų duomenis;

b) tyrimuose nepakankamai atsižvelgiama į numatomus įgyvendinimo plano rezultatus ir (arba) naudotos numatomos rinkos pajamos, o ne pajamų mediana;

c) tyrimuose neatsižvelgiama nei į numatomą stygiaus poveikį, nei į tai, kad nenustatytos viršutinės kainų ribos, o tai pažeistų Elektros energijos reglamento 20 straipsnio 3 dalies c punktą ir 23 straipsnio 5 dalies e punktą;

d) atliekant NIAV turėtų būti atsižvelgiama į spartesnį išmaniųjų skaitiklių įrengimą ir į jūros vėjo energijos technologijų plėtrą, kaip rekomenduota Europos Komisijos nuomonėje dėl Belgijos įgyvendinimo plano. Analizuojant APM poreikį taip pat reikėtų atsižvelgti į 70 proc. minLNM taisyklę.

(231) Viena suinteresuotoji šalis tvirtino, kad Belgija 2021 m. pirmojo aukciono negali rengti vadovaudamasi pasenusiu ir reikalavimų neatitinkančiu NIAV. Jos nuomone, APM neturėtų būti įgyvendinamas, kol nebus parengtas EIAV.

(232) Keturios suinteresuotosios šalys nurodė, kad patikimumo standartas, kurį Belgija taikė siekdama įrodyti APM poreikį ir (arba) apskaičiuoti pirmojo aukciono apimtį, neatitinka Elektros energijos reglamente reikalaujamos metodikos.

(233) Viena suinteresuotoji šalis tvirtino, kad reikėtų užtikrinti procedūrų, metodikų, duomenų ir scenarijų, kurie naudojami, pirma, APM poreikiui įrodyti ir, antra, reikalingam kiekiui, kuris bus perkamas APM aukcionuose, nustatyti, nuoseklumą.

(234) Dar viena suinteresuotoji šalis nurodė, kad patikimumo standartas ir VOLL bei CONE nustatymo metodika laikotarpiu nuo pradinio M-4 aukciono iki vėlesnių aukcionų gali pasikeisti, todėl gali pasikeisti ir kiekio apibrėžtis.

3.2. **Priemonės tinkamumas**

3.2.1. *Priemonės pasirinkimas*

(235) Trys suinteresuotosios šalys yra įsitikinusios, kad nustatytą adekvatumo problemą strateginiu rezervu būtų galima išspręsti geriau negu visą rinką apimančiu APM. Kai kurios šalys tvirtino, kad strateginio rezervo variantas nebuvo vertintas.

3.2.2. *Priemonės atvirumas visiems atitinkamiems pajėgumų teikėjams*

(236) Kad būtų išvengta pernelyg didelio pirkimo per M-4 aukcioną, remiantis pernelyg atsargiomis prielaidomis, viena suinteresuotoji šalis pasiūlė surengti M-2 aukcioną ir taip pat atsižvelgti į pasikeitusį patikimumo standartą, grindžiamą ACER metodika.

(237) Viena suinteresuotoji šalis taip pat tvirtino, kad pajėgumų operatoriai, turintys teisę dalyvauti (pvz., bendros šilumos ir elektros energijos gamybos jėgainės, kurių pajėgumas didesnis nei 1 MW), negali dalyvauti, jei per tam tikrą laikotarpį gavo veiklos pagalbą pagal žaliuosius sertifikatus ir (arba) bendros šilumos ir elektros energijos gamybos sertifikatus.

3.3. **Skatinamasis poveikis**

3.3.1. *Tinkamos investicinės sąnaudos*

(238) Viena suinteresuotoji šalis nurodė, kad Karališkojo dekreto dėl investicijų slenkstinių ribų projekto 3 straipsnio 2 dalies 1 punkte nurodytos išlaidos, leidžiančios pajėgumų turėtojui laikytis aplinkos apsaugos standartų, neturėtų būti laikomos tinkamomis ilgesnės trukmės sutarčių atveju.

3.4. **Proporcingumo principas**

3.4.1. *Perkamas kiekis*

(239) Vienos suinteresuotosios šalies teigimu, parametrai, pagal kuriuos nustatoma, koks pajėgumų kiekis bus perkamas aukcione, turėtų būti patvirtinti remiantis reguliavimo institucijos pasiūlymu. Ta pati suinteresuotoji šalis nurodė, kad reguliavimo institucijos pasiūlymas negali būti keičiamas ir kad valstybė narė gali tik jį atmesti ir prašyti pateikti naują pasiūlymą.

3.4.2. *Finansavimo mechanizmas*

(240) Viena suinteresuotoji šalis tvirtino, kad kaupimo pajėgumams neturėtų būti taikomas viešųjų paslaugų įsipareigojimas finansuoti APM. Išimtis turėtų būti taikoma tiek įrenginiams „iki skaitiklio“, tiek įrenginiams „už skaitiklio“.

(241) Dar viena šalis nurodė, kad finansavimo mechanizmas gali turėti įtakos APM pajėgumų kiekiui. Pavyzdžiui, mokesčių, skirtų APM finansuoti, susiejimas su elektros energijos vartojimu pikinės apkrovos laikotarpiais gali būti laikomas paskata suinteresuotoms šalims mažinti savo vartojimą pikinės apkrovos laikotarpiais, todėl pajėgumų pirkimo aukcione poreikis gali sumažėti.

3.5. **Nederamo poveikio konkurencijai ir prekybai vengimas**

3.5.1. *Priemonės atvirumas visiems atitinkamiems pajėgumų teikėjams*

3.5.1.1. Telkimas

(242) Dvi suinteresuotosios šalys nurodė, kad dabartinės tinkamumo taisyklės, taikomos daugiametėms sutartims, tiksliau, taisyklė, kad viso portfelio sutarties galiojimo trukmė nustatoma pagal trumpiausios trukmės sutartį, sudarytą dėl į portfelį įtrauktų pajėgumų, yra kliūtis telkimui.

(243) Kitos dvi suinteresuotosios šalys pažymėjo, kad reikėtų pakoreguoti individualaus telkimo slenkstinę ribą. Šiuo metu APM veikimo taisyklių projekte numatyta, kad pajėgumai, kuriems taikomas įpareigojimas dėl paros grafiko, negali būti įtraukti į sutelktą PRV.

(244) Viena suinteresuotoji šalis tvirtino, kad įrenginių, kurių galia didesnė kaip 25 MW, dalyvavimas telkimo būdu yra neįmanomas. Todėl suinteresuotoji šalis pageidautų, kad ši slenkstinė riba būtų 75 MW.

3.5.1.2. Investicijų slenkstinės ribos

(245) Trys suinteresuotosios šalys tvirtino, kad investicijų slenkstinės ribos daugiametėms sutartims sudaryti neatitinka naujausių rinkos pokyčių, todėl neatitinka technologinio neutralumo principo, tad tarp tam tikros klasės technologijų (H/HL klasės ir F klasės KCDT, ACDT) ir tarp esamų bei naujų pajėgumų atsiras diskriminacijos.

(246) Viena šalis tvirtino, kad investicijos, kuriomis sukuriamas lankstumas arba kuriomis perskaičiuoti sumažėję pajėgumai yra padidinami, nedidinant įrengtųjų pajėgumų, taip pat turėtų būti laikomos tinkamomis sąnaudomis. Šios suinteresuotosios šalies teigimu, tokiu atveju investicijos į energijos teikėjus, esamos baterijos energijos atsargų didinimą arba pramoniniams procesams skirtus energijos kaupimo pajėgumus nebūtų tinkamos daugiametėms sutartims sudaryti.

3.5.1.3. Pajėgumų sumažėjimo koeficientai

(247) Dvi suinteresuotosios šalys tvirtino, kad, palyginti su kaimyninių šalių, pavyzdžiui, Prancūzijos ar Jungtinės Karalystės, pajėgumų mechanizmais, kyla rizikos, kad Belgijos taikomi pajėgumų sumažėjimo koeficientai gali būti labai nepalankūs tokioms technologijoms kaip energijos kaupimo, reguliavimo apkrova arba atsinaujinančiųjų energijos išteklių technologijos.

(248) Viena suinteresuotoji šalis tvirtino, kad pajėgumų sumažėjimo koeficientais, kuriuos ketinama taikyti Belgijos APM ir kurie yra paskelbti sprendime pradėti procedūrą, apskritai sukuriamos didelės kliūtys patekti į rinką, ypač energijos kaupimo pajėgumų teikėjams ir apskritai ribotos energijos pajėgumų teikėjams.

3.5.1.4. Grąžinimo prievolė

(249) Dvi suinteresuotosios šalys nurodė, kad dėl pajėgumų sutartyse nustatytų grąžinimo prievolių atsiranda diskriminacijos tarp pajėgumų rinkos vienetų, kurie rengia išsamius grafikus, ir vienetų, kurie išsamaus grafiko nerengia, ir pažeidžiamas „vienos bendros vykdymo kainos“ principas.

(250) Vienos suinteresuotosios šalies teigimu, dėl grąžinimo prievolės struktūros pajėgumų operatoriai, kurie rengia išsamų grafiką, yra diskriminuojami, nes neatsižvelgiama į šių operatorių apsidraudimo veiklą, kai jie iš anksto parduoda didžiąją dalį savo numatomo kiekio išankstinių sandorių rinkose, ir jiems atsiranda pareiga grąžinti pajamas, kurių jie neuždirbo. Operatoriai, kurie išsamaus grafiko nerengia, priešingai, turi nemažai lankstumo veiksmingai skelbti individualias rinkos kainas, kurios veikia kaip vykdymo kaina, taip sumažindamos riziką, kad turės grąžinti neuždirbtas pajamas, ir suteikdamos galimybių išvengti grąžinimo prievolės.

(251) Kita šalis tvirtino, kad dėl grąžinimo prievolės diskriminacija tarp išsamų grafiką rengiančių PRV ir išsamaus grafiko nerengiančių PRV atsiranda pirmiausia dėl to, kad pajėgumų, kurie jau buvo parduoti išankstinių sandorių rinkose (nenustačius stygiaus laikotarpiais taikomų kainų) atžvilgiu nuo grąžinimo prievolės nėra atleidžiama, ir, antra, dėl to, kad įvedus PRV, kurie išsamių grafikų nesilaiko, deklaruotą rinkos kainą, praktiškai įvedamos kelios vykdymo kainos.

3.5.1.5. Tarpinė viršutinė kainų riba

(252) Viena suinteresuotoji šalis išreiškė susirūpinimą dėl to, kad, nustačius tarpinę viršutinę kainų ribą, konkurencija aukcione bus iškraipyta, nes kai kurie esami pajėgumai, kurie turi investuoti lėšas, kad išliktų ekonomiškai pelningi, gali neturėti garantijos, kad susigrąžins negautus pinigus, ir gali būti priversti pasitraukti iš rinkos.

(253) Pasak vienos suinteresuotosios šalies, tarp investicijų slenkstinės ribos, taikomos 3 metų sutartims, šiuo metu – 177 EUR/kW, ir tarpinės viršutinės kainų ribos, kuri, kaip šiuo metu numatoma, yra 21–31 EUR/kW, atsiranda didelė investicijų spraga, dėl kurios diskriminuojami esami pajėgumai, nes jie turi investuoti ir dėl to gali susidaryti nemaža negautų pinigų suma.

3.5.1.6. Tiesioginiai tarpvalstybiniai pajėgumai

(254) Dvi suinteresuotosios šalys nurodė, kad tiesioginių tarpvalstybinių pajėgumų teikėjų dalyvavimo galimybė gali daryti nederamą neigiamą poveikį konkurencijai ir valstybių narių tarpusavio prekybai.

(255) Šių suinteresuotųjų šalių teigimu, tiesioginių tarpvalstybinių pajėgumų teikėjų dalyvavimas gali sumažinti paskatas investuoti į tinklų sujungimo pajėgumus. Be to, priemonė gali pakenkti rinkų susiejimui, nes dėl APM gali susiklostyti tokia padėtis, kai pajėgumų teikėjai sieks patekti į patraukliausią rinką, su kuria turi tiesioginę ir išimtinę jungtį. Priemonėje taip pat turėtų būti atsižvelgiama į tai, kokia apimtimi jungiamosios linijos gali padėti išspręsti bet kurią galimą elektros energijos gamybos adekvatumo problemą.

3.6. **Atitiktis Elektros energijos reglamentui**

3.6.1. *24 straipsnio 1 dalies aiškinimas*

(256) Pagal Elektros energijos reglamento 24 straipsnio 1 dalį, valstybės narės į savo adekvatumo vertinimą gali įtraukti paklaidų, susijusių su „nacionalinės elektros energijos paklausos ir pasiūlos ypatumais“, analizes. Sprendime pradėti procedūrą Komisija išreiškė abejonių dėl to, ar APM atitinka 24 straipsnio 1 dalį, nes Belgijos 2019 m. adekvatumo ir lankstumo tyrime remtasi ES DPMT scenarijumi, grindžiamu prielaidomis dėl elektros energijos tiekimo iš Prancūzijos. Penkios suinteresuotosios šalys kritikavo Komisijos pateiktą Elektros energijos reglamento 24 straipsnio 1 dalies aiškinimą ir nurodė, kad jis yra pernelyg ribojantis.

(257) Šių suinteresuotųjų šalys teigimu, EIAV metodika patvirtina, kad NIAV turi būti atliekamas regioniniu mastu ir kad į jį gali būti įtraukta papildomų paklaidos veiksnių analizė. Metodikoje šie papildomi paklaidos veiksniai nesukonkretinti ir neapriboti. Kaip paminėta šios metodikos 3 straipsnio 6 dalyje, šie paklaidą lemiantys veiksniai gali apimti įvairius prielaidų pokyčius visoje nagrinėjamoje geografinėje teritorijoje, įskaitant skirtingas prielaidas dėl pradinių duomenų, pavyzdžiui, apie įrengtąją galią.

(258) Viena suinteresuotoji šalis pažymėjo, kad 2014–2020 m. Valstybės pagalbos aplinkos apsaugai ir energetikai gairėse ([85]) (toliau – VPAAEG) konkrečiai patvirtinama, kad išteklių adekvatumo vertinime turėtų būti atsižvelgta į *„nepastovios elektros energijos gamybos poveikio vertinimą, įskaitant elektros energiją, tiekiamą iš gretimų sistemų“*.

3.6.2. *Administracinis laipsniškas panaikinimas*

(259) Dvi suinteresuotosios šalys nurodė, kad įstatymuose ir (arba) kituose teisės aktuose nėra nuostatų dėl laipsniško APM panaikinimo.

3.7. **Kitos pastabos**

3.7.1. *Tvarumas*

(260) Dvi suinteresuotosios šalys nurodė, jog tai, kad pagal APM didelė dalis pajėgumų yra rezervuota dujoms, yra nesuderinama su Europos žaliojo kurso tikslais mažinti Sąjungos priklausomybę nuo iškastinio kuro ir laipsniškai panaikinti subsidijas iškastiniam kurui, VPAAEG ir Belgijos federalinės vyriausybės parama tam, kad iki 2050 m. būtų pasiektas neutralaus poveikio klimatui tikslas.

3.7.2. *Laipsniškas branduolinių įrenginių eksploatacijos nutraukimas*

(261) Viena suinteresuotoji šalis pažymėjo, kad Belgija svarsto galimybę išlaikyti 2 GW branduolinius pajėgumus, jei pirmųjų pajėgumų aukcionų vertinimo ataskaitoje bus atskleista nenumatytų tiekimo saugumo problemų. Pasak šios šalies, dėl to kyla tam tikrų klausimų dėl APM poreikio ir struktūros.

3.7.3. *Trukmė*

(262) Viena suinteresuotoji šalis pažymėjo, kad pagal metodą, kuriuo skiriamos ilgalaikės sutartys, turėtų būti atsižvelgiama į ilgainiui mažėjantį susirūpinimą dėl adekvatumo ir į būtinybę vengti susaistomojo poveikio.

(263) Viena suinteresuotoji šalis atkreipė dėmesį į tai, kad sutarčių trukmė (15 metų) gali viršyti priemonės trukmę (10 metų), o tai, šios šalies nuomone, neatitiktų priemonės laikinumo.

4. **BELGIJOS PASTABOS**

(264) Šiame skirsnyje apibendrinamos Belgijos pastabos: 2020 m. spalio 22 d. gautos pastabos dėl sprendimo pradėti procedūrą ir 2020 m. gruodžio 24 d. gautos pastabos dėl trečiųjų šalių pastabų. Jame taip pat pateikiama atnaujinta informacija, kurią Belgija pateikė 2021 m. sausio 28 d., kovo 1 d., balandžio 13 ir 27 d., gegužės 4, 5, 19 ir 26 d. ir rugpjūčio 17 d.

([85]) OL C 200, 2014 6 28, p. 1, su klaidų ištaisymu, Komisijos priimtu OL C 290, 2016 8 10, p. 11. 2020 m. liepos 2 d. Komisija priėmė komunikatą, kuriuo pratęsė VPAAEG galiojimą iki 2021 m. gruodžio 31 d. ir šias gaires iš dalies pakeitė. Žr. Komunikatą C(2020) 4355 *final*.

4.1. **Priemonės reikalingumas**

(265) Pasak Belgijos, jos analizėje, kuriai pritaria ir PSO, įrodyta, kad be APM ketinimas 2022–2025 m. laipsniškai nutraukti branduolinių įrenginių, šiuo metu sudarančių daugiau negu pusę Belgijos šiluminės elektros energijos gamybos pajėgumų, eksploatavimą, neigiamai paveiktų Belgijos elektros energijos tiekimo saugumą. Šį poreikį patvirtina ne tik PSO analizė, bet ir keletas kitų mokslininkų, technologijų institutų ir Federalinio planavimo biuro 2017–2020 m. atliktų su šia analize nesusijusių tyrimų.

(266) Belgija pažymėjo, kad didelė tiekimo saugumo problema nustatyta ne tik pagal DPMT, bet ir pagal ES bazinį scenarijų, t. y. pagal šiuos scenarijus LOLE yra daugiau negu tris kartus didesnė už teisės aktuose nustatytą LOLE kriterijų, tad tai yra pagrindas imtis intervencinės priemonės – sukurti APM.

(267) Belgija pažymėjo, kad metodiką, kuria turėtų būti grindžiamas EIAV ir (arba) NIAV, ACER patvirtino tik 2020 m. spalio 2 d. ACER metodikoje įtvirtinti pakeitimai yra reikšmingi, todėl numatyta, kad jie bus įgyvendinami laipsniškai, t. y. į pirmąjį EIAV, kuris bus paskelbtas 2021 m. pabaigoje, bus įtraukti tik tam tikri ACER metodikos aspektai. ENTSO-E numato, kad EIAV metodika bus visapusiškai įgyvendinta iki 2023 m.

(268) Belgija nurodė, jog tikėtis, kad rengdama EIAV ir NIAV ji visapusiškai taikys ACER metodiką, nebuvo galima, nes tuo metu ši metodika dar nebuvo žinoma. Vis dėlto Belgija pažymėjo, kad daugelis svarbių metodikoje įtvirtintų elementų, pvz., ekonominio gyvybingumo vertinimas, srautinis modeliavimas, tikimybinis modeliavimas ir pokyčiai kitose šalyse, jau buvo įgyvendinti prieš ją patvirtinant.

(269) Belgija nesutiko su teiginiu, kad APM neturėtų būti įgyvendinamas, kol nebus paskelbtas EIAV. Pasak Belgijos, valstybės narės taip pat gali atlikti papildomus nacionalinius vertinimus ir įvertinti APM poreikį pagal tokius NIAV, nelaukdamos, kol bus užbaigtas EIAV (numatoma užbaigti 2023 m.).

(270) Dėl patikimumo standarto Belgija nurodė, kad VOLL ir CONE apskaičiavimo metodiką ir patikimumo standarto nustatymo metodiką ACER paskelbė tik 2020 m. spalio 2 d. Todėl laiko požiūriu sustabdyti APM, kol bus nustatytas naujas patikimumo standartas, neįmanoma. Be to, galutinė atsakomybė už norimo tiekimo saugumo lygio nustatymą tenka valstybei narei.

(271) Dėl metų, kurių duomenimis apie klimatą buvo remtasi nacionaliniuose adekvatumo tyrimuose, Belgija paaiškino, kad, kol nepaskelbta metodika, šiuose tyrimuose dėl nuoseklumo naudota ta pati klimato duomenų bazė kaip adekvatumo prognozėje.

(272) Dėl rinkos pajamų Belgija pažymėjo, kad iki 2019 m. atliktuose nacionaliniuose adekvatumo tyrimuose tikėtinos pajamos modeliuojamos pagal visų modeliuojamų metų pajamų medianą. Nors šis metodas supaprastintas, galima pripažinti, kad jis atspindi numatomas pajamas ir kad pagal jį atsižvelgiama į kainų riziką, kuri ACER metodikoje pripažįstama svarbiu elementu.

(273) Dėl viršutinių kainų ribų ir visos rinkos bendro modeliavimo Belgija paaiškino, kad nacionaliniuose adekvatumo tyrimuose naudota struktūra yra identiška Europos lygmeniu naudojamai struktūrai (ENTSO-E, PLEF). Šis metodas laikomas geriausiu galimu metodu, atspindinčiu Europos rinkos struktūrą, įskaitant PEERO numatytas technines pasiūlymams taikomas ribas.

(274) Dėl stygiaus poveikio pažymėtina, kad, kaip nurodyta atnaujintame Belgijos įgyvendinimo plane, Belgija svarsto, kokiu mastu tokia iniciatyva galėtų būti numatyta. Belgija paaiškino, kad NRI ir PSO šiuo atžvilgiu vykdo tyrimą.

(275) Belgija pažymėjo, kad 2019 m. adekvatumo ir lankstumo tyrime jau buvo naudojamos tiksliausios turimos lankstumo ir jūros vėjo energijos technologijų diegimo prognozės pagal nacionalinį energetikos ir klimato srities veiksmų planą ir taikyta 70 proc. minLNM taisyklė. Pagal bazinį scenarijų laikoma, kad visos Europos šalys laiku įgyvendins šią taisyklę.

(276) Dėl susirūpinimo dėl adekvatumo Belgija pažymėjo, kad, nors iš tyrimų matyti, jog konkretus apskaičiuotas pajėgumų poreikis iš tikrųjų svyruoja, tai nemenkina fakto, kad, turint galvoje 2025 m. iškilsiantį pajėgumų poreikį, reikia imtis ir į naujus pajėgumus nukreiptų intervencinių veiksmų.

(277) Iš naujausio adekvatumo ir lankstumo tyrimo matyti, kad 2025–2032 m. pajėgumų poreikis didės.

4.2. **Priemonės tinkamumas**

4.2.1. *Priemonės pasirinkimas*

(278) Belgija nepritaria kai kurių suinteresuotųjų šalių nuomonei, kad strateginis rezervas būtų geresnis sprendimas nei visą rinką apimantis APM.

(279) Belgija atkreipė dėmesį į 2019 m. adekvatumo ir lankstumo tyrimą, kuriame nagrinėtas scenarijus „vien tik energijos rinka (angl. *energy only market*, arba EOM) + strateginis rezervas“ ir scenarijus „vien tik energijos rinka + APM“. Šiame tyrime padaryta išvada, kad scenarijus „vien tik energijos rinka + strateginis rezervas“ neatitiks tiekimo saugumo kriterijaus.

4.2.2. *Priemonės atvirumas visiems atitinkamiems pajėgumų teikėjams*

(280) Dėl M-2 aukciono Belgija paaiškino, kad, kaip ir kitose valstybėse narėse, kuriose veikia APM, rengiant M-4 ir M-1 aukcionus mechanizme leidžiama dalyvauti visoms – tiek ilgesnės, tiek trumpesnės procesų vykdymo trukmės technologijoms, taip pat valstybė narė įgyja santykinę garantiją, kad galės įsigyti pakankamai pajėgumų, kad tiekimo metais užtikrintų tiekimo saugumą. Jeigu pajėgumai būtų padalyti per M-1 ir M-2 aukcionus, kiltų rizikos, kad tuose aukcionuose gali pernelyg sumažėti konkurencija.

(281) Dėl įrengtųjų pajėgumų naudojimo investicijų slenkstinei ribai apskaičiuoti Belgija pažymėjo, kad daugiamečių sutarčių skyrimas PRV, kurie daugiau prisideda prie tiekimo saugumo, atitinka bendrą APM tikslą.

(282) Belgijos teigimu, jeigu, apskaičiuojant investicijų slenkstinę ribą būtų atsižvelgiama ne į įrengtuosius pajėgumus, o į, kaip siūloma, perskaičiuotus sumažėjusius PRV pajėgumus, pajėgumai, kuriems taikomas didelis pajėgumų sumažėjimo koeficientas, lengviau pasiektų investicijų slenkstinę ribą daugiametėms sutartims sudaryti. Tai suteiktų jiems pranašumo, palyginti su kitais pajėgumais, nors jie visi teikia tą pačią paslaugą.

(283) Dėl to, kad pajėgumų teikėjai, kurie naudojasi kitomis paramos priemonėmis, negali dalyvauti APM, Belgija pažymėjo, kad tuo atveju, jei bendros šilumos ir elektros energijos gamybos pajėgumų teikėjams būtų leidžiama naudotis abiem mechanizmais, kiltų rizikos, kad už šiuos pajėgumus būtų mokamas per didelis atlyginimas ir dėl to APM aukcionuose būtų įgytas nesąžiningas konkurencinis pranašumas.

4.3. **Skatinamasis poveikis**

4.3.1. *Tinkamos investicinės sąnaudos*

(284) Dėl pastabos, kad išlaidos, patirtos siekiant užtikrinti, kad pajėgumai atitiktų aplinkos apsaugos standartus, neturėtų būti laikomos tinkamomis ilgesnės trukmės sutartims sudaryti, Belgija paaiškino, kad šiuo pasiūlymu siekiama užtikrinti, kad pajėgumus klasifikuojant ilgesnės trukmės sutarčių sudarymo tikslais naujiems ir esamiems pajėgumams būtų taikomos vienodos sąlygos.

4.4. **Priemonės proporcingumas**

4.4.1. *Perkamas kiekis*

(285) Belgijos teigimu, sprendimas dėl pajėgumų, kurie bus perkami pirmajame aukcione, (orientacinis scenarijus) apimties kalibravimo buvo priimtas remiantis PVS ekonomikos institucijos rekomendacijomis. Tose rekomendacijose daryta prielaida, kad galimybės naudotis Prancūzijos branduoliniais pajėgumais sumažės mažiau, negu pažymėta PSO rekomendacijoje (ir mažiau negu pagal dydžių scenarijų, naudotą ankstesniais metais nustatant Belgijos strateginio rezervo dydį).

(286) Belgija teigė, kad aukštas tinklų sujungimo lygis ir priklausomybė nuo importo yra nacionalinės elektros energijos pasiūlos ypatumas. Belgija taip pat nurodė, kad negalėjimas naudotis Prancūzijos branduoliniais pajėgumais yra vienintelis paklaidą lemiantis veiksnys, į kurį buvo atsižvelgta, nors Belgija kaimyninėse šalyse mato ir įvairios kitos rizikos (pvz., spartesnį laipsnišką anglių atsisakymą, vėlavimą pradėti eksploatuoti tinklo infrastruktūrą arba naujus pajėgumus).

(287) Belgija nurodė, kad orientacinis scenarijus pasirenkamas pagal Karališkojo dekreto dėl kiekvieno aukciono orientacinio scenarijaus nustatymo metodikos projekto 4 straipsnį. Kiekvieno aukciono orientacinis scenarijus sudaromas trimis toliau aprašytais etapais ir dėl jo rengiamos viešos konsultacijos:

a) scenarijų ir (arba) paklaidos analizių pasirinkimas pagal naujausius EIAV ir (arba) NIAV rezultatus.

— Pirmajam (2021 m.) aukcionui scenarijus pasirinktas pagal 2019 m. adekvatumo prognozę (naujausią Europos lygmens tyrimą, dėl kurio buvo surengtos konsultacijos Europos lygmeniu).

b) Duomenų ir prielaidų atnaujinimas pagal tinkamiausius turimus šaltinius.

— Rengiantis pirmajam (2021 m.) aukcionui, įtraukti atnaujinti 2020 m. PLEF elektros energijos gamybos adekvatumo įvertinimo ([86]) duomenys.

c) Papildomų paklaidos veiksnių, galinčių paveikti Belgijos tiekimo saugumą, atranka

— Rengiantis pirmajam (2021 m.) aukcionui pagal PLEF tyrimo rezultatus buvo pašalintas dviejų Prancūzijos branduolinių įrenginių ekvivalentas, kad būtų nuosekliai remiamasi ankstesnių laikotarpių ir (arba) tikėtinais Prancūzijos branduolinių įrenginių parko stebėjimo duomenimis, kurie nėra įtraukti į pirmiau išdėstytus a ir b punktus, tačiau kuriais Prancūzijos PSO remiasi per Prancūzijos NIAV (toliau – „Bilan Prévisionnel 2019“ ([87])).

(288) Belgija nurodė, kad į 2020 m. PLEF elektros energijos gamybos adekvatumo vertinimą įtrauktas „paklaidos esant mažiems branduoliniams pajėgumams apskaičiavimas“ atkartoja bazinį scenarijų, kuriuo, vertindamas adekvatumą, rėmėsi Prancūzijos PSO. Paklaida apskaičiuota darant prielaidą, kad papildomai nebus galima naudotis 1 700 MW branduolinių pajėgumų.

(289) Belgija nurodė, kad APM pasirinktų paklaidos veiksnių apskaičiavimas atitinka Prancūzijos NIAV bazinio scenarijaus duomenis ir prielaidas. Todėl šis scenarijus taip pat turėtų būti laikomas tinkamiausiu Belgijos baziniu scenarijumi, nes šis atnaujinimas atitinka svarbiausių turimų šaltinių duomenis ir prielaidas. Tad šis scenarijus turi būti vertinamas ne kaip DPMT, o kaip tikėtinas bazinis scenarijus.

(290) Dėl teiginio, kad parametrai, pagal kuriuos nustatomas aukcione perkamų pajėgumų kiekis, turėtų būti patvirtinti remiantis reguliavimo institucijos pasiūlymu, Belgija nurodė, kad buvo parengtas APM įstatymo pakeitimas, kuriame tai įtvirtinta. Nors oficialaus šio pakeitimo patvirtinimo dar laukiama, Elektros energijos reglamento jau yra laikomasi, t. y. 2020 m. kovo mėn. reguliavimo institucija paskelbė savo pasiūlymą dėl apimties parametrų nustatymo metodikos, o iki 2021 m. vasario mėn. parengs pasiūlymą dėl pirmojo aukciono paklausos kreivės.

(291) Iš dalies pakeistas APM įstatymas buvo paskelbtas 2021 m. kovo 19 d. Karališkasis dekretas dėl apimties parametrų nustatymo metodikos paskelbtas 2021 m. balandžio 30 d. CREG pateikė pasiūlymą dėl apimties parametrų 2021 m. balandžio 30 d. Ministro dekretas su nurodymais dėl 2025 tiekimo metų M-4 aukciono priimtas 2021 m. balandžio 30 d.

(292) Belgija nurodė, kad argumentui, jog valstybė narė negali nukrypti nuo reguliavimo institucijos pasiūlymo, teisinio pagrindo Elektros energijos reglamente nėra ir šis argumentas prieštarauja valstybės narės pareigai užtikrinti tiekimo saugumą.

4.4.2. *Finansavimo mechanizmas*

(293) Belgija paaiškino, kad šiuo metu Belgijoje nėra įrengta pakankamai išmaniųjų skaitiklių, kad būtų galima taikyti finansavimo mechanizmą, paremtą suvartojimu pikinės apkrovos laikotarpiais. APM įstatymas buvo pakeistas, kad tokį modelį būtų galima įdiegti 2025 m. Belgija taip pat paaiškino, kad ji tai persvarstys 2023 m., kai bus paskelbta išmaniųjų skaitiklių įrengimo ataskaita.

([86]) https://www.elia.be/en/news/press-releases/2020/05/20200520_third-regional-generation-adequacy-assessment-report
([87]) https://assets.rte-france.com/prod/public/2020-06/bp2019_synthegse_12_1_0.pdf.

(294) Dėl teiginio, kad viešųjų paslaugų įsipareigojimas finansuoti APM kaupimo įrenginiams neturėtų būti taikomas, Belgija paaiškino, kad tai susiję su platesniu elektros energijos kaupimui taikomų tarifų ir mokesčių klausimu. Šiuo atžvilgiu Belgija patvirtino, kad taikys švarios energijos dokumentų rinkinyje (pvz., Europos Parlamento direktyvoje (ES) 2019/944) numatytas gaires ir reglamentus ir Energijos mokesčių direktyvoje (2003 m. spalio 27 d. Tarybos direktyva 2003/96/EB) nustatytas išimtis.

4.5. **Neigiamo poveikio konkurencijai ir prekybai vengimas**

4.5.1. *Priemonės atvirumas visiems atitinkamiems pajėgumų teikėjams*

4.5.1.1. Telkimas

(295) Dėl teiginio, kad dabartinės tinkamumo taisyklės, taikomos daugiametėms sutartims, tiksliau, taisyklė, kad viso sutelktų įrenginių portfelio sutarties trukmė nustatoma pagal mažiausios trukmės sutartį dėl į portfelį įtrauktų įrenginių, Belgija nurodė, kad Karališkojo dekreto projektas ir veikimo taisyklės bus pakeisti, kad pajėgumų teikėjai, sudarę ilgesnės trukmės sutartis ir pageidaujantys dalyvauti telkime, galėtų pasirinkti ilgesnės trukmės sutartį.

(296) Tai buvo patvirtinta Karališkuoju dekretu, kuriuo nustatomos investicijų slenkstinės ribos, investicinių sąnaudų tinkamumo kriterijai ir reitingavimo procedūra, taip pat APM veikimo taisyklėse.

(297) Dėl draudimo telkti pajėgumus, kuriems taikomas įpareigojimas dėl paros grafiko, Belgija nurodė, kad šiuo etapu šį struktūros elementą keisti nėra tikslinga, tačiau ji prašys, kad vertinant APM informacija apie šį draudimą būtų reguliariai atnaujinama, kad draudimą būtų galima keisti, jei ir kai tai bus tikslinga. Pasak Belgijos, šiai kategorijai priskiriamiems įrenginiams visada buvo ir greičiausiai bus taikoma speciali koordinavimo tvarka. Pagal šią tvarką, be kitų dalykų, taikomas įpareigojimas sudaryti tikslų MW paros grafiką, griežtai koordinuoti atjungimo planus ir įpareigojimas leisti disponuoti pajėgumais, pavyzdžiui, balansavimo tikslais. Šis metodas užtikrina gerai koordinuotą tinklo veikimą tikruoju laiku. Individuali tokių įrenginių priežiūra leidžia tinkamai prognozuoti srautus ir kiek galima veiksmingiau valdyti specifinius suvaržymus, o sutelktoje struktūroje ši priežiūra „nublanktų“ ir tinklo eksploatavimas būtų ne toks aiškus ir veiksmingas.

(298) Be to, APM struktūra buvo sukalibruota pajėgumams, kurie patenka į vieną arba į kitą kategoriją, o prieinamumo stebėsena suderinta su pajėgumų padėtimi energijos rinkoje. Nukrypus nuo dabartinio skirstymo, mechanizmas gali tapti sudėtingesnis, o jo struktūra gali tapti daugeliu aspektų ne tokia patikima. Pavyzdžiui, sunku numatyti, kaip tokiam PRV būtų taikoma grąžinimo prievolė, nes dviem sutelkto PRV dalims gali būti taikoma skirtinga tvarka.

4.5.1.2. Investicijų slenkstinės ribos

(299) Dėl investicijų slenkstinių ribų, pagal kurias nustatoma galimybė sudaryti ilgesnės trukmės sutartis, Belgija nurodė, kad atidžiau išnagrinės įvairius elementus ir Europos Komisijai praneš, kokiems tolesniems veiksmams teikia pirmenybę.

(300) 2021 m. birželio 11 d. Belgija paskelbė Karališkąjį dekretą, kuriame atsižvelgta į suinteresuotųjų šalių pastabas dėl investicijų slenkstinių ribų.

(301) Atsakydama į teiginį, kad investicijos, kuriomis sukuriamas lankstumas arba nedidinant įrengtųjų pajėgumų padidinami perskaičiuoti sumažėję pajėgumai, taip pat turėtų būti laikomos tinkamomis sąnaudomis, Belgija nurodė, kad, kadangi APM yra pajėgumų, o ne energijos rinka, Belgija nukrypsta nuo prielaidos, kad tinkamos yra tik investicijos, kuriomis išlaikomi arba didinami pajėgumai. Pavyzdžiui, i) reguliavimo apkrova atveju investicijos, kurios leidžia padidinti įrengtuosius pajėgumus (t. y. skirtumą tarp didžiausio suvartojimo (maksimalaus parduodamo kiekio) ir minimalaus parduodamo kiekio (nepanaudotos maržos)) yra tinkamos ilgesnės trukmės sutarčiai sudaryti, o ii) šiluminių įrenginių atveju investicijos, kuriomis siekiama padidinti patikimumą, taigi ir pajėgumų sumažinimo mastą pritaikius pajėgumų sumažėjimo koeficientą, yra netinkamos dėl tokių pačių priežasčių kaip reguliavimo apkrova atveju.

(302) Belgija pažymėjo, kad nors šios sąnaudos yra netinkamos ilgesnės trukmės sutartims sudaryti, jos gali būti įtrauktos į pasiūlyme nurodomą pajėgumų kainą.

4.5.1.3. Pajėgumų sumažėjimo koeficientai

(303) Dėl pajėgumų sumažėjimo koeficientų Belgija nurodė, kad iš pirmo žvilgsnio „mažesnius“ pajėgumo sumažėjimo koeficientus galima paaiškinami tuo, kad, ribotos energijos technologijų pajėgumų sumažėjimo koeficientai yra mažesni, kai jų dalis sistemoje ir (arba) šalyje yra didesnė. Iš tiesų, kai tokios technologijos sudaro didelę dalį, jų indėlis neapsiriboja stygiaus momentais. Belgijoje ribotos energijos išteklių dalis yra didžiausia, palyginti su kitomis šalimis, kuriose veikia APM, ir ši dalis pagal APM orientacinį scenarijų padidės dar labiau (2025 m. – sudarys 30 proc., kai Prancūzijoje, Jungtinėje Karalystėje ar Airijoje ji yra mažesnė negu 10 proc.). Ši tendencija, t. y. tai, kad kuo didesnė ribotos energijos išteklių dalis, tuo mažesnis pajėgumų sumažėjimo koeficientas, yra patvirtinta ir kitose šalyse ir (arba) zonose, pavyzdžiui, Airijoje ar Jungtinėje Karalystėje.

(304) Belgija taip pat paaiškino, kad reguliavimo institucija turėtų pateikti nuomonę dėl siūlomų pajėgumų sumažėjimo koeficientų ir kad PSO 2021 m. sausio mėn. pradžioje šiuo klausimu sušaukė specialų darbo grupės posėdį, skirtą visoms suinteresuotosioms šalims.

(305) 2021 m. balandžio 30 d. paskelbtame ministerijos sprendime, kuriame pateikiami nurodymai dėl 2025 tiekimo metų M-4 aukciono, pateikti atnaujinti pajėgumų sumažėjimo koeficientai – ribotos energijos pajėgumams, atsižvelgiant į maksimalią jų tiekimo trukmę, nustatyti didesni pajėgumų sumažėjimo koeficientai.

4.5.1.4. Grąžinimo prievolė

(306) Dėl grąžinimo prievolės Belgija paaiškino, kad APM darbo grupė daug diskutavo dėl vykdymo kainos struktūros. Šiuo sprendimu siekiama pusiausvyros tarp dviejų aspektų:

a) viena vertus, grąžinimo prievolė yra viena iš esminių Belgijos APM savybių, pagrįsta patikimumo pasirinkimo sandoriais; turėtų būti reali galimybė, kad kainų piko atveju bus taikoma vykdymo kaina, kad būtų išvengta nenumatyto pelno;

b) kita vertus, pajėgumų nereikėtų išbraukti iš APM, jei jie teikiami tik už rinkos kainą, kuri yra didesnė negu vykdymo kaina.

4.5.1.5. Tarpinė viršutinė nacionalinių pajėgumų kainų riba

(307) Dėl tarpinės kainų viršutinės ribos Belgija paaiškino nagrinėjanti galimybę nustatyti išlygos mechanizmą.

(308) 2021 m. balandžio 30 d. paskelbtame Karališkajame dekrete numatyta išlygos procedūra ir mechanizmas, skirtas šalims, kurios gali įrodyti, kad jų negautų pinigų susidarė daugiau, negu jos gali susigrąžinti taikant tarpinę viršutinę kainų ribą.

4.5.2. *Perkrovos pajamos*

(309) Belgijos teigimu, pajamų, gautų iš teisių suteikimo tarpvalstybinių pajėgumų teikėjams dalyvauti APM, paskirstymas ir naudojimas visapusiškai atitinka Elektros energijos reglamente, visų pirma jo 26 straipsnio 9 dalyje, nustatytas taisykles.

(310) Belgija nurodė, kad NRI priima sprendimus dėl pajamų paskirstymo tarp PSO. Tai, kaip Belgijos PSO naudoja perkrovos pajamas, reglamentuojama pagal tarifų metodiką, kurioje nustatyta, kad iš bendrų pajamų dengiamos reguliuojamai veiklai tęsti būtinos sąnaudos.

(311) Belgija nurodė, kad tais atvejais, kai pajamomis dalijamasi su kaimyninių valstybių PSO, šių pajamų panaudojimas reglamentuojamas Elektros energijos reglamentu.

(312) Belgija taip pat patvirtino, kad laikysis ACER sprendimo Nr. 36/2020, kuriame, be kitų dalykų, nustatyta pajamų, gautų paskirsčius naujų dalyvių pajėgumus, padalijimo metodika.

4.5.3. *Tarpinė viršutinė užsienio pajėgumų kainų riba*

(313) Belgija pažymėjo, kad apribojimas, pagal kurį netiesioginių užsienio pajėgumų teikėjai gali sudaryti tik vienų metų trukmės sutartis, atrodo pagrįstas, nes garantuoti, kad daugiametės sutarties galiojimo laikotarpiu atitinkamos kaimyninės valstybės pajėgumų teikėjams liks pakankamai teisių, negalima.

(314) Belgija pažymi, kad tuo atveju, jei dėl bendro tarpinės viršutinės kainų ribos taikymo užsienio netiesioginiams pajėgumams dalyviai būtų atgrasomi nuo dalyvavimo, gali būti svarstoma galimybė keisti struktūrą, apie kurią pranešta (pvz., numatyti išlygos taikymo mechanizmą).

(315) Užsienio netiesioginiams pajėgumams taip pat taikomas 308 konstatuojamojoje dalyje nurodytas išlygos mechanizmas.

4.5.4. *Tiesioginiai tarpvalstybiniai pajėgumai*

(316) Belgija paaiškino, kad buvo parengtas APM įstatymo pakeitimo projektas, kuriame numatyta, kad būtina tiesioginių užsienio pajėgumų teikėjų dalyvavimo sąlyga yra tai, kad turi būti sudarytas Belgijos ir valstybės narės, kurios teritorijoje pajėgumai yra, susitarimas. Susitarimu, viena vertus, Belgijai turėtų būti garantuota, kad pajėgumų operatorius laikysis techninių, organizacinių ir finansinių sąlygų, ir, antra vertus, priimančiajai valstybei narei garantuojama, kad šis dalyvavimas nesukels problemų tos valstybės tiekimo saugumui ar perkrovos valdymui.

(317) APM įstatymas, į kurį įtrauktas šis pakeitimas, paskelbtas 2021 m. kovo 19 d.

4.6. **Atitiktis Elektros energijos reglamentui**

4.6.1. *24 straipsnio 1 dalies aiškinimas*

(318) Belgija nurodė, kad atliekant išteklių adekvatumo tyrimus buvo įtraukta su užsienio pajėgumais susijusios paklaidos analizė. Belgija mano, kad šios analizės įtraukimas visiškai atitinka Elektros energijos reglamentą, nes didelė priklausomybė nuo importo būtent ir turėtų būti laikoma „nacionalinės elektros energijos paklausos ir pasiūlos ypatumu“, kaip nurodyta Elektros energijos reglamento 24 straipsnio 1 dalyje. Prie to prisideda ir tai, kad NIAV vykdytas regioniniu mastu, kaip to reikalaujama.

4.6.2. *Administracinis laipsniškas panaikinimas*

(319) Dėl administracinio laipsniško panaikinimo sąlygos Belgija nurodė, kad, atsižvelgiant į APM struktūrą, sutartyse gali būti ir turėtų būti siekiama nustatyti nulinį atlyginimą.

(320) Kaip nurodyta 218 konstatuojamojoje dalyje, Belgija įsipareigojo Elektros energijos įstatyme nustatyti, kad tuo atveju, jeigu pagal Elektros energijos įstatymo 7 j straipsnio 11 dalį trejus metus iš eilės naujų pajėgumų sutarčių nebus sudaryta, nuo kitų metų nauji aukcionai pagal APM nebebus rengiami.

4.7. **Kitos pastabos**

4.7.1. *Tvarumas*

(321) Belgija paaiškino, kad APM sudarytas taip, kad būtų technologiškai neutralus, ir jame jokie pajėgumai dujomis kūrenamiems įrenginiams nerezervuojami. Be to, daug sprendimų dėl mechanizmo struktūros buvo priimta siekiant užtikrinti vienodas veiklos sąlygas ir aktyviai skatinti novatoriškų technologijų, pavyzdžiui, paklausos valdymo ir kitų formų lanksčių technologijų, dalyvavimą. Pavyzdžiui, mechanizmo struktūroje numatyta nemažą kiekį pajėgumų rezervuoti M-1 aukcionui, nes taip aukcione bus paprasčiau dalyvauti trumpesnės procesų vykdymo trukmės technologijoms, pvz., paklausos valdymo arba baterijų technologijoms. Apskaičiuota, kad 100 proc. prieinama apimtis sudarys daugiau kaip 1,5 GW, o pritaikius pajėgumų sumažėjimo koeficientus, ji sudarys daugiau kaip 3 arba 4 GW. Palyginti su kitomis Europos šalimis, ši M-1 aukcionui rezervuota dalis yra gerokai didesnė, t. y. 2018–2019 tiekimo metams Jungtinė Karalystė M-1 aukcionui rezervavo 2,5 GW, o M-4 aukcionui – 48,6 GW. Airijos pajėgumų mechanizme numatyta, kad M-1 aukcionui bus rezervuota 2–5 proc. pajėgumų poreikio.

(322) Kaip nurodyta 109 konstatuojamojoje dalyje, iškastiniu kuru kūrenamiems naujiems įrenginiams, kurie atitiks reikalavimus 15 metų trukmės sutartims sudaryti, bus taikomi Europos Sąjungos ir (arba) Belgijos nustatyti tikslai sumažinti išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį, kad iki 2050 m. būtų pasiektas neutralaus poveikio klimatui tikslas.

(323) Belgija taip pat paaiškino sukūrusi patrauklias sąlygas vadinamųjų ribotos energijos technologijų plėtrai (pavyzdžiui, suteikia galimybę dalyvauti papildomų paslaugų rinkose arba sukūrė palankesnes sąlygas per energijos perdavimo mechanizmą). Dėl to didelę dalį užima paklausos valdymo technologijos ir ši tendencija plėsis dar labiau, nes artėjant 2025 m. į sistemą numatoma įtraukti papildomų kaupimo ir reguliavimo apkrova technologijų.

(324) Galiausiai pažymėtina, kad šiuo metu Belgijoje elektros energijos tinklų sujungimo lygis siekia apie 24 proc. ir tikimasi, kad iki 2030 m. jis padidės iki 33 proc.

4.7.2. *Laipsniškas branduolinių įrenginių eksploatacijos nutraukimas*

(325) Belgija pažymėjo, kad pranešimas ir toliau grindžiamas planais laipsniškai visiškai nutraukti branduolinių įrenginių eksploataciją. Ji taip pat paaiškino, kad praneš apie visus pasiūlymus dėl korekcijų, kurie bus pateikti iki 2021 m. lapkričio mėn. užbaigus vertinimą.

4.7.3. *Trukmė*

(326) Belgija nurodė, kad pagrindinė priežastis, dėl kurios buvo numatyta galimybė sudaryti ilgalaikes sutartis, yra siekis sukurti vienodas veiklos sąlygas esamiems, modernizuotiems ir naujiems pajėgumams. Siekis užtikrinti tokias vienodas veiklos sąlygas galioja tiek pirmame, tiek vėlesniuose aukcionuose.

(327) Dėl sutarčių trukmės (15 metų) ir priemonės laikinumo (10 metų) Belgija pažymėjo, kad reikia brėžti skirtį tarp sutarties trukmės ir tarp patvirtintos aukcionų organizavimo tvarkos.

5. **PRIEMONĖS VERTINIMAS**

5.1. **Valstybės pagalba pagal SESV 107 straipsnio 1 dalį**

(328) Sprendime pradėti procedūrą Komisija išreiškė preliminarią nuomonę, kad priemonė yra valstybės pagalba pagal SESV 107 straipsnio 1 dalį. Nei Belgija, nei jokia kita suinteresuotoji šalis šios nuomonės neginčijo.

(329) SESV 107 straipsnio 1 dalyje valstybės pagalba apibrėžta kaip „valstybės narės arba iš jos valstybinių išteklių bet kokia forma suteikta pagalba“.

(330) Valstybės pagalba, patenkanti į SESV 107 straipsnio 1 dalies taikymo sritį, yra nesuderinama su vidaus rinka, jeigu ji „palaikydama tam tikras įmones arba tam tikrų prekių gamybą, iškraipo konkurenciją arba gali ją iškraipyti“ ir tai „daro įtaką valstybių narių tarpusavio prekybai“.

(331) SESV 107 straipsnio 2 ir 3 dalyse išdėstytos konkrečios aplinkybės, kuriomis pagalba vis tiek yra arba gali būti laikoma suderinama su vidaus rinka. Komisijos vertinimas, ar kuri nors iš šių aplinkybių taikoma šiuo atveju, pateiktas 5.3 skirsnyje.

5.1.1. *Priskyrimas valstybei ir finansavimas iš valstybinių išteklių*

(332) Kad priemonės būtų laikomos valstybės pagalba pagal SESV 107 straipsnio 1 dalį, a) jos turi būti priskirtinos valstybei ir b) joms turi būti naudojami valstybiniai ištekliai. Antroji sąlyga reiškia, kad pagalbą turi teikti tiesiogiai valstybė arba valstybės paskirta ar įsteigta viešoji ar privati įstaiga ([88]). Kaip paaiškinta 2.2 skirsnyje, APM buvo sukurtas 2019 m. balandžio 22 d. priimtu federaliniu įstatymu, kuriuo iš dalies keičiamas 1999 m. balandžio 29 d. Federalinis elektros energijos įstatymas dėl Belgijos elektros energijos rinkos organizavimo (pirminės teisės aktai). Keletas šio pajėgumų mechanizmo įgyvendinimo nuostatų numatytos antrinės teisės aktuose, pavyzdžiui,

([88]) Sprendimo *Steinike & Weinlig / Vokietija*, 76/78, 1977 m. Rink. p. 595, 21 punktas, Sprendimo *PreussenElektra*, C-379/98, 2001 m. Rink. p. I-2099, 58 punktas, Sprendimo *Achema*, C-706/17, 2019 m., 47 ir tolesni punktai.

karališkuosiuose dekretuose, ministerijų dekretuose ir reguliavimo institucijos patvirtintose rinkos taisyklėse ir sutartyse. Visų šių antrinės teisės aktų teisinis pagrindas yra minėtas Federalinis elektros energijos įstatymas. Todėl priemonė priskirtina Belgijos valstybei.

(333) Sprendime pradėti procedūrą Komisija išdėstė preliminarią nuomonę, kad APM finansuojamas iš valstybinių išteklių. Belgija šios nuomonės neginčijo.

(334) Taikydama 2.12.2 skirsnyje aprašytą finansavimo mechanizmą, Belgijos valstybė sukuria sistemą, kurioje PSO dėl APM patirtos sąnaudos visiškai atlyginamos iš tinklo tarifų, kuriems būdingi parafiskalinio mokesčio ypatumai. Iš tiesų, valstybė įstatymu nustato kainos už elektros energijos suvartojimą priedą, taikydama tinklo tarifus (žr. 208 ir 209 konstatuojamąsias dalis). Viena vertus, Elektros energijos įstatyme nustatyta, kad PSO privalo rinkti šiuos tarifus tiesiogiai iš tinklo naudotojų (žr. 208 konstatuojamąją dalį). Kita vertus, tinklo naudotojai, kuriems šie tarifai taikomi, turi jį sumokėti (žr. 210 konstatuojamąją dalį). Be to, kaip pažymėta 208 konstatuojamojoje dalyje, privalomus tinklo tarifus nustato valstybė, nes valstybė reikalavimo neapribojo tuo, kad privačių asmenų grupė privalo mokėti mokestį, kurį įvedė ir administruoja tokio privataus asmens asociacija, kaip Sprendimuose *Pearle* ([89]) ir *Doux Élevage* ([90]) nagrinėtais atvejais. Todėl, remiantis Teisingumo Teismo sprendimu byloje *Vokietija / Europos Komisija*, tinklo tarifai laikomi įstatymu nustatytu mokesčiu ([91]).

(335) Todėl Komisija laikosi nuomonės, kad APM yra finansuojamas iš valstybinių išteklių, nes jis yra finansuojamas iš valstybės nustatyto parafiskalinio mokesčio pajamų, o pajamos yra valdomos ir paskirstomos pagal teisės aktų nuostatas. Iš tiesų, jeigu pagal nacionalinę teisę reikalaujama, kad mokestis būtų perkeltas tam tikrai asmenų grupei, mokestis yra privalomas, o surinktos lėšos yra valstybiniai ištekliai ([92]).

5.1.2. *Tam tikroms įmonėms arba tam tikrų prekių gamybai suteikiamas ekonominis pranašumas (atrankusis pranašumas)*

(336) Pranašumas, kaip tai suprantama pagal SESV 107 straipsnio 1 dalį, yra bet kokia ekonominė nauda, kurios įmonė nebūtų gavusi įprastomis rinkos sąlygomis, t. y. be valstybės intervencijos ([93]).

(337) Komisija pažymi, kad APM aukcionų laimėtojai per APM gauna atlyginimą, kurio negautų veikdami elektros energijos rinkoje įprastomis ekonominėmis sąlygomis ir vien tik parduodami elektros energiją bei papildomas paslaugas. Todėl įmonėms, kurios skelbiamos APM aukcionų laimėtojomis, priemonė suteikia ekonominio pranašumo. Šis pranašumas yra atrankusis, nes yra suteikiamas tik tam tikroms įmonėms, būtent APM aukcionų laimėtojoms, kurių faktinė ir teisinė padėtis yra panaši į kitų pajėgumų teikėjų, kurie negalėjo dalyvauti arba nedalyvavo APM aukcionuose, arba dalyvavo, bet nesėkmingai, faktinę ir teisinę padėtį.

(338) Be to, pagal priemonę atrankusis pranašumas suteikiamas tik tam tikroms įmonėms, galinčioms padėti spręsti nustatytą adekvatumo problemą, nes mažesnių nei 1 MW pajėgumų (žr. 69 konstatuojamąją dalį) ir užsienio pajėgumų teikėjams neleidžiama tiesiogiai (t. y. ne telkimo būdu, žr. 72 konstatuojamąją dalį) dalyvauti APM, net jeigu jie taip pat gali padėti mažinti nustatytą adekvatumo problemą. Ateityje nustačius minimalią dalyvavimo APM slenkstinę ribą, net jei ji būtų sumažinta (70 konstatuojamoji dalis), kai kurių pajėgumų teikėjai tiesiogiai (t. y. ne telkimo būdu) dalyvauti APM vis tiek negalės. Taip pat reikėtų pažymėti, kad užsienio pajėgumai, esantys ne kaimyninėse valstybėse narėse, APM dalyvauti negalės (žr. 199 konstatuojamąją dalį). Taigi, pagal priemonę atrankusis pranašumas suteikiamas ir šiuo atžvilgiu.

([89]) Sprendimas *Pearle ir kiti*, C-345/02, 2004 m., ECLI:EU:C:2004:448.
([90]) Sprendimas *Doux Élevage ir Coopérative agricole UKL-ARREE*, C-677/11, 2013 m., ECLI:EU:C:2013:348.
([91]) Sprendimo *Federalinė Vokietijos Respublika / Europos Komisija*, C-405/16 P, 2019 m., ECLI:EU:C:2019:268, 68 punktas.
([92]) Žr. Sprendimo *Federalinė Vokietijos Respublika / Europos Komisija*, C-405/16 P, 2019 m., ECLI:EU:C:2019:268, 68 ir 72 punktus, Sprendimo *„Achema" ir kiti*, C-706/17, 2019 m., ECLI:EU:C:2019:407, 57 punktą ir Sprendimo *FVE Holýšov I ir kiti / Komisija*, T-217/17, 2019 m., ECLI:EU:T:2019:633, 111 punktą.
([93]) 1996 m. liepos 11 d. Teisingumo Teismo sprendimo *SFEI ir kiti*, C-39/94, ECLI:EU:C:1996:285, 60 punktas, 1999 m. balandžio 29 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Ispanija / Komisija*, C-342/96, ECLI:EU:C:1999:210, 41 punktas.

5.1.3. *Sąjungos valstybių narių konkurencijos ir tarpusavio prekybos iškraipymas*

(339) Priemone gali būti iškraipoma konkurencija ir daromas poveikis prekybai vidaus rinkoje. Elektros energijos gamybos ir didmeninės bei mažmeninės prekybos elektros energija rinkos yra atviros konkurencijai visoje Sąjungoje ([94]). Todėl iš valstybinių išteklių bet kuriai šio sektoriaus įmonei suteiktas pranašumas gali paveikti Sąjungos vidaus prekybą ir iškraipyti konkurenciją.

5.1.4. *Išvada dėl vertinimo pagal SESV 107 straipsnio 1 dalį*

(340) Todėl pagal SESV 107 straipsnio 1 dalį priemonė yra valstybės pagalba.

5.2. **Pagalbos teisėtumas**

(341) Belgijos institucijos įvykdė SESV 108 straipsnio 3 dalyje nustatytą pareigą, nes apie priemonę pranešė prieš pradėdamos ją įgyvendinti.

5.3. **Priemonės suderinamumas su vidaus rinka**

(342) Komisija įvertino priemonę, apie kurią pranešta, pagal SESV 107 straipsnio 3 dalies c punktą ir VPAAEG. Visų pirma ji įvertino priemonę pagal VPAAEG 3.9 skirsnį ([95]), kuriame nustatytos konkrečios pagalbos elektros energijos gamybos adekvatumui užtikrinti sąlygos.

(343) SESV 107 straipsnio 3 dalies c punkte nustatyta, kad Komisija gali pripažinti, kad „pagalba, skirta tam tikros ekonominės veiklos rūšių arba tam tikrų ekonomikos sričių plėtrai skatinti, jei ji netrikdo prekybos sąlygų taip, kad prieštarautų bendram interesui“, yra suderinama. Todėl pagal šią Sutarties nuostatą suderinama pagalba turi prisidėti prie tam tikros ekonominės veiklos plėtros. Be to, pagalba neturėtų iškraipyti konkurencijos taip, kad prieštarautų bendram interesui.

5.3.1. *Indėlis į ekonominės veiklos plėtrą*

(344) Pagal SESV 107 straipsnio 3 dalies c punktą priemonė turi prisidėti prie tam tikros ekonominės veiklos plėtros ([96]).

(345) Priemone, apie kurią pranešta, remiama ekonominės veiklos elektros energijos sektoriuje plėtra, tiesiogiai skatinant pakankamai investuoti į naujus ir esamus elektros energijos gamybos, kaupimo ir reguliavimo apkrova pajėgumus, kad būtų užtikrintas elektros energijos tiekimo saugumas. Galima tikėtis, kad priemonės parama elektros energijos tiekimo saugumui darys papildomą poveikį – apskritai paskatins ekonominę veiklą, nes elektros energijos tiekimo saugumas yra naudingas įvairių rūšių ekonominei veiklai, kurioje elektros energija yra vartojama kaip išteklius.

(346) Schema, apie kurią pranešta, prisideda prie ekonominės veiklos plėtros, kaip to reikalaujama SESV 107 straipsnio 3 dalies c punkte.

5.3.2. *Ekonominės veiklos palengvinimas ir skatinamasis poveikis*

(347) Pagalba daro skatinamąjį poveikį, jei ji skatina pagalbos gavėją keisti savo elgesį, susijusį su tam tikros ekonominės veiklos, kuri vykdoma teikiant pagalbą, plėtra, ir jei be pagalbos elgesys nepasikeistų ([97]). Konkretesnės šio kriterijaus aiškinimo gairės pateiktos VPAAEG 227 punkte, aiškinamame kartu su 3.2.4 skirsniu.

([94]) Žr. Elektros energijos reglamentą ir 2019 m. birželio 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą (ES) 2019/944 dėl elektros energijos vidaus rinkos bendrųjų taisyklių, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2012/27/ES (OL L 158, 2019 6 14, p. 125).

([95]) Komunikatu C(2020) 4355 *final* VPAAEG 16 punktas papildytas šiuo sakiniu: „Tačiau šios gairės taikomos įmonėms, kurios 2019 m. gruodžio 31 d. nebuvo patiriančios sunkumų, o laikotarpiu nuo 2020 m. sausio 1 d. iki 2021 m. birželio 30 d. tapo sunkumų patiriančiomis įmonėmis.“

([96]) 2020 m. rugsėjo 22 d. Sprendimo *Austrija / Komisija*, C-594/18 P, EU:C:2020:742, 20 ir 24 punktai.

([97]) Šiuo klausimu žr. VPAAEG 49 ir 144 punktus.

(348) Belgija pateikė elektros energijos gamybos adekvatumo vertinimą, iš kurio matyti, kad pagal priešingos padėties scenarijų, jei priemonės nebūtų, elektros energijos gamybos adekvatumas 2025 m. pasiektų kritinį lygį, kaip paaiškinta 49 konstatuojamojoje dalyje. Kitaip tariant, jei šios priemonės nebūtų, pajėgumų teikėjai nesuteiktų būtinų pajėgumų, kad būtų laikomasi Belgijos nustatyto patikimumo standarto, kurį energijos tiekimo sistema turi atitikti nepalankiausiomis sąlygomis. Kaip paaiškinta 227 konstatuojamojoje dalyje, kai kurios suinteresuotosios šalys patvirtino APM poreikį ir pabrėžė jo skubumą.

(349) Remiantis 2021 m. adekvatumo ir lankstumo tyrimu, iki 2025 m. tik labai maža papildomų pajėgumų dalis bus perspektyvi vien tik energijos rinkoje (50 konstatuojamoji dalis).

(350) Todėl priemonė daro skatinamąjį poveikį – skatina į rinką ateiti naujus pajėgumus. Taip priemonė skatina naujus ir esamus rinkos dalyvius prisidėti prie tiekimo saugumo tikslo.

(351) Taip pat reikėtų pažymėti, kad pagal VPAAEG 52 punktą pagalba skiriama konkurso būdu. 2.5 skirsnyje aprašytas aukciono procesas yra nediskriminacinis ir atviras visų rūšių pajėgumams.

(352) Be to, 2.7.3 skirsnyje aprašyta grąžinimo prievole sukuriama finansinė paskata užtikrinti pajėgumų prieinamumą stygiaus laikotarpiais. Siekdama užtikrinti, kad prieinamumo įsipareigojimo būtų laikomasi, Belgija nustatė prieinamumo stebėsenos prieš tiekimo laikotarpį ir jo metu procedūras (žr. 2.8.1 ir 2.8.2 skirsnius) ir numatė vykdyti atitinkamus bandymus bei skirti baudas (kaip paaiškinta 2.8.3 ir 2.8.4 skirsniuose).

(353) Taip pat reikėtų pažymėti, kad Komisija pritaria vienos iš suinteresuotųjų šalių pastabai, kad investicijos, kurios yra reikalingos tam, kad pajėgumai atitiktų jau priimtus aplinkos apsaugos standartus, pagal VPAAEG 53 punktą neturėtų būti laikomos tinkamomis ilgesnės trukmės sutartims sudaryti (žr. 238 konstatuojamąją dalį).

(354) Todėl Komisija palankiai vertina Karališkojo dekreto pakeitimą, kuriuo nustatomos investicijų slenkstinės ribos, investicinių sąnaudų tinkamumo kriterijai ir reitingavimo procedūra. Pakeistame karališkajame dekrete nurodyta, kad pagal APM tinkamomis bus laikomos tik tos sąnaudos, kurios yra reikalingos prisitaikyti prie būsimų Sąjungos standartų (žr. 142 konstatuojamąją dalį).

(355) Komisija mano, kad priemonė daro skatinamąjį poveikį, kuris keičia pagalbos gavėjų elgseną taip, kad tam tikra ekonominė veikla, kurioje naudojama pagalba, būtų plėtojama.

5.3.3. *Atitiktis kitoms Sąjungos teisės nuostatoms*

(356) Valstybės pagalba, kuri prieštarauja Sąjungos teisės nuostatoms ar bendriesiems principams, negali būti pripažinta suderinama ([98]).

(357) Jeigu valstybės pagalbos priemonė (įskaitant jos finansavimo būdą, jeigu jis sudaro neatskiriamą pagalbos dalį) apima aspektus, kurie yra neatskiriamai susiję su pagalbos objektu ir pažeidžia kitas Sąjungos teisės nuostatas, toks pažeidimas gali turėti įtakos vertinant tos valstybės pagalbos suderinamumą ([99]). Šiuo atveju toks klausimas galėtų kilti dėl atitikties SESV 30 ir 110 straipsniams ir tam tikroms Elektros energijos reglamento nuostatoms. Todėl Komisija turi patikrinti, ar kurie nors APM aspektai gali pažeisti Sąjungos teisę, ir, jei taip, ar tokie aspektai yra neatskiriamai susiję su pagalbos pagal APM objektu.

5.3.3.1. Atitiktis Sutarties 30 ir 110 straipsniams

(358) Sprendime pradėti procedūrą Komisija laikėsi preliminarios nuomonės, kad pagalbos priemonių, apie kurias pranešta, finansavimo mechanizmu nenustatoma jokių apribojimų, kurie pažeistų SESV 30 ar 110 straipsnius. Komisija negavo jokių pastabų, kuriomis tokia nuomonė būtų ginčijama.

([98]) 2020 m. rugsėjo 22 d. Sprendimo *Austrija / Komisija*, C-594/18 P, EU:C:2020:742, 44 punktas.

([99]) Žr. Komisijos sprendimo dėl valstybės pagalbos SA.40029 (2014/N) „*Reintroduction of the winding-up scheme, compensation scheme, Model I and Model II – H1 2015*“, OL C 136, 2015 4 24, p. 4, 25 konstatuojamąją dalį. Žr. Komisijos sprendimo dėl valstybės pagalbos SA.42215 (2015/N) „*Prolongation of the Greek financial support measures (Article 2 law 3723/2008)*“ , OL C 277, 2015 8 21, p. 11, 29 konstatuojamąją dalį.

(359) Kaip nurodyta VPAAEG 29 punkte, jeigu valstybės pagalbos priemone arba su ja susijusiomis sąlygomis (įskaitant jos finansavimo metodą, jei jis sudaro neatskiriamą pagalbos priemonės dalį) neišvengiamai pažeidžiama Sąjungos teisė, pagalba negali būti paskelbta suderinama su vidaus rinka. Energetikos srityje bet kuris mokestis, kuriuo siekiama finansuoti valstybės pagalbos priemonę, visų pirma turi atitikti SESV 30 ir 110 straipsnius. Todėl Komisija patikrino, ar pagalbos priemonių, apie kurias pranešta, finansavimo mechanizmas atitinka SESV 30 ir 110 straipsnius.

(360) Kaip paaiškinta 334 konstatuojamojoje dalyje, Belgijos valstybė sukuria sistemą, kurioje dėl APM patirtos PSO sąnaudos visiškai kompensuojamos tinklo tarifais, kuriems būdingi parafiskalinio mokesčio ypatumai. Kaip paaiškinta 214 konstatuojamojoje dalyje, tarifas (EUR/MWh) vienodai taikomas visiems vartotojams. Todėl Komisija mano, kad šie tarifai yra labai panašūs į mokestį už suvartotą elektros energiją.

(361) Dėl SESV 30 ir 110 straipsnių pažymėtina, kad, remiantis nusistovėjusia teismų praktika, šiame raidos etape Sąjungos teisė neriboja valstybės narės laisvės pačiai nustatyti mokesčių sistemą, kurioje tam tikri produktai, net produktai, kurie yra panašūs, kaip tai suprantama pagal SESV 110 straipsnio pirmąją pastraipą, būtų diferencijuojami, atsižvelgiant į objektyvius kriterijus, pavyzdžiui, naudojamas žaliavas arba taikomą gamybos procesą. Tačiau toks diferencijavimas yra suderinamas su Sąjungos teise tik tada, jeigu taip yra siekiama tikslų, kurie patys yra suderinami su Sąjungos teise, ir jeigu taikant išsamias taisykles neatsiranda jokios formos tiesioginės ar netiesioginės diskriminacijos importo iš kitų valstybių narių atžvilgiu arba jokios formos apsaugos konkuruojančių nacionalinių prekių atžvilgiu ([100]).

(362) Kaip paaiškinta 2.10 skirsnyje, pagal Elektros energijos reglamentą Belgija leis užsienio pajėgumų, esančių valstybėje narėje, turinčioje tiesioginę tinklo jungtį su Belgija, teikėjams dalyvauti APM nuo pirmojo tiekimo laikotarpio, t. y. nuo 2025 m.

(363) Kadangi priemonė yra atvira tarpvalstybiniams pajėgumams, Komisija daro išvadą, kad pagalbos priemonių, apie kurias pranešta, finansavimo mechanizme nėra jokių apribojimų, kurie pažeistų SESV 30 arba 110 straipsnį.

5.3.3.2. Atitiktis Elektros energijos reglamentui

Atitiktis Elektros energijos reglamento 20 straipsniui

(364) Pagal Elektros energijos reglamento 20 straipsnio 1 dalį valstybės narės stebi išteklių adekvatumą savo teritorijoje remdamosi 23 straipsnyje nurodytu EIAV. Papildydamos EIAV valstybės narės pagal 24 straipsnį taip pat gali vykdyti NIAV.

(365) Komisija pažymi, kad ENTSO-E dar neįvykdė savo įsipareigojimo pagal Elektros energijos reglamento 23 straipsnį pateikti EIAV. Todėl išteklių adekvatumo problema Belgijoje buvo nustatyta remiantis tik NIAV. NIAV ir EIAV palyginimo pagal Elektros energijos reglamento 24 straipsnio 3 dalį, siekiant nustatyti galimus abiejų vertinimų neatitikimus, atlikti nebuvo galima. Kaip nurodyta Elektros energijos reglamento 24 straipsnio 1 dalyje, NIAV turėtų būti atliekamas pagal tokią pačią metodiką, kokią susitarta taikyti atliekant Elektros energijos reglamento 23 straipsnyje nurodytą EIAV.

(366) 2021 m. birželio 25 d. „Elia“ paskelbė naują išteklių adekvatumo tyrimą, parengtą pagal EIAV metodiką. 2021 m. adekvatumo ir lankstumo tyrime nustatyta, kad nuo 2025 m. Belgijoje kils išteklių adekvatumo problema.

(367) Valstybės narės, prieš diegdamos pajėgumų mechanizmus, privalo nustatyti, koks teisės aktų iškraipymas ar rinkos nepakankamumas sukėlė išteklių adekvatumo problemą arba prisidėjo prie jos atsiradimo. Valstybės narės turi patvirtinti priemones, skirtas nustatytiems iškraipymo atvejams šalinti, ir paskelbti jų įgyvendinimo tvarkaraštį (Elektros energijos reglamento 20 straipsnio 2 dalis).

(368) Kaip paaiškinta 2.3.4 skirsnyje, Belgija parengė ir paskelbė įgyvendinimo planą, kuriame išdėstė priemones, kuriomis sieks pašalinti Belgijos elektros energijos rinkoje atsiradusius teisės aktų iškraipymo ar rinkos nepakankamumo atvejus.

([100]) Sprendimo *Outokumpu*, C-213/96, 1998 m. Rink. p. I-1777, 30 punktas.

(369) Remdamosi įgyvendinimo planu, Belgijos institucijos įsipareigojo įvykdyti kelias rinkos reformas, kuriomis, visų pirma, bus siekiama sustiprinti balansavimo rinkas (žr. 62 konstatuojamąją dalį), palengvinti reguliavimą apkrova (žr. 64 konstatuojamąją dalį) ir padidinti sujungimo pajėgumus (žr. 65 konstatuojamąją dalį).

(370) Belgija taip pat įsipareigojo paskelbti šį planą, stebėti, kaip jis taikomas, paskelbti stebėsenos rezultatus metinėje ataskaitoje ir pateikti šią ataskaitą Europos Komisijai. Galiausiai reikėtų pažymėti, kad Belgija įsipareigojo laikytis įgyvendinimo plano net ir po to, kai išteklių adekvatumo problema bus išspręsta.

(371) Pasibaigus viešoms konsultacijoms, 2020 m. balandžio 30 d. Komisija pagal Elektros energijos reglamento 20 straipsnio 5 dalį priėmė nuomonę dėl Belgijos įgyvendinimo plano ([101]). Savo nuomonėje Komisija konstatavo, kad Belgija turėtų toliau gerinti savo balansavimo rinkų veikimą ir tuo tikslu turėtų iš dalies pakeisti stygiaus kainodaros struktūrą, apsvarstant galimybę stygiaus kainodarą taikyti ir balansavimo paslaugų teikėjams (BPT), kaip nurodyta 62 konstatuojamojoje dalyje, tačiau taip pat pripažino, kad tam tikri patobulinimai buvo neseniai įgyvendinti arba juos planuojama įgyvendinti. Kaip paminėta 62 konstatuojamojoje dalyje, Belgija į savo disbalanso kainodaros mechanizmą įtraukė vadinamąjį alfa komponentą, įgyvendino disbalanso pasiskirstymą ir rengiasi prisijungti prie Sąjungos balansavimo platformos, skirtos aDAR ir rDAR. Kalbant apie reguliavimą apkrova, Komisija savo nuomonėje konstatavo, kad Belgija turėtų toliau įrenginėti išmaniuosius skaitiklius, turinčius būtinas funkcijas, kad būtų galima palengvinti kainomis grindžiamą reguliavimą apkrova. Kaip minėta 64 konstatuojamojoje dalyje, Belgija įsipareigojo išmaniuosius skaitiklius ateityje įrenginėti toliau. Šių priemonių pakanka, kad Belgijos įgyvendinimo plane nustatytas teisės aktų iškraipymas arba rinkos nepakankamumas būtų pašalinti, kaip to reikalaujama pagal Elektros energijos reglamento 20 straipsnio 5 dalį.

(372) Priemonė atitinka Elektros energijos reglamento 20 straipsnį.

Atitiktis Elektros energijos reglamento 21 straipsniui

(373) Pagal Elektros energijos reglamento 21 straipsnio 1 dalį, siekdamos išspręsti likusius susirūpinimą dėl adekvatumo keliančius klausimus, valstybės narės kraštutiniu atveju gali taikyti pajėgumų mechanizmus, tačiau tokiu atveju turi laikytis 21 straipsnio 2–8 dalyse nustatytų sąlygų.

(374) 2019 m. spalio–gruodžio mėn. Belgija, konsultuodamasi su kaimyninėmis valstybėmis narėmis, atliko savo mechanizmo poveikio kaimyninėms valstybėms narėms tyrimą, kaip nustatyta Elektros energijos reglamento 21 straipsnio 2 dalyje.

(375) Pagal Elektros energijos reglamento 20 straipsnio 3 dalį valstybės narės įvertina, ar pajėgumų mechanizmas strateginio rezervo forma gali išspręsti išteklių adekvatumo problemas.

(376) Kaip paminėta 60 konstatuojamojoje dalyje, Belgija šiuo metu turi strateginį rezervą, kuris galios iki 2022 m. kovo 31 d. Strateginio rezervo tikslas – patenkinti paklausą pikinės apkrovos laikotarpiais žiemos sezonais, kai rinka yra nepajėgi to padaryti, tuo tikslu saugant tam tikrus esamus elektros energijos gamybos ir reguliavimo apkrova pajėgumus už rinkos ribų, kaip atsarginę priemonę, kuri būtų naudojama tik išnaudojus balansavimo išteklius.

(377) Kaip paaiškinta sektoriaus apklausos dėl pajėgumų mechanizmų galutinėje ataskaitoje ([102]), nustačius ilgalaikių adekvatumo problemų, tinkamiausias pajėgumų mechanizmas problemai spręsti dažniausiai būna kiekiu pagrįsta visą rinką apimanti sistema. Kaip toliau paaiškinta toje pačioje ataskaitoje, strateginis rezervas nepadėtų išspręsti investicijų problemos, kuri kyla naujiems įrenginiams. Visą rinką apimantys pajėgumų mechanizmai – priešingai – gali padėti veiksmingiau skatinti investicijas, kad būtų išspręstos ilgesnės trukmės adekvatumo problemos.

(378) Atsižvelgdama į tai, kad 2021 m. adekvatumo ir lankstumo tyrime nustatytas struktūrinis naujų pajėgumų poreikis (žr. 49 ir 50 konstatuojamąsias dalis), Komisija mano, kad pajėgumų mechanizmas strateginio rezervo forma negalėtų išspręsti adekvatumo problemos, kuri Belgijoje iškils nuo 2025 m.

([101]) Komisijos nuomonė C(2020) 2654 *final*: https://ec.europa.eu/energy/topics/markets-and-consumers/capacity-mechanisms_en.
([102]) Sektoriaus apklausos dėl pajėgumų mechanizmų galutinė ataskaita, SWD(2016) 385 *final*.

(379) Pagal Elektros energijos reglamento 20 straipsnio 3 dalį valstybės narės negali pradėti taikyti pajėgumų mechanizmų, kol negavo 20 straipsnio 3 dalyje nurodytos Komisijos nuomonės dėl 20 straipsnio 5 dalyje nurodyto įgyvendinimo plano.

(380) Kaip paaiškinta 371 konstatuojamojoje dalyje, 2020 m. balandžio 30 d. Komisija priėmė nuomonę dėl Belgijos įgyvendinimo plano. Belgija pradėjo ruoštis pirmajam M-4 aukcionui, tačiau APM dar nepradėjo veikti.

(381) Pagal Elektros energijos reglamento 21 straipsnio 7 dalį, kurioje reikalaujama įtraukti nuostatą dėl veiksmingo laipsniško pajėgumų mechanizmo panaikinimo tuo atveju, jei trejus iš eilės metus nesudaromos naujos sutartys, Belgija nustatė, kad tuo atveju, jeigu pagal Elektros energijos įstatymo 7 j straipsnio 11 dalį trejus metus iš eilės naujų pajėgumų sutarčių nebus sudaryta, nuo kitų metų nauji aukcionai pagal APM nebebus rengiami (žr. 218 konstatuojamąją dalį).

(382) Kaip paaiškinta 217 konstatuojamojoje dalyje, Belgija prašo leidimo valstybės pagalbą teikti 10 metų, t. y. maksimalų Elektros energijos reglamento 21 straipsnio 8 dalyje nustatytą laikotarpį.

(383) Taip pat reikėtų pažymėti, kad Belgija įsipareigojo taikyti Elektros energijos reglamento 20 straipsnio 3 dalyje nurodytą įgyvendinimo planą po to, kai pajėgumų mechanizmas bus įdiegtas, kaip to reikalaujama reglamento 21 straipsnio 8 dalyje.

(384) Komisija daro išvadą, kad priemonė atitinka Elektros energijos reglamento 21 straipsnį.

Atitiktis Elektros energijos reglamento 22 straipsniui

(385) Elektros energijos reglamento 22 straipsnio 1 dalyje apibrėžiamos konkrečios pajėgumų mechanizmo struktūros ypatybės, kurias bet kuris pajėgumų mechanizmas turi atitikti. Pagal tą straipsnį pajėgumų mechanizmas turi atitikti šias sąlygas: i) turi būti laikinas, ii) be pagrindo nesukelti rinkos iškraipymo ir neapriboti tarpzoninės prekybos, iii) neviršyti to, kas reikalinga siekiant išspręsti adekvatumo problemą, iv) atrinkti pajėgumų teikėjus taikant skaidrų, nediskriminuojantį ir konkurencingą procesą, v) skatinti pajėgumų teikėjus būti pasirengusius sistemos veikimui nepalankiausiomis sąlygomis, vi) užtikrinti, kad atlyginimas būtų nustatomas taikant konkurencinį procesą; vii) techninės pajėgumų teikėjų dalyvavimo sąlygos turi būti nustatomos iš anksto prieš atrankos procesą, viii) turi būti sudarytos galimybės dalyvauti visų išteklių teikėjams, kurie gali įvykdyti reikiamas technines veiklos sąlygas, įskaitant elektros energijos kaupimo ir paklausos valdymo pajėgumų teikėjus, ir ix) pajėgumų teikėjams, kurie yra nepasirengę veikti nepalankiausiomis sąlygomis, turi būti taikomos atitinkamos baudos.

(386) Sprendime pradėti procedūrą Komisija išreiškė abejonių dėl to, ar priemonė atitinka Elektros energijos reglamento 22 straipsnio 1 dalies c punktą, kuriame nustatyta, kad pajėgumų mechanizmas neturėtų viršyti to, kas reikalinga adekvatumo problemoms spręsti.

(387) Kaip paaiškinta 385 konstatuojamojoje dalyje, APM, apie kurį pranešta, yra laikinas.

(388) APM suplanuotas taip, kad jo poveikis apsiribotų tuo, kas būtina politikos tikslams pasiekti, ir kad būtų išvengta elektros energijos rinkos iškraipymui be pagrindo. APM yra atviras visiems esamiems ir naujiems gamybos, reguliavimo apkrova ir kaupimo technologijų operatoriams. APM taip pat yra atviras tarpvalstybinių pajėgumų teikėjams. Be to, į APM struktūrą įtrauktos kelios priemonės, kurios yra specialiai skirtos užtikrinti, kad būtų išvengta piktnaudžiavimo įtaka rinkoje, pvz., patikimumo pasirinkimo sandoriai, viršutinės kainų ribos ir konkurencinis aukciono procesas (žr. 2.5 ir 2.7 skirsnius). Taip pat numatoma, kad atvirumas naujiems pajėgumams ir galimybė sudaryti ilgalaikes sutartis užtikrins, kad dabartinis dominavimas nebūtų nepagrįstai didinamas (žr. 66 ir 117 konstatuojamąsias dalis).

(389) Dėl sąlygos, kad APM neturėtų viršyti to, kas būtinai reikalinga adekvatumo problemoms spręsti, pažymėtina, kad pagal Elektros energijos reglamento 25 straipsnio 4 dalį Belgija patvirtino parametrus, pagal kuriuos nustatomas APM perkamų pajėgumų kiekis, remdamasi reguliavimo institucijos pasiūlymu (žr. 88 ir 290 konstatuojamąsias dalis).

(390) Kaip nurodyta 92 konstatuojamojoje dalyje, nustatant galutinį perkamų pajėgumų kiekį taip pat reikia laikytis atitinkamų Elektros energijos reglamento dalių nuostatų. Nustatydama kiekį, kuris bus perkamas per pirmąjį 2025–2026 m. tiekimo laikotarpio M-4 aukcioną, Belgija rėmėsi 2019 m. adekvatumo prognozės scenarijumi, kuris buvo atnaujintas pagal naujus 2020 m. PLEF duomenis. Belgija paaiškino, kad tokia pati paklaida, susijusi su negalėjimu naudotis Prancūzijos branduoliniais pajėgumais, apskaičiuota ir 2021 m. adekvatumo ir lankstumo tyrime pagal ES bazinį scenarijų (102 konstatuojamoji dalis).

(391) Be to, kaip nurodyta 103 konstatuojamojoje dalyje, Belgijos institucijos rezervavo nemažą kiekį M-1 aukcionui, užtikrindamos, kad naujas paklausos kreivės kalibravimas būtų atliekamas arčiau tiekimo metų ir kad pirmajame M-4 aukcione nebūtų įsigyta pernelyg daug pajėgumų. Šis didelis M-1 aukcionui rezervuotas kiekis leidžia Belgijos institucijoms suvaldyti nedidelius nukrypimus, atsiradusius įvedus naujus duomenis ir atlikus metodinius patobulinimus.

(392) Komisija pažymi, kad 2021 m. M-4 aukcione sutartys bus sudarytos tik dėl maždaug 54 proc. vidutinio pikinio suvartojimo stygiaus laikotarpiais (žr. 104 konstatuojamąją dalį).

(393) Komisija taip pat pažymi, kad patikimumo standartu nustatoma, kiek pajėgumų perkama pajėgumų rinkoje aukciono būdu, ir kad naujasis patikimumo standartas, apskaičiuotas pagal RS metodiką, nenukrypsta nuo senojo patikimumo standarto (22 konstatuojamoji dalis).

(394) Kaip nurodyta 28 ir 105 konstatuojamosiose dalyse, Belgija įsipareigojo prireikus iki 2022 m. rugsėjo mėn. nustatyti naują patikimumo standartą, kad naujuoju patikimumo standartu būtų galima remtis nustatant, koks pajėgumų kiekis bus perkamas ne vėliau kaip 2023 m. aukcione. Belgija taip pat įsipareigojo atlikti kryžmines patikras ir prireikus pakoreguoti 2023 m. M-4 aukcione ir 2026 m. M-1 aukcione perkamus kiekius pagal 2023 m. NIAV rezultatus. Komisija kviečia Belgijos institucijas atnaujinant patikimumo standartą ir vykdant NIAV konsultuotis su ACER, kad geriau suprastų 18 ir 40 konstatuojamosiose dalyse paminėtus atitinkamus ACER sprendimus.

(395) Atsižvelgdama į tai, kas išdėstyta pirmiau, visų pirma į Belgijos per oficialią tyrimo procedūrą pateiktas papildomas pastabas, Komisija mano, kad APM neviršija to, kas būtinai reikalinga adekvatumo problemoms spręsti.

(396) Remiantis Belgijos APM veikimo taisyklėmis, pajėgumai bus perkami taikant skaidrų, nediskriminacinį ir konkurencinį procesą.

(397) APM skatina pajėgumų teikėjus būti pasirengusius, kai numatoma, kad sistema veiks nepalankiausiomis sąlygomis (žr. 182–186 konstatuojamąsias dalis).

(398) Be to, atlyginimas nustatomas konkurencinio konkurso būdu, o 2.5 skirsnyje aprašytas aukciono procesas yra nediskriminacinis ir atviras visų rūšių pajėgumams.

(399) Belgija nustatė pajėgumų teikėjų dalyvavimo technines sąlygas prieš atrankos procesą. Šios sąlygos nustatytos Belgijos APM veikimo taisyklėse (žr. 12 konstatuojamąją dalį).

(400) APM galės dalyvauti visų pajėgumų teikėjai, kurie gali prisidėti prie išteklių adekvatumo. Mechanizmas bus technologiškai neutralus ir ypač reikėtų pažymėti, kad jis bus atviras tiek esamiems, tiek naujiems, tiek kaupimo, tiek reguliavimo apkrova pajėgumams. APM taip pat bus atviras tarpvalstybiniams pajėgumams.

(401) Galiausiai reikėtų pažymėti, kad, kaip paaiškinta 182 konstatuojamojoje dalyje, pagal APM, už negalėjimą naudotis pajėgumais sistemoje susiklosčius nepalankioms sąlygoms numatyta skirti baudas.

(402) Todėl Komisija daro išvadą, kad Elektros energijos reglamento 22 straipsnio 1 dalyje nustatyti reikalavimai yra įvykdyti.

(403) Pagal Elektros energijos reglamento 22 straipsnio 3 dalį pajėgumų mechanizmai taip pat: i) sudaromi siekiant užtikrinti, kad kaina už pajėgumus automatiškai sumažėtų iki nulio, kai pajėgumų pasiūlos lygis taptų pakankamas, kad patenkintų jų paklausą, ii) atlygina dalyvaujantiems ištekliams vien už jų prieinamumą iii) užtikrina, kad pajėgumų teikėjai galėtų perleisti pajėgumo pareigas vieni kitiems.

(404) Priemonė, apie kurią pranešta, yra visą rinką apimantis technologiškai neutralus pajėgumų mechanizmas, pagal kurį visi tinkami pajėgumų teikėjai konkuruoja viename pajėgumų aukcione, kad reikalingus pajėgumus būtų galima įsigyti už mažiausią tvarią kainą. Dėl konkurencinio aukciono pobūdžio esant pakankamai pasiūlai, kad būtų patenkinta paklausa, kainos turėtų artėti prie nulio.

(405) Kaip paaiškinta 8 konstatuojamojoje dalyje, mokestį už pajėgumus, mokamą pajėgumų teikėjams, sudariusiems patikimumo pasirinkimo sandorį, sudaro fiksuotas mokestis už pajėgumų, dėl kurių sudaryta sutartis, išlaikymą bet kuriuo stygiaus laikotarpiu. Taigi, pagal šį mechanizmą atlyginama už pajėgumų prieinamumą, tačiau neatlyginama už elektros energijos kiekį, kurį pajėgumų teikėjai pasiūlys rinkoje.

(406) Kaip paaiškinta 187 konstatuojamojoje dalyje, Belgija sukurs antrinę rinką, kad pajėgumų teikėjams būtų suteiktas mechanizmas, padedantis pagerinti jų rizikos APM valdymą. Sandorių antrinėje rinkoje atveju bus užtikrintas visiškas įsipareigojimų perdavimas.

(407) Todėl Komisija daro išvadą, kad Elektros energijos reglamento 22 straipsnio 2 dalyje nustatyti reikalavimai yra įvykdyti.

(408) Galiausiai reikėtų pažymėti, kad Elektros energijos reglamento 22 straipsnio 4 dalyje nustatyti reikalavimai dėl išmetamo CO_2 kiekio ribinių verčių.

(409) Kaip paaiškinta 107 konstatuojamojoje dalyje, vienas iš parengties tvirtinimo reikalavimų yra reikalavimas dėl išmetamųjų teršalų ribinės vertės: pajėgumų teikėjai, kurie viršija toliau nurodytas išmetamųjų teršalų ribines vertes, pajėgumų aukcione dalyvauti negali:

a) pajėgumams, kurie pradėjo gamybą 2019 m. liepos 4 d. arba vėliau, taikoma išmetamųjų teršalų ribinė vertė yra 550 g iškastinio kuro kilmės CO_2 vienai elektros energijos kWh;

b) pajėgumams, kurie pradėjo gamybą iki 2019 m. liepos 4 d., taikoma išmetamųjų teršalų ribinė vertė yra 550 g iškastinio kuro kilmės CO_2 vienai elektros energijos kWh ir vidutiniškai 350 kg iškastinio kuro kilmės CO_2 per metus vienai įrengtajai kWe.

(410) Komisija daro išvadą, kad priemonė atitinka Elektros energijos reglamento 22 straipsnį.

Atitiktis Elektros energijos reglamento 24 straipsniui

(411) Pagal Elektros energijos reglamento 24 straipsnio 1 dalį NIAV atliekami regioniniu mastu pagal šio reglamento 23 straipsnio 3 dalyje nurodytą metodiką, ypač pagal 23 straipsnio 5 dalies b–m punktus.

(412) Šiuo atžvilgiu Komisija pažymi, kad naujausias Belgijos išteklių adekvatumo tyrimas, t. y. 2021 m. adekvatumo ir lankstumo tyrimas atliktas regioniniu mastu pagal 23 straipsnio 3 dalyje nurodytą metodiką.

(413) Pagal ACER sprendimo 12 straipsnio 1 dalį EIAV metodika turi būti visiškai įgyvendinta iki 2023 m. pabaigos. Todėl ACER sprendime numatytas laipsniškas EIAV metodikos įgyvendinimas remiantis veiksmų planu, kuriame aprašytas įgyvendinimo etapas, kaip nustatyta ACER sprendimo 11 straipsnio 8 dalyje.

(414) Nors EIAV metodika buvo patvirtinta prieš pat Belgijos 2021 m. adekvatumo ir lankstumo tyrimą, į šį tyrimą buvo įtraukti įvairūs 42 konstatuojamojoje dalyje nurodyti EIAV metodikos elementai.

(415) Tačiau Komisija pažymi, kad atliekant 2021 m. adekvatumo ir lankstumo tyrimą buvo daroma prielaida, kad maksimali galutinė kaina automatiškai ims didėti tik nuo 2025 m. Vis dėlto, kaip įrodė Belgija, net jei maksimali galutinė kaina automatiškai imtų didėti nuo 2022 m., 2025 m. ekonominio gyvybingumo vertinimo rezultatai nepasikeistų. Be to, Belgija įsipareigojo užtikrinti, kad naujajame adekvatumo tyrime, kuris turi būti paskelbtas iki 2023 m. birželio mėn., būtų visapusiškai atsižvelgta į dinamiško kainų didėjimo nuo modeliavimo laikotarpio pradžios metodiką (žr. 48 konstatuojamąją dalį).

(416) 2021 m. adekvatumo ir lankstumo tyrimas grindžiamas tinkamais centriniais orientaciniais scenarijais pagal Elektros energijos reglamento 24 straipsnio 1 dalį (žr. 45 konstatuojamąją dalį).

(417) Pagal Elektros energijos reglamento 24 straipsnio 1 dalies a punktą valstybės narės į savo adekvatumo vertinimą gali įtraukti paklaidos, susijusios su „nacionalinės elektros energijos paklausos ir pasiūlos ypatumais“, analizes.

(418) Sprendime pradėti procedūrą Komisija išreiškė abejonių dėl to, ar APM atitinka Elektros energijos reglamento 24 straipsnio 1 dalį, nes 2019 m. adekvatumo ir lankstumo tyrime remtasi ES DPMT scenarijumi, kuris grindžiamas prielaidomis dėl elektros energijos tiekimo iš užsienio įrenginių, t. y. prielaidomis, kad nebus galima naudotis didesne dalimi Prancūzijos branduolinių įrenginių.

(419) Kelios suinteresuotosios šalys kritikavo tai, kaip Komisija aiškina Elektros energijos reglamento 24 straipsnio 1 dalį, ir nurodė, kad toks aiškinimas yra pernelyg ribojantis. Šių suinteresuotųjų šalių teigimu, EIAV metodika patvirtina, kad NIAV turi būti atliekamas regioniniu mastu ir kad į jį galima įtraukti papildomas paklaidos analizes. Metodikoje šie papildomi paklaidos veiksniai nesukonkretinti ir neapriboti. Kaip nurodyta minėtos metodikos 3 straipsnio 6 dalyje, šie paklaidą lemiantys veiksniai gali apimti labai įvairius prielaidų pokyčius visoje nagrinėjamoje geografinėje teritorijoje, įskaitant skirtingas prielaidas dėl pradinių duomenų, pavyzdžiui, apie įrengtąją galią (žr. 256–258 konstatuojamąsias dalis).

(420) Belgija tvirtino, kad didelis tinklų sujungimo lygis ir priklausomybė nuo importo yra nacionalinės elektros energijos tiekimo sistemos ypatumas (žr. 286 ir 318 konstatuojamąsias dalis).

(421) Komisija pažymi, kad į 2021 m. adekvatumo ir lankstumo tyrimą įtrauktas paklaidos, susijusios su negalėjimu naudotis Prancūzijos branduoliniais pajėgumais, apskaičiavimas atitinka duomenis, kuriuos Prancūzijos PSO naudojo Prancūzijos NIAV (žr. 287–289 konstatuojamąsias dalis).

(422) Komisija pažymi, kad Elektros energijos reglamento 24 straipsnio 1 dalyje ir EIAV metodikoje reikalaujama, kad NIAV būtų atliekamas regioniniu mastu, ir kad pagal EIAV metodikos 3 straipsnio 6 dalį centrinius orientacinius scenarijus galima papildyti papildomais scenarijais ir (arba) paklaidos apskaičiavimu. Be to, VPAAEG 224 punkto a papunktyje reikalaujama, kad valstybė narė pateiktų nepastovios elektros energijos gamybos poveikio vertinimą, įskaitant elektros energiją, tiekiamą iš kaimyninių valstybių sistemų.

(423) Atsižvelgdama į tai, Komisija mano, kad, pagal Elektros energijos reglamento 24 straipsnio 1 dalies a punktą, į NIAV nėra draudžiama įtraukti papildomų paklaidos veiksnių, susijusių su elektros energijos tiekimu iš užsienio įrenginių, apskaičiavimo.

(424) Kaip paaiškinta 365 konstatuojamojoje dalyje, reikalaujamas NIAV ir EIAV palyginimas pagal 24 straipsnio 3 dalį negalėjo būti atliktas, nes ENTSO-E nepateikė EIAV.

(425) Komisija daro išvadą, kad priemonė atitinka Elektros energijos reglamento 24 straipsnį.

Atitiktis Elektros energijos reglamento 25 straipsniui

(426) Pagal Elektros energijos reglamento 25 straipsnio 1 dalį taikydamos pajėgumų mechanizmus valstybės narės turi būti nustačiusios patikimumo standartą.

(427) Kaip nurodyta 22 konstatuojamojoje dalyje, Belgija yra nustačiusi patikimumo standartą, kuris yra 3 valandos LOLE.

(428) Elektros energijos reglamento 25 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad patikimumo standartą nustato valstybė narė arba valstybės narės paskirta kompetentinga institucija, remdamasi reguliavimo institucijos pasiūlymu. Patikimumo standartas grindžiamas 23 straipsnio 6 dalyje nustatyta metodika.

(429) Patikimumo standartas buvo nustatytas Karališkuoju dekretu dėl patikimumo standarto nustatymo ir VOLL bei CONE verčių patvirtinimo atsižvelgiant į reguliavimo institucijos pasiūlymą (žr. 20 konstatuojamąją dalį). Nustatytas patikimumo standartas šiek tiek skiriasi nuo reguliavimo institucijos pasiūlyto standarto dėl 21 konstatuojamojoje dalyje paaiškintų priežasčių. Tačiau pagal Elektros energijos reglamento 25 straipsnį tai nėra draudžiama.

(430) Belgija patikimumo standartą apskaičiavo pagal 23 straipsnio 6 dalyje nustatytą metodiką.

(431) Pagal Elektros energijos reglamento 25 straipsnio 3 dalį patikimumo standartas apskaičiuojamas naudojant bent VOLL ir CONE vertes tam tikru laikotarpiu ir išreiškiamas parametrais „numatyta energija, kuri nebuvo tiekiama“ ir „numatomas apkrovos sumažėjimas“.

(432) Pagal Elektros energijos reglamento 2 straipsnio 9 dalį VOLL yra didžiausios elektros energijos kainos, kurią vartotojai yra pasirengę mokėti, kad išvengtų atjungimo, įvertis, išreikštas EUR už MWh.

(433) Kaip nurodyta 25 konstatuojamojoje dalyje, CREG atliko apklausą dėl pasirengimo mokėti, tačiau, atsižvelgiant į apklausos ribotumą, nustatant bendrą VOLL įvertį apklausos rezultatais buvo galima pasinaudoti tik tam tikra apimtimi. Belgija įsipareigojo atnaujinti VOLL, remdamasi nauja apklausa dėl pasirengimo mokėti ir, jei to prireiktų, iki 2022 m. rugsėjo mėn. nustatyti naują patikimumo standartą (žr. 28 konstatuojamąją dalį).

(434) Todėl Komisija mano, kad patikimumo standartas buvo nustatytas remiantis VOLL ir tikėtinos CONE įverčiais (žr. 23 ir 24 konstatuojamąsias dalis) pagal Elektros energijos reglamento 25 straipsnio 3 dalį.

(435) Pagal Elektros energijos reglamento 25 straipsnio 4 dalį, taikant pajėgumų mechanizmus, parametrus, pagal kuriuos nustatomas pajėgumų mechanizme perkamų pajėgumų kiekis, tvirtina valstybė narė arba valstybės narės paskirta kompetentinga institucija, remdamasi reguliavimo institucijos pasiūlymu.

(436) Kaip paaiškinta 86 ir 290 konstatuojamosiose dalyse, CREG pasiūlė metodiką, pagal kurią būtų nustatomi pagal pajėgumų mechanizmą perkamo pajėgumų kiekio nustatymo parametrai.

(437) Komisija daro išvadą, kad priemonė atitinka Elektros energijos reglamento 25 straipsnį.

Atitiktis Elektros energijos reglamento 26 straipsniui

(438) Pagal Elektros energijos reglamento 26 straipsnio 1 dalį pajėgumų mechanizmuose, išskyrus strateginius rezervus, ir, jei tai techniškai įmanoma, strateginiuose rezervuose šiame straipsnyje nustatytomis sąlygomis gali tiesiogiai dalyvauti kitoje valstybėje narėje esantys pajėgumų teikėjai.

(439) Tačiau pagal Elektros energijos reglamento 26 straipsnio 2 dalį valstybės narės gali reikalauti, kad užsienio pajėgumai būtų valstybėje narėje, turinčioje tiesioginę tinklo jungtį su mechanizmą taikančia valstybe nare.

(440) Belgija leis užsienio pajėgumų, esančių valstybėje narėje, turinčioje tiesioginę tinklo jungtį su Belgija, teikėjams dalyvauti APM nuo pirmojo tiekimo laikotarpio, t. y. 2025 m. Belgija pažymėjo, kad Elektros energijos reglamento 26 straipsnio 11 dalyje nurodytos metodikos, bendrosios taisyklės ir sąlygos buvo priimtos tik 2020 m. gruodžio mėn. ir kad jų įgyvendinimui bei būtiniems pasirengimo tarpvalstybiniam dalyvavimui darbams reikėtų palikti pakankamai laiko. Kadangi PSO dar negalėjo sudaryti reikiamų susitarimų, tarpvalstybinio dalyvavimo nuo pirmojo M-4 aukciono organizuoti nebuvo įmanoma. Vis dėlto, pasak Belgijos institucijų, M-1 aukcionui buvo rezervuotas kiekis, užtikrinantis, kad tarpvalstybinių pajėgumų teikėjai galėtų dalyvauti ir savo indėliu prisidėti nuo pirmųjų tiekimo laikotarpio metų (žr. 189 konstatuojamąją dalį).

(441) Sprendime pradėti procedūrą Komisija taip pat paprašė paaiškinti, kaip panaudojamos pajėgumų perkrovos pajamos ir kaip šios pajamos padalijamos tarp PSO.

(442) Belgija paaiškino, kad perkrovos pajamos bus naudojamos ir padalijamos pagal Elektros energijos reglamente, visų pirma 26 straipsnio 9 dalyje, nustatytas taisykles.

(443) Belgija taip pat patvirtino, kad laikysis ACER sprendimo Nr. 36/2020, kuriame nustatytos tarpvalstybinio dalyvavimo pajėgumų mechanizmuose techninės specifikacijos, įskaitant pajamų, gautų paskirstant naujų dalyvių pajėgumus, pasidalijimo metodiką.

(444) Todėl priemonė atitinka Elektros energijos reglamento 26 straipsnį.

5.3.3.3. Išvada dėl atitikties kitoms Sąjungos teisės nuostatoms

(445) Priemonė atitinka Sutarties 30 ir 110 straipsnius ir Elektros energijos reglamentą.

(446) Todėl priemone, apie kurią pranešta, atitinkama Sąjungos teisė nėra pažeidžiama.

5.3.4. *Pagalba suplanuota taip, kad jos poveikis konkurencijai ir prekybai būtų apribotas*

5.3.4.1. Valstybės intervencijos poreikis

(447) Pagal VPAAEG 3.2.2 poskirsnį valstybė narė turi įrodyti, kad valstybės intervencija yra reikalinga ir, visų pirma, kad pagalba yra būtina, kad būtų panaikintas rinkos nepakankamumas, kuris kitu atveju liktų nepanaikintas.

(448) Sprendime pradėti procedūrą Komisija išreiškė abejonę, ar Belgijos institucijos išteklių adekvatumo problemą pakankamai tiksliai nustatė, tinkamai išanalizavo ir kiekybiškai įvertino, ypač pagal VPAAEG 221 ir 222 punktus. Šias abejones palaikė ir kelios suinteresuotosios šalys, kurios taip pat kėlė klausimus dėl planuojamo APM būtinumo ir (arba) masto (žr. 227–234 konstatuojamąsias dalis).

(449) Remiantis 2021 m. adekvatumo ir lankstumo tyrimu, nuo 2025 m., kai branduolinių įrenginių eksploatacija bus laipsniškai visiškai nutraukta, Belgijoje iškils struktūrinis naujų pajėgumų poreikis. Pagal pagrindinį ES BAZINĮ scenarijų šis poreikis 2025 m. bus 2 GW, o iki 2032 m. pamažu padidės iki 3,9 GW (žr. 49 konstatuojamąją dalį). 2021 m. adekvatumo ir lankstumo tyrimas buvo paskelbtas 2021 m. birželio mėn.; jis buvo atliktas remiantis EIAV metodika (žr. VPAAEG 221 punktą).

(450) ACER patvirtinus EIAV metodiką (žr. 40 konstatuojamąją dalį), Komisijos abejonės dėl to, kad 2019 m. adekvatumo ir lankstumo tyrime pabrėžiamas ES DPMT scenarijus, arba dėl to, kad nėra tinkamo priešingos padėties scenarijaus, kuris būtų naudojamas 2019 m. adekvatumo prognozėje Belgijos išteklių adekvatumo problemos mastui įvertinti, nebėra aktualios, nes metodiniai skirtumai, parengus vieną bendrą, patikimesnę metodiką, buvo panaikinti, ir adekvatumo problemos faktas pagal tą metodiką buvo patvirtintas.

(451) Nors dvi suinteresuotosios šalys tvirtino, kad ankstesniuose Belgijos išteklių adekvatumo tyrimuose nebuvo atsižvelgta į tikėtiną stygiaus poveikį (230 konstatuojamoji dalis), tuo metu tokio reikalavimo nebuvo. Tačiau Komisijos nuomonėje dėl Belgijos įgyvendinimo plano Belgija vis dėlto raginama apsvarstyti galimybę atitinkamai ir ne vėliau kaip 2022 m. sausio 1 d. iš dalies pakeisti savo stygiaus kainodarą. Šiuo atžvilgiu Komisija atkreipia dėmesį į šiuo metu reguliavimo institucijos ir PSO vykdomą darbą, susijusį su stygiaus kainodaros įdiegimu Belgijoje balansavimo tikslais.

(452) Šiuo metu Belgijoje elektros energijos tinklų sujungimo lygis siekia apie 24 proc. ir tikimasi, kad iki 2030 m. jis padidės iki 33 proc. Kaip nurodyta 323 konstatuojamojoje dalyje, Belgija taip pat sukūrė palankesnes sąlygas vadinamųjų ribotos energijos technologijų plėtrai, pvz., suteikė galimybę dalyvauti papildomų paslaugų rinkose arba sukūrė palankesnes sąlygas per energijos perdavimo mechanizmą. Dėl to didelę dalį užima paklausos valdymas.

(453) Taip pat reikėtų pažymėti, kad, kaip paaiškinta 2.3.4 skirsnyje, Belgijos institucijos įsipareigojo įvykdyti kelias rinkos reformas, visų pirma sustiprinti balansavimo rinkas (žr. 62 konstatuojamąją dalį), sukurti palankesnes sąlygas reguliavimui apkrova (žr. 64 konstatuojamąją dalį) ir padidinti sujungimo pajėgumus (žr. 65 konstatuojamąją dalį).

(454) Nepaisant šių reformų, atliekant 2021 m. adekvatumo ir lankstumo tyrimą remiantis 22 konstatuojamojoje dalyje aprašytu patikimumo standartu nustatyta, kad Belgijos išteklių adekvatumui kyla rizikos. Remiantis 2021 m. adekvatumo ir lankstumo tyrimu, iki 2025 m. tik labai maža naujų pajėgumų dalis perspektyviai veiks vien tik energijos rinkoje.

(455) Todėl, Komisijos nuomone, Belgija įrodė, kodėl be intervencijos rinka dar nėra pajėgi užtikrinti adekvačių pajėgumų, kaip nustatyta VPAAEG 223 punkte.

(456) VPAAEG 224 punkte reikalaujama, kad Komisija atsižvelgtų į valstybės narės pateiktą įvairių elementų: nepastovios elektros energijos gamybos poveikio, vartotojų dalyvavimo poveikio, jungiamųjų linijų ir kitų aspektų, kurie gali sukelti arba paaštrinti elektros energijos gamybos adekvatumo problemą, vertinimą.

(457) Atliekant 2021 m. adekvatumo ir lankstumo tyrimą analizuoti visi vykstantys bei planuojami rinkos pokyčiai ir naujausi įgyvendinimo plane nustatyti arba paminėti užsibrėžti politikos tikslai, susiję su visais keturiais VPAAEG 224 punkte nurodytais elementais.

(458) Kaip paaiškinta 454 konstatuojamojoje dalyje, nepaisant šių reformų, atliekant 2021 m. adekvatumo ir lankstumo tyrimą nustatyta, kad Belgijos išteklių adekvatumui kyla rizikos, palyginti su tuo, kas būtų reikalinga 3 valandų LOLE tikslui pasiekti.

(459) Komisija mano, kad priemonė, apie kurią pranešta, pagal VPAAEG 3.9.2 skirsnį yra būtina.

5.3.5. *Priemonės tinkamumas*

(460) Apskritai valstybės pagalbos priemonė yra tikslinga, jeigu yra suplanuota taip, kad nustatytas rinkos nepakankamumas būtų tinkamai pašalintas. VPAAEG 225 ir 226 punktuose papildomai patikslinama, kad teikiant pagalbą elektros energijos gamybos adekvatumui užtikrinti, iš pagalbos turėtų būti atlyginama tik už gamintojo turimą pajėgumą ir kad priemonė turėtų būti atvira ir ja turėtų būti tinkamai skatinami tiek esami, tiek būsimi gamintojai bei operatoriai, naudojantys pakaitines technologijas, pvz., reguliavimo apkrova ar kaupimo sprendimus.

(461) Šiame skirsnyje pirmiausia nagrinėjama, ar visą rinką apimantis APM yra tinkamiausias iš įvairių galimybių nustatytai adekvatumo problemai spręsti (šio sprendimo 5.3.5.1 skirsnis). Vėliau analizuojama, ar konkreti APM struktūra atitinka pirmiau paminėtus konkrečius VPAAEG reikalavimus (šio sprendimo 5.3.5.2 skirsnis).

5.3.5.1. APM kaip priemonės tinkamumas

(462) Kaip paminėta 235 konstatuojamojoje dalyje, kai kurios suinteresuotosios šalys pažymėjo, kad nustatytą adekvatumo problemą būtų geriau spręsti strateginiu rezervu, o ne visą rinką apimančiu APM. Belgija, priešingai, mano, kad strateginis rezervas nepadėtų pašalinti pagrindinių rinkos nepakankamumo veiksnių (žr. 278 ir 279 konstatuojamąsias dalis).

(463) Kaip paminėta 60 konstatuojamojoje dalyje, Belgija šiuo metu turi strateginį rezervą, kuris galios iki 2022 m. kovo 31 d. Strateginio rezervo tikslas – patenkinti paklausą pikinės apkrovos laikotarpiais žiemos sezonais, kai rinka yra nepajėgi to padaryti, tuo tikslu saugant tam tikrus esamus elektros energijos gamybos ir reguliavimo apkrova pajėgumus už rinkos kaip atsarginę priemonę, kuri būtų naudojama tik išnaudojus balansavimo išteklius.

(464) Kaip paaiškinta 377 ir 378 konstatuojamosiose dalyse, visą rinką apimantis APM, kuris veikia ne tik energijos rinkoje, bet ir ją papildančioje pajėgumų rinkoje, yra veiksmingiausias sprendimas tiekimo saugumui Belgijoje užtikrinti struktūrinių pokyčių laikotarpiu, pavyzdžiui, laipsniškai nutraukiant branduolinių elektros energijos gamybos įrenginių eksploataciją.

5.3.5.2. Konkrečios APM struktūros tinkamumas

Atlyginimas tik už suteikiamus turimus pajėgumus

(465) Pagal VPAAEG 225 punktą pagal priemonę turėtų būti atlyginama tik už gamintojo turimus pajėgumus.

(466) Sprendime pradėti procedūrą Komisija laikėsi preliminarios nuomonės, kad pagal priemonę atlyginama tik už suteikiamus turimus pajėgumus. Nei Belgija, nei jokia kita suinteresuotoji šalis šios Komisijos nuomonės neginčijo.

(467) Pagal APM atlyginama už turimus pajėgumus, tačiau neatlyginama už elektros energijos kiekį, kurį pajėgumų teikėjai pasiūlys rinkoje.

(468) Todėl priemonė atitinka VPAAEG 225 punktą.

Priemonės atvirumas visiems atitinkamiems pajėgumų teikėjams

(469) VPAAEG 226 punkte nustatyta, kad pajėgumų mechanizmai turėtų būti i) atviri įvairioms technologijoms, ii) juose turėtų būti atsižvelgiama į tai, kokiu mastu jungiamųjų linijų pajėgumai gali padėti išspręsti nustatytą elektros energijos gamybos adekvatumo problemą, ir iii) jais turėtų būti tinkamai skatinami tiek nauji, tiek esami pajėgumai.

(470) Kaip nurodyta 66 konstatuojamojoje dalyje, planuojama, kad priemonė bus atvira visiems pajėgumams, kurie gali prisidėti prie išteklių adekvatumo, bus technologiškai neutrali ir ypač atvira tiek esamiems, tiek naujiems pajėgumams, tiek kaupimo, tiek reguliavimo apkrova technologijoms. Pajėgumus, įskaitant skirtingų technologijų pajėgumus, bus leidžiama telkti. Visos technologijos taip pat gali dalyvauti visuose aukcionuose (ir M-4, ir M-1) dėl tiekimo laikotarpio.

(471) Belgija ėmėsi įvairių priemonių, kad užtikrintų galimybę visoms technologijoms dalyvauti aukcionuose. Komisija ypač atkreipia dėmesį į sprendimą dalį perkamo kiekio rezervuoti M-1 aukcionui siekiant paskatinti jame dalyvauti reguliavimo apkrova paslaugų teikėjus. Be to, M-4 numatyta taikyti specialią nepatvirtintų pajėgumų kategoriją (į ją gali patekti visos technologijos, iš kurių nereikalaujama paros programų ir individualaus dalyvavimo dėl jų sistemų aktualumo), siekiant paskatinti dalyvauti pajėgumų teikėjus, kuriems gali būti sunkiau pasiekti standartinį reikalaujamą brandos lygį jau M-4 m. (žr. 83 ir 98 konstatuojamąsias dalis).

(472) Kalbant apie AEI, pažymėtina, kad esamų arba naujų AEI pajėgumų teikėjai turi teisę dalyvauti APM, išskyrus atvejus, kai jie gauna veiklos pagalbą pagal specialias valstybės pagalbos schemas (žr. 205 konstatuojamąją dalį).

(473) Po sprendimo pradėti procedūrą viena suinteresuotoji šalis nurodė, kad pajėgumų operatoriai, turintys teisę dalyvauti (pvz., didesnės negu 1 MW galios bendros šilumos ir elektros energijos gamybos jėgainės) dalyvauti negali, jei per tam tikrą laikotarpį gavo veiklos pagalbą pagal žaliuosius sertifikatus ir (arba) bendros šilumos ir elektros energijos gamybos sertifikatus (žr. 237 konstatuojamąją dalį).

(474) Komisija mano, kad bendros šilumos ir elektros energijos gamybos sertifikatai ir taip yra skirti būtinoms bendros šilumos ir elektros energijos gamybos pajėgumų operatorių išlaidoms padengti ir jų veiklos tęstinumui skatinti. Tam, kad pagalba nesidubliuotų ir kad dėl to atlygis nebūtų permokamas, gamintojai neturėtų būti pagalbos gavėjai pagal kitas priemones, pvz. pagalbos AEI arba bendrai šilumos ir elektros energijos gamybai priemones, kurių lėšomis šių pagalbos gavėjų veiklos išlaidos jau yra pakankamai padengiamos, kaip paaiškinta 205 konstatuojamojoje dalyje.

(475) Kaip nurodyta 205 konstatuojamojoje dalyje, jei šie operatoriai nustoja naudotis AEI / bendros šilumos ir elektros energijos gamybos srities veiklos pagalba, jie įgyja teisę dalyvauti APM.

(476) Pagal 205 konstatuojamojoje dalyje aprašytas taisykles tokios pagalbos negaunantiems pajėgumų teikėjams dalyvauti nedraudžiama

(477) Dėl tarpvalstybinio dalyvavimo pažymėtina, kad tarpvalstybinių pajėgumų, esančių valstybėje narėje, kuri turi tiesioginę tinklo jungtį su Belgija, teikėjams bus leidžiama dalyvauti nuo pirmojo tiekimo laikotarpio (žr. 189 konstatuojamąją dalį).

(478) Be to, naujų arba esamų pajėgumų teikėjams, kuriems reikalingos didelės kapitalo išlaidos, kad tais pajėgumais būtų galima naudotis ir toliau, gali dalyvauti mechanizme ir sudaryti daugiametes sutartis, jeigu įrodo, kad šiems naujiems įrenginiams plėtoti ir statyti arba esamiems įrenginiams modernizuoti yra reikalingos iš anksto nustatyto dydžio investicinės sąnaudos (žr. 138 konstatuojamąją dalį).

(479) Investicijų slenkstinės ribos nustatomos pagal tinkamas investicines sąnaudas, kaip nurodyta 137 konstatuojamojoje dalyje. Nustatant slenkstines ribas atsižvelgiama į nominalųjį įrengtąjį pajėgumą (t. y. didžiausią pajėgumą, kuriuo gali veikti įrenginys), o ne į perskaičiuotus sumažėjusius įrengtuosius pajėgumus (t. y. iš anksto nustatytą prieinamumo lygį ir indėlį siekiant išteklių adekvatumo tikslo).

(480) Šiuo atžvilgiu sprendime pradėti procedūrą Komisija išreiškė abejonių dėl nominaliojo įrengtojo pajėgumo naudojimo apskaičiuojant investicijų slenkstines ribas. Pasak Komisijos, dėl šios mechanizmo ypatybės gali būti diskriminuojamos technologijos, kurioms taikomi dideli pajėgumų sumažėjimo koeficientai, visų pirma, nepastovių atsinaujinančiųjų saulės ir vėjo energijos išteklių technologijos. Perskaičiuoti sumažėję įrengtieji pajėgumai – tai matas, parodantis faktinį technologijos indėlį į bendrus pajėgumus, kuriuo visoms technologijoms suteikiamos vienodos galimybės sudaryti daugiametes sutartis.

(481) Nors iš pradžių abejonių kilo, atsižvelgdama į dabartinę Belgijos elektros energijos rinkos padėtį ir į tai, kad suinteresuotosios šalys šiuo klausimu pastabų nepateikė, Komisija kol kas neturi jokių įrodymų, kad galėtų daryti išvadą, jog dėl mechanizmo struktūros šiuo konkrečiu atveju tam tikros technologijos bus praktiškai diskriminuojamos. Be to, Belgija įsipareigojo reguliariai peržiūrėti APM veikimo taisykles ir užtikrinti, kad keičiantis rinkai, pagal jas jokios technologijos nebūtų diskriminuojamos.

(482) Kaip nurodyta 236 konstatuojamojoje dalyje, viena suinteresuotoji šalis pasiūlė rengti M-2 aukcioną, kad būtų išvengta pernelyg didelio pirkimo M-4 aukcione.

(483) Šiuo atžvilgiu Belgija paaiškino, kad aukcionus padalijus į du laikotarpius (M-4 ir M-1), mechanizme jau yra leidžiama dalyvauti visoms – tiek ilgesnės, tiek trumpesnės procesų vykdymo trukmės technologijoms, o valstybė narė įgyja santykinę garantiją, kad galės įsigyti pakankamai pajėgumų, kad atitinkamais tiekimo metais galėtų užtikrinti tiekimo saugumą. Jeigu pajėgumų apimtis būtų suskaidyta smulkiau ir būtų rengiamas M-2 aukcionas, kiltų rizika pernelyg sumažinti konkurenciją tuose aukcionuose (žr. 280 konstatuojamąją dalį).

(484) Komisija mano, kad institucijų sprendimas pirkti pajėgumus dviejuose aukcionuose M-4 ir M-1 yra teisėtas.

(485) Komisija atkreipia dėmesį į institucijų įsipareigojimą reguliariai peržiūrėti APM veikimo taisykles ir užtikrinti, kad, keičiantis rinkai, pagal jas jokios technologijos nebūtų diskriminuojamos.

(486) 107 konstatuojamojoje dalyje nurodytos išmetamųjų teršalų ribinės vertės taikomos visoms technologijoms ir tai yra būdas Belgijai laikytis VPAAEG 220 punkto ir 233 punkto e papunkčio. Iškastiniu kuru kūrenamiems naujiems įrenginiams, kurie atitiks reikalavimus 15 metų trukmės sutartims sudaryti, bus taikomi Europos Sąjungos ir (arba) Belgijos nustatyti tikslai sumažinti išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį, kad iki 2050 m. būtų pasiektas neutralaus poveikio klimatui tikslas (žr. 109 konstatuojamąją dalį).

(487) Todėl Komisija mano, kad pagalba yra tikslinga.

5.3.6. *Proporcingumo principas*

(488) Pagalbos dydis yra proporcingas, jeigu pagalba apribojama iki minimumo, kurio reikia siekiamam tikslui pasiekti. Šis reikalavimas elektros energijos gamybos adekvatumo priemonėms nustatytas VPAAEG 228–231 punktuose, kuriais siekiama užtikrinti, kad pagalbos gavėjai uždirbtų ne daugiau kaip pagrįstą grąžą ir negautų nenumatyto pelno.

5.3.6.1. Konkurencinis pasiūlymų teikimas

(489) Sprendime pradėti procedūrą Komisija išreiškė susirūpinimą dėl galimo pajėgumų, kuriems taikomi dideli pajėgumų sumažėjimo koeficientai (nurodyti 480 ir 481 konstatuojamosiose dalyse), diskriminavimo, taigi ir dėl konkurencinio proceso.

(490) Nepaisant *prima facie* abejonių, paaiškintų 485 konstatuojamojoje dalyje, Komisija šiuo metu neturi jokių įrodymų, leidžiančių daryti išvadą, kad dėl mechanizmo struktūros šiuo konkrečiu atveju įvairios technologijos bus praktiškai diskriminuojamos ir kad tai pakenks konkurenciniam procesui.

(491) Priemonė, apie kurią pranešta, yra visą rinką apimantis technologiškai neutralus pajėgumų mechanizmas, pagal kurį visi tinkami pajėgumų teikėjai konkuruoja viename pajėgumų aukcione, kad reikalingus pajėgumus būtų galima įsigyti už mažiausią tvarią kainą. Dėl konkurencinio aukciono pobūdžio esant pakankamai pasiūlai, kad būtų patenkinta paklausa, kainos turėtų artėti prie nulio. Procesui taikomi skaidrūs ir nediskriminaciniai kriterijai, įskaitant tinkamumo kriterijus. Pagrindinė priežastis, dėl kurios pajėgumų teikėjai būtų netinkami, yra pagal kitas paramos priemones gaunama pagalba, kai pagalba dubliuojasi ir atlygis dėl to gali būti permokamas. Dėl sutarčių galiojimo trukmės pažymėtina, kad dauguma pajėgumų teikėjų gali sudaryti tik vienų metų trukmės pajėgumų sutartis. Naujų ir modernizuotų pajėgumų teikėjai, kurie patiria didelių investicinių kapitalo sąnaudų, gali sudaryti ilgesnės trukmės pajėgumų sutartis, kad šie investuotojai galėtų užsitikrinti reikiamą finansavimą (žr. 117 ir 326 konstatuojamąsias dalis).

(492) Visą rinką apimantis pajėgumų rinkos modelis atspindi tikėtinus veiksmingos energijos rinkos rezultatus. Pirmieji du aukcionai (M-4 aukcionai dėl pirmųjų dviejų tiekimo laikotarpių) bus organizuojami pagal aukcione pajėgumų teikėjo pasiūlytą kainą, vėliau – rinkos galutinės kainos principu (žr. 112 ir 113 konstatuojamąsias dalis). Siekiant užtikrinti, kad nebūtų gaunama nenumatyto pelno, ir apriboti piktnaudžiavimą įtaka rinkoje, APM numatytos dvi viršutinės kainų ribos: i) visuotinė viršutinė aukciono kainų riba ir ii) tarpinė viršutinė kainų riba (žr. 2.5.4.2 skirsnį). Šių viršutinių ribų tikslas – sumažinti įtaką rinkoje ir taip užtikrinti, kad pagalba neviršytų protingo dydžio atlyginimo už teikiamą prieinamumo paslaugą.

(493) Todėl Komisija daro išvadą, kad priemonė suplanuota taip, kad konkurencinis procesas vyktų vadovaujantis aiškiais, skaidriais ir nediskriminaciniais kriterijais ir kad priemonė atitiktų reikalavimą neleisti gauti nenumatyto pelno.

5.3.6.2. Perkamas kiekis

(494) Kaip paminėta 223 konstatuojamojoje dalyje, sprendime pradėti procedūrą Komisija išreiškė abejonių dėl to, ar nenutiks taip, kad naudojant nerealistišką scenarijų apimčiai pagal APM apskaičiuoti, bus finansuojami nereikalingi pajėgumai.

(495) Viena suinteresuotoji šalis nurodė, kad finansavimo mechanizmas gali turėti įtakos APM pajėgumų apimčiai. Pavyzdžiui, mokesčių, skirtų APM finansuoti, susiejimas su elektros energijos suvartojimu pikinės apkrovos laikotarpiais gali būti laikomas paskata suinteresuotoms šalims mažinti savo vartojimą pikinės apkrovos laikotarpiais, todėl pajėgumų pirkimo aukcione poreikis gali sumažėti (žr. 241 konstatuojamąją dalį).

(496) Belgija paaiškino (žr. 293 konstatuojamąją dalį), kad šiuo metu Belgijoje įrengta nepakankamai išmaniųjų skaitiklių, kad finansavimo mechanizmą būtų galima grįsti suvartojimu pikinės apkrovos laikotarpiais. APM įstatymas buvo pakeistas, kad tokį modelį būtų galima įdiegti 2025 m. Belgija taip pat paaiškino, kad ji esamą finansavimo mechanizmą persvarstys 2023 m., kai bus paskelbta išmaniųjų skaitiklių įrengimo ataskaita.

(497) Belgija taip pat pateikė Komisijai pakartotinį patvirtinimą dėl metodikos, pagal kurią bus nustatoma aukciono paklausos kreivė, kaip nurodyta 2.5.2 skirsnyje. Belgija taip pat patvirtino, kad jos perkamas pajėgumų kiekis bus proporcingas pagal atnaujintą informaciją įvertintai adekvatumo problemai ir kad ilgainiui perkamas kiekis bus koreguojamas pagal atnaujintus adekvatumo įvertinimo rezultatus ir patikimumo standartą, kartu užtikrinant konkurenciją aukcionuose. Ypač pažymėtina, kad Belgija įsipareigojo prireikus pajėgumų kiekį koreguoti pagal atnaujintus adekvatumo vertinimo rezultatus ir patikimumo standartą kaip paaiškinta pirmiau. Atsižvelgdama į tai, kas išdėstyta pirmiau, ir į 395 ir 400 konstatuojamosiose dalyse išdėstytus argumentus, Komisija mano, kad APM neviršija to, kas būtinai reikalinga adekvatumo problemoms spręsti.

5.3.6.3. Išvada dėl proporcingumo

(498) Komisija daro išvadą, kad priemonė yra proporcinga.

5.3.7. *Konkurencijos iškraipymo ir pusiausvyros kriterijus*

(499) Neigiamas APM poveikis konkurencijai ir prekybai elektros energijos vidaus rinkoje turi būti gana ribotas, kad bendras priemonės poveikis būtų teigiamas. Teisingumo Teismas išaiškino, kad, vertindama, ar priemonė neigiamai veikia prekybos sąlygas taip, kad prieštarautų bendram interesui, Komisija turi įvertinti planuojamos pagalbos teigiamą poveikį veiklos, kurią ketinama remti, plėtrai, šį poveikį palygindama su neigiamu poveikiu, kurį pagalba gali padaryti vidaus rinkai ([103]).

5.3.7.1. Teigiamas poveikis

(500) Dėl teigiamos šios pusiausvyros pusės Komisija pažymi, kad schema daro teigiamą poveikį esamų pajėgumų išlaikymui elektros energijos rinkoje arba naujų pajėgumų kūrimui, taigi ir elektros energijos tiekimo saugumui. Šiuo atžvilgiu pažymėtina, kad pagal SESV 194 straipsnį energijos tiekimo saugumo užtikrinimas yra vienas iš Sąjungos energetikos politikos tikslų.

([103]) 2020 m. rugsėjo 22 d. Sprendimo *Austrija / Komisija*, C-594/18 P, EU:C:2020:742, 101punktas.

(501) Komisija taip pat pažymi, kad dėl elektros energijos gamybos įrenginių, kurie išmeta daugiau kaip 550 g CO_2 vienai elektros energijos kWh, sutartys pagal APM negali būti sudaromos (žr. 107 konstatuojamąją dalį) ir kad tinkamų įrenginių operatoriai turės iki 2050 m. pasiekti neutralaus poveikio klimatui tikslą. Todėl galima daryti išvadą, kad pagal APM pirmenybė teikiama mažai anglies dioksido išskiriantiems elektros energijos gamintojams, kaip nurodyta VPAAEG 233 punkto e papunktyje.

5.3.7.2. Neigiamas poveikis

(502) Dėl neigiamos pusiausvyros pusės pažymėtina, kad parama pajėgumų teikėjams gali iškraipyti konkurenciją ir prekybą elektros energijos rinkoje, įskaitant tarp paramą gaunančių įmonių ir tame pačiame sektoriuje veikiančių jų konkurentų.

(503) VPAAEG 232 ir 233 punktuose nustatytas reikalavimas vengti nederamo neigiamo poveikio konkurencijai ir prekybai – tai viena iš pagrindinių sąlygų siekiant užtikrinti plataus masto dalyvavimą schemoje ir išvengti rinką trikdančio poveikio, pvz., dominavimo stiprėjimo arba neigiamo poveikio investiciniams sprendimams.

(504) Šia priemone gali naudotis visi esami ir nauji elektros energijos gamintojai, reguliavimo apkrova ir kaupimo technologijų operatoriai. Be to, priemonė yra atvira tarpvalstybiniams pajėgumams.

Galimybės telkti paklausą ir pasiūlą

(505) VVPAAEG 232 punkto a papunktyje nurodoma, kad elektros energijos gamybos adekvatumo užtikrinimo priemonė turėtų būti atvira galimam paklausos ir pasiūlos telkimui.

(506) Kaip paminėta 242 konstatuojamojoje dalyje, kai kurios suinteresuotosios šalys nurodė, kad dabartinės tinkamumo taisyklės, taikomos daugiametėms sutartims, tiksliau, taisyklė, kad viso portfelio sutarties galiojimo trukmė nustatoma pagal trumpiausios trukmės sutartį, sudarytą dėl į portfelį įtrauktų pajėgumų, yra kliūtis telkimui.

(507) Komisija pripažįsta, kad dabartinės tinkamumo taisyklės, taikomos daugiametėms sutartims, gali būti kliūtis telkimui. Todėl Komisija palankiai vertina Belgijos pasiūlymą iš dalies pakeisti Karališkąjį dekretą, kuriuo nustatomos investicijų slenkstinės ribos, investicinių sąnaudų tinkamumo kriterijai ir reitingavimo procedūra (žr. 141 konstatuojamąją dalį). Pagal iš dalies pakeistas nuostatas sutelktų pajėgumų pasiūlymo valdytojas gali pasirinkti sutelktų pajėgumų pasiūlymui taikomą pajėgumų kategoriją.

(508) Nagrinėdama vienos suinteresuotosios šalies pastabas dėl kliūčių telkti pajėgumus, kuriems taikomas įpareigojimas dėl paros grafiko (žr. 243 konstatuojamąją dalį), Komisija atkreipia dėmesį į Belgijos (297 ir 298 konstatuojamosios dalys) ir suinteresuotosios šalies (243 konstatuojamoji dalis) pateiktus argumentus. Kadangi pajėgumams, kuriems taikomas įpareigojimas dėl paros grafiko, taikomos specialios koordinavimo procedūros, Komisija mano, kad Belgijos pozicija dėl šių pajėgumų, turint galvoje jų specifiką elektros energijos rinkoje, yra pagrįsta. Vis dėlto Belgija reguliariai vertins APM, kad galėtų atlikti pakeitimus, kai ir jei tokių pakeitimų prireiktų, įkaitant galimybės telkti pajėgumus, kuriems taikomas įpareigojimas dėl paros grafiko, vertinimą.

Investicijų slenkstinės ribos

(509) Nagrinėdama kurių suinteresuotųjų šalių pastabas dėl investicijų slenkstinių ribų daugiametėms sutartims sudaryti lygio ir teiginius, kad dėl jų tam tikros technologijos gali būti diskriminuojamos, Komisija atkreipia dėmesį į Belgijos įsipareigojimą šias slenkstines ribas atnaujinti, jei iš naujų įrodymų, įskaitant suinteresuotųjų šalių pastabas, būtų matyti, kad to reikia. Naujos investicijų slenkstinės ribos daugiametėms sutartims sudaryti, dėl kurių vyko viešos konsultacijos, nustatytos 138 konstatuojamojoje dalyje. CREG atnaujins investicijų slenkstines ribas, kai, jos manymu, tai bus reikalinga, tačiau ne rečiau kaip kas 3 metus. Todėl Komisija neturi pagrindo daryti išvados, kad dėl naujų slenkstinių ribų daugiametėms sutartims sudaryti kurios nors technologijos bus diskriminuojamos.

Pajėgumų sumažėjimo koeficientai

(510) Kaip paminėta 247 ir 248 konstatuojamosiose dalyse, kai kurios suinteresuotosios šalys tvirtina, kad taikant dabartinius pajėgumų sumažėjimo koeficientus kyla didelės rizikos, kad tam tikroms technologijoms, pavyzdžiui, energijos kaupimo, reguliavimo apkrova arba atsinaujinančiųjų energijos išteklių technologijoms, taikomos sąlygos bus daug mažiau palankios.

(511) Belgija paaiškino (žr. 303 konstatuojamąją dalį), kad ribotos energijos technologijoms taikomi mažesni pajėgumų sumažėjimo koeficientai, kai jų dalis sistemoje ir (arba) šalyje didėja. Todėl Belgijoje, Prancūzijoje ir Jungtinėje Karalystėje taikomi pajėgumų sumažėjimo koeficientai, kuriuos paminėjo suinteresuotosios šalys, skiriasi. Vis dėlto, Belgija atsižvelgė į suinteresuotųjų šalių susirūpinimą ir, remdamasi reguliavimo institucijos ir specialios darbo grupės rekomendacijomis, pateiktomis 2021 m. sausio mėn. pradžioje vykusiame visoms suinteresuotosioms šalims skirtame susitikime, pajėgumų sumažėjimo koeficientus atnaujino. Atnaujinti pajėgumų sumažėjimo koeficientai išdėstyti 79 konstatuojamojoje dalyje. Todėl Komisija neturi pagrindo daryti išvados, kad peržiūrėti pajėgumų sumažėjimo koeficientai yra netinkami.

Grąžinimo prievolė

(512) Atsakydama į kai kurių suinteresuotųjų šalių pastabas, kad dėl grąžinimo prievolės vykdymo tvarkos diskriminuojami išsamų grafiką rengiantys pajėgumų operatoriai (250 ir 251 konstatuojamosios dalys), Belgija nurodė, kad APM užtikrinama pusiausvyra tarp grąžinimo prievolės ir siekio nediskriminuoti pajėgumų, kurie gali būti pradėti naudoti tik už didesnę nei vykdymo kainą.

(513) Komisija pažymi, kad valstybės narės, kuriose veikia panašūs visą rinką apimantys pajėgumų mechanizmai, taiko įvairią su grąžinimo prievole susijusią praktiką. Komisija taip pat pažymi, kad po viešų konsultacijų Belgijos APM nustatytas grąžinimo prievolės mechanizmas buvo gerokai pakeistas ir patobulintas.

(514) Todėl Komisija mano, kad grąžinimo prievolės mechanizme yra užtikrinta tinkama pusiausvyra tarp 512 konstatuojamojoje dalyje nurodytų dviejų konkuruojančių tikslų.

Tarpinė viršutinė kainų riba

(515) Sprendime pradėti procedūrą Komisija išreiškė abejonių dėl to, ar, pajėgumams, patenkantiems į vienų metų sutarčių kategoriją, nustačius tarpinę viršutinę kainų ribą ir nenumačius galimybės taikyti individualios išlygos, iš tam tikrų pajėgumų operatorių nebus atimtos galimybės dalyvauti APM. Šioms abejonėms pritarė ir kai kurios suinteresuotosios šalys (žr. 252 konstatuojamąją dalį).

(516) Todėl Komisija palankiai vertina Belgijos įsipareigojimą įdiegti išlygos mechanizmą. Dėl išlygos mechanizmo buvo surengtos viešos konsultacijos, o pats mechanizmas buvo įtvirtintas Karališkuoju dekretu, kuriame nustatomos investicijų slenkstinės ribos ir investicinių sąnaudų tinkamumo kriterijai. Išlygos mechanizmas bus vienodai taikomas tiek nacionaliniams, tiek netiesioginiams tarpvalstybiniams pajėgumams (žr. 129 ir 130 konstatuojamąsias dalis).

(517) Kaip nurodyta 131 konstatuojamojoje dalyje, pirmajam aukcionui išlyga bus pritaikyta *ex post*, t. y. aukcioną uždarius. Atsižvelgdama į 131 konstatuojamojoje dalyje išdėstytus Belgijos argumentus, Komisija mano, kad pirmajam aukcionui *ex post* taikoma tarpinės viršutinės kainų ribos išlyga yra pagrįsta.

Išvada dėl priemonės atvirumo visoms technologijoms

(518) Priemonėje leidžiama dalyvauti įvairias technologijas naudojantiems elektros energijos gamintojams ir operatoriams, siūlantiems lygiavertės techninės kokybės priemones, kaip nustatyta VPAAEG 232 punkto a papunktyje.

Tarpvalstybiniai pajėgumai

(519) VPAAEG 232 punkto b papunktyje išdėstytomis apsauginėmis sąlygomis užtikrinama, kad priemonėje galėtų dalyvauti ir kitų valstybių narių operatoriai.

(520) Sprendime pradėti procedūrą Komisija išreiškė susirūpinimą, kad apribojimas, pagal kurį netiesioginių tarpvalstybinių pajėgumų teikėjai gali sudaryti tik vienų metų pajėgumų sutartis, kurioms taikoma tarpinė viršutinė kainų riba, gali atgrasyti kitų valstybių narių operatorius nuo dalyvavimo APM.

(521) Komisija priima Belgijos argumentus dėl šio susirūpinimą keliančio dalyko. Ypač reikėtų pažymėti, kad ilguoju laikotarpiu naujas dalyvis ne visada galės užtikrinti pakankamus pajėgumus, nes tai priklauso nuo įvairių veiksnių, kaip nurodyta 143 konstatuojamojoje dalyje. Komisija palankiai vertina Belgijos įsipareigojimą persvarstyti sąlygą dėl galimybės užsienio pajėgumų teikėjams sudaryti daugiametes sutartis (žr. 144 konstatuojamąją dalį).

(522) Kaip paminėta 516 konstatuojamojoje dalyje, tarpinės viršutinės kainų ribos išlygos mechanizmas, kurį Belgija nustatė po sprendimo pradėti procedūrą, vienodai taikomas tiek nacionaliniams, tiek netiesioginiams tarpvalstybiniams pajėgumams.

(523) Dėl tiesioginio tarpvalstybinio dalyvavimo APM dvi suinteresuotosios šalys nurodė, kad toks dalyvavimas gali sumažinti paskatas investuoti į tinklų sujungimo pajėgumus ir pakenkti rinkų susiejimui (254 ir 255 konstatuojamosios dalys).

(524) Belgija paaiškino (žr. 316 konstatuojamąją dalį), kad, atsižvelgiant į suinteresuotųjų šalių išreikštą susirūpinimą, APM įstatymas buvo pakeistas. Pagal naujas taisykles būtina tiesioginių tarpvalstybinių pajėgumų teikėjo dalyvavimo APM sąlyga yra tai, kad turi būti sudarytas Belgijos ir valstybės narės, kurios teritorijoje pajėgumai yra, susitarimas.

Perkrovos pajamos

(525) Sprendime pradėti procedūrą Komisija taip pat paprašė paaiškinti, kaip panaudojamos pajėgumų perkrovos pajamos ir kaip šios pajamos padalijamos tarp PSO.

(526) Belgija paaiškino, kad perkrovos pajamos bus naudojamos ir padalijamos pagal Elektros energijos reglamente, visų pirma 26 straipsnio 9 dalyje, nustatytas taisykles.

(527) Belgija taip pat patvirtino, kad laikysis ACER sprendimo Nr. 36/2020, kuriame, be kitų dalykų, nustatyta pajamų, gautų paskirsčius naujus pajėgumus, pasidalijimo metodika (žr. 204 konstatuojamąją dalį).

Išvada dėl priemonės atvirumo tarpvalstybiniams pajėgumams

(528) Komisija daro išvadą, kad priemonė nemažina paskatų investuoti į jungiamųjų linijų pajėgumus ar rinkos susiejimą, kaip nustatyta VPAAEG 233 punkto a ir b papunkčiuose.

(529) Dėl nederamo dominavimo rinkoje didinimo (VPAAEG 233 punkto d papunktis) pažymėtina, kad APM struktūroje yra keletas priemonių, kurios skirtos būtent tam, kad įtaka rinkoje nebūtų piktnaudžiaujama, pvz., patikimumo pasirinkimo sandoriai, viršutinės kainų ribos ir konkurencinis aukciono procesas (žr. 94, 111 ir 147 konstatuojamąsias dalis). Be to, tikimasi, kad atvirumas naujiems pajėgumams ir galimybė sudaryti ilgalaikes sutartis užtikrins, kad dabartinis dominavimas nebūtų nepagrįstai didinamas.

(530) Galiausiai dėl pirmenybės mažai anglies dioksido į aplinką išskiriantiems elektros energijos gamintojams, kurie siūlo techninių ir ekonominių parametrų požiūriu lygiaverčius pajėgumus (VPAAEG 233 punkto e papunktis), Komisija pažymi, kad priemonėje gali dalyvauti mažai anglies dioksido išskiriantys elektros energijos gamintojai. Tačiau tam, kad pagalba nesidubliuotų ir atlygis nebūtų permokamas, elektros energijos gamintojai neturi būti pagalbos gavėjai pagal kitas paramos priemones, kaip aprašyta 205 konstatuojamojoje dalyje.

(531) Priemonė atitinka VPPAAEG 3.9.6 skirsnį.

5.3.7.3. Išvada dėl konkurencijos iškraipymo ir pusiausvyros kriterijaus

(532) Komisija daro išvadą, kad priemonė daro didelį teigiamą poveikį, nes palengvina ekonominę veiklą ir kartu užtikrina tiekimo saugumą, bet nesukelia konkurencijos ir prekybos iškraipymo be pagrindo. Vadinasi, teigiamas pagalbos poveikis nusveria jos neigiamą poveikį konkurencijai ir prekybai. Todėl siūloma pagalba palengvina tam tikros rūšies ekonominės veiklos plėtrą ir netrikdo prekybos sąlygų taip, kad prieštarautų bendram interesui, kaip reikalaujama SESV 107 straipsnio 3 dalies c punkte.

5.3.8. *Pagalbos skaidrumas ir sunkumus patiriančios įmonės arba įmonės, dėl kurių priimtas vykdomasis raštas sumoms išieškoti*

(533) Belgija įsipareigojo laikytis VPAAEG 3.2.7 skirsnyje nustatytų skaidrumo sąlygų tiek, kiek jos taikomos pagalbai, teikiamai pagal APM (žr. 219 konstatuojamąją dalį).

(534) Pagal VPAAEG 16 punktą pagalbos negalima skirti sunkumų patiriančioms įmonėms (žr. 221 konstatuojamąją dalį).

(535) Pagal VPAAEG 17 punktą pagalbos negalima skirti įmonėms, dėl kurių yra priimtas vykdomasis raštas sumoms išieškoti pagal ankstesnį Komisijos sprendimą, kuriame pagalba pripažinta neteisėta ir nesuderinama su vidaus rinka (žr. 220 konstatuojamąją dalį).

6. **IŠVADA**

Priemonė pagal SESV 107 straipsnio 3 dalies c punktą ir atitinkamas VPAAEG nuostatas yra suderinama su vidaus rinka,

PRIĖMĖ ŠĮ SPRENDIMĄ:

1 straipsnis

Atlyginimo už pajėgumus mechanizmo formos pagalba, kurią Belgijos Karalystė ketina skirti, pagal Sutarties 107 straipsnio 3 dalies c punktą yra suderinama su vidaus rinka. Pagalbos schemą leidžiama taikyti ne ilgiau kaip 10 metų nuo pirmojo aukciono dienos.

2 straipsnis

Šis sprendimas skirtas Belgijos Karalystei.

Jei sprendime yra neskelbtinos konfidencialios informacijos, praneškite apie tai Komisijai per penkiolika darbo dienų nuo sprendimo gavimo dienos. Jeigu per nurodytą laiką Komisija negaus pagrįsto prašymo, bus manoma, jog sutinkate, kad būtų skelbiamas visas šio sprendimo tekstas. Prašymą su nurodyta atitinkama informacija siųskite e. paštu šiuo adresu:

European Commission
Directorate-General for Competition
State Aid Greffe
B-1049 Brussels
Stateaidgreffe@ec.europa.eu

Priimta Briuselyje 2021 m. rugpjūčio 27 d.

Komisijos vardu
Margrethe VESTAGER
Komisijos narė